

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**9,10,11,12. SINIF İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRENCİ KİTAPLARI, ÖĞRENCİ ÇALIŞMA
KİTAPLARI VE ÖĞRETMEN KİTAPLARINDA YER ALAN DEĞERLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz BAL

Antalya, 2018

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**9,10,11,12. SINIF İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRENCİ KİTAPLARI, ÖĞRENCİ ÇALIŞMA
KİTAPLARI VE ÖĞRETMEN KİTAPLARINDA YER ALAN DEĞERLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz BAL

Danışman

Prof. Dr. Günseli ORHON

Antalya, 2018

DOĞRULUK BEYANI

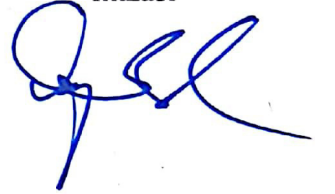
Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışmada alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

29.05.2018

Öğür BAL

Adı-Soyadı

İmzası

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Oğuz Bal'ın bu çalışması 27.04.2018 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan : Prof. Dr. Erdoğan Köse
.....
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi EPÖ)

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Ali Erarslan
.....
(Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi)

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Günseli Orhon
.....
(Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi EPÖ)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI:

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

(Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ)

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Çeşitli zorluklar, sorunlar ve sıkıntılardan sonra tamamlayabildiğim bu akademik çalışmada sonsuz emeği geçen, bilgi birikimin ve desteğine saygı duyduğum, değerli tez danışmanım Prof. Dr. Günseli ORHON'a yardımlarından ve bu tezin tamamlanmasında gösterdiği incelikli çalışmalarından dolayı şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans çalışmalarına başlamamda teşvik edici rolde olan, değerli ağabeylerim Dr. Harun DİLER'e ve Öğr. Gör. Emin DOĞAN'a ve yüksek lisans eğitimine beraber başladığımız ve bu süreçte sıklıkla manevi olarak desteğini hissettiğim değerli dostum, Öğr. Gör. Erkan Kadir ŞİMŞEK'e teşekkür ederim. Hayatımın her anında, aldığım bütün kararlarda her zaman yanımda olan, beni destekleyen, çalışmalarım boyunca bilgisinden, fikirlerinden yararlandığım, motivasyon kaynağım, sevgili eşim Kumsal Yalçınkaya BAL'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak bugünlere gelmemde en büyük emeği olan canım anneme, babama ve ablalarıma, şimdiye kadar üzerimde emeği olan herkese, şükür ve minnetle...

ÖZET

9.,10.,11.,12. SINIF İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRENCİ KİTAPLARI, ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARI VE ÖĞRETMEN KİTAPLARINDA YER ALAN DEĞERLER

Bal, Oğuz

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Günseli ORHON

Nisan 2017, 142 sayfa

Değerler eğitimi yaşamın erken dönemlerinde başlar, bu eğitim toplumdan, medyadan, arkadaşlardan, oyun gruplarından, etkilenecek gelişir. Bu noktada okulun rolü, çocuğun aldığı değerleri birleştirip iyileştirmek ve onlara kendi değerlerini inşa etmelerine yardımcı olmaktır. Değerler terimi, belirli prensipleri, kuralları, iyi ya da istendik olarak algılanan belirli standartları kapsar ve genellikle bir fikir veya eylemin değerini belirleyebilmek için kullanılan uzun vadeli standartlar veya ilkelerdir. Öğrencinin, başarı standartlarını karşılayabilmesi için kazanması istenen davranışlar ve yeteneklerle, öğrenmesi istenen değerler ve bilgiler için öğretim materyalleri önemli bir bileşendir. Aynı zamanda öğretim materyalleri beklenen ve istendik öğrenme hedeflerinin kazanılması için hazırlanan bütün bir müfredatta da etkili olmaktadır. 1995 yılında Yaşayan Değerler Eğitimi programı, öğrencilerin toplumda bireysel olarak öğrenmek ve öğrenmek için özgürce yaşamlarında ihtiyaç duyduğu gerçekler, kavramlar, ilke, politika, süreç ve ahlak bilincini içeren öğretim materyalleri sağlamayı amaçlamaktadır. Bu evrensel değerler, bütün dinler, kültürler ve geleneklerin üzerinde tutulmalıdır ve toplumun bütün bireyleri farklı kesimlerin mensupları olsalar, farklı kültürel geçmişlerden gelseler de birbirleri arasında birleştirici bir rol oynamalıdır. Dünyadaki toplumların birbirleri arasındaki kültürel farklılıkların bir sonucu olarak, ortak bir iletişim aracı olan dil, kültürel ve sosyal alışverişi sağlayabilmek için etkili bir konumda olmalıdır. Bir insan, dünya vatandaşı olabilmesi için, yabancı dil konuşabiliyor, konuşulanı anlayabiliyor ve bu yabancı dilde yazabiliyor olması gerekir. Dünyada yaygın olarak bilinen ve konuşulan, aynı zamanda gelişmiş toplumlarda bir iletişim tercihi olarak yer edinen İngilizce, şüphesiz kültürler arasında köprü kurmada güçlü bir araçtır. Bu çalışmanın amacı; İngilizce ders kitaplarının içlerinde yer alan, okuma ve dinleme metinlerinin, ulusal ve evrensel değerleri ne ölçüde içerdiklerini ve bu değerlerin bu kitaplarda yer alan metinlere göre dağılımını belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: *Değerler Eğitimi, Ders Kitapları, Materyal İnceleme, İngilizce Dersi, Ortaöğretim*

ABSTRACT

THE VALUES IN THE 9TH, 10TH, 11TH & 12TH GRADES' ENGLISH COURSE STUDENT'S BOOKS, WORKBOOKS AND TEACHER'S BOOKS

Bal,Oğuz

M.D.,Department of Educational Programs and Teaching

Supervisor: Prof. Dr. Günseli Orhon

April 2018, 142 pages

Values education begins in the early stages of life, and this education is influenced by society, media, friends, playgroups. The role of the school here is to consolidate and improve the values that the child receives, and to help them build their own values. Values cover certain principles, rules, certain standards that are perceived as good or terminal behaviour, and are often long-term standards or principles that are used to determine the value of an idea or action.

Teaching materials are important components for the behaviors and abilities that the student desires to achieve in order to meet the standards of success, and for the values and information to be learned. At the same time, instructional materials are also effective in the whole curriculum for the acquisition of expected and desired learning goals. The Living Values Education program, which emerged in 1995, aims to provide teaching materials that include the facts, concepts, principles, policies, processes and ethics that pupils need in their lives freely to learn and learn individually in society. These universal values should clearly be kept above all religions, cultures and traditions, and if all the people of the society are members of different segments, the different cultural backgrounds must play a unifying role among the others. As a result of the cultural differences between the societies, a common communication tool, language, should be on an effective position. In order to be world citizen, a person must speak a foreign language, understand that language and write in that foreign language. English, which is widely known and spoken in the world and at the same time a communication preference in developed societies, is undoubtedly a powerful tool in building bridges between cultures.

The purpose of this study is; to determine to what extent the texts of reading and listening in English textbooks contains national and universal values and the distribution of these values according to the texts in these books.

Keywords: *Values Education, Coursebooks, Coursebook Review, English Course, Secondary Education*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	1
1.2.1. Alt Problemler.....	1
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.4. Sayılıtlar.....	2
1.5. Sınırlılıklar.....	2

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Değerler Eğitimine Temel Teşkil Eden Kuramlar.....	4
2.1.1 Jean Piaget'ın Bilişsel Gelişim Kuramı.....	4
2.1.2. Lawrence Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı.....	7
2.1.2.1. Evre: İtaat ve Ceza Eğilimi.....	7
2.1.2.2. Evre: Saf Çıkarıcı Eğilim.....	7
2.1.2.3. Evre: Kişiler Arası Uyum Eğilimi.....	8

2.1.2.4. Evre: Kanun ve Düzen Eğilimi.....	8
2.1.2.5. Evre: Sosyal Sözleşme Eğilimi.....	9
2.1.2.6. Evre: Evrensel Ahlak İlkeleri Eğilimi.....	9
2.1.3. Erik Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı.....	9
2.2. Değerler Tanımı, Değerler Eğitiminin Çıkışı ve Türkiye'de Uygulanış Çeşitlilikleri.....	12
2.2.1. Değer Tanımlamaları.....	12
2.2.2. Değerler Eğitiminin Çıkışı ve Türkiye'de Uygulanış Çeşitlilikleri.....	13

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Yöntemi.....	22
3.2. Evren.....	22
3.3. Örneklem.....	22
3.4. Veri Toplama Araçları.....	23
3.5. Verilerin Analizi.....	24

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Sınıf Düzeylerine Göre Genel Bulgular.....	26
4.2. Değerler Kategorilerine Ait Bulgular.....	29
4.2.1. Adalet ve Özgürlük Kategorisine Ait Bulgular.....	29
4.2.2. Tarih ve Kültür Kategorisine Ait Bulgular.....	30
4.2.3. Doğaya ve Farklı Disiplinlere Saygı Kategorisine Ait Bulgular.....	32
4.2.4. Aile ve Sosyal İlişkiler Kategorisine Ait Bulgular.....	34
4.2.5. Eğitim ve Yaratıcılık Kategorisine Ait Bulgular.....	38
4.2.6. Kişisel Gelişim Kategorisine Ait Bulgular.....	39

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	45
5.1.1. Birinci Alt Probleme Dair Sonuçlar.....	45
5.1.2. İkinci Alt Probleme Dair Sonuçlar.....	48
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Sonuçlar.....	50
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Sonuçlar.....	51
5.2. Öneriler.....	52
KAYNAKÇA.....	58
EKLER.....	62
Ek-1 2010/53 sayılı ilk Değerler Eğitimi Genelgesi.....	63
Ek-2 18. Milli Eğitim Şurası Kararları.....	67
Ek-3 Değerler Eğitimi Yönergesi.....	82
Ek-4 Haziran Tebliğler Dergisi Sayfaları.....	86
Ek-5 Kitaplarda Tespit Edilen Değerler.....	94
ÖZGEÇMİŞ.....	141
İNTİHAL RAPORU.....	142

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.3.1.	10
Tablo 3.4.1.	23
Tablo 3.5.1.	25
Tablo 3.5.2.	25
Tablo 5.2.1.	56

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1.1	26
Grafik 4.1.2.	27
Grafik 4.1.3.	27
Grafik 4.1.4.	28

KISALTMALAR LİSTESİ

T.T.K.: Talim ve Terbiye Kurulu

T.T.K BŞK.LİĞİ.: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı

YDEP: Yaşayan Değerler Eğitimi Projesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölüm problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayılıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar bölümlerinden oluşur

1.1 Problem Durumu

Değerler eğitiminin öğrencilere aktarımı çeşitli boyutlarda gözlemlenebilmektedir. Okulda, okuldaki öğretmenlerle, sosyal çevre ile, aile ile, öğrencilerin etkileşim halinde oldukları diğer ortamlarla, eğitim programlarıyla bu aktarım gerçekleştirilebilmektedir. İngilizce derslerinin işlenmesi ve sağlıklı bir ders gerçekleştirilebilmesi için, öğretim programlarında öğretilmesi ve aktarılması hedeflenen değerlerin ders kitapları kullanarak da aktarımı büyük ölçüde mümkündür. Ders kitaplarında kullanılan okuma parçaları, dinleme aktiviteleri ile değer aktarımı sağlanabilir.

Bu çalışmada; "Okullarda, temel evrensel değerlerin kazanılmasında önemli bir rol oynayan İngilizce dersinin, değerlerin gelişmesindeki rolü nedir?", "İngilizce ders kitaplarının değerlerin gelişimdeki yeri nedir?", "İngilizce ders kitaplarında temel evrensel değerlere ne kadar yer verilmiştir?" sorularına cevaplar aranmıştır ve İngilizce öğretiminde kullanılan kitapların içerik analizi yapılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi; Ortaöğretim İngilizce ders kitaplarında ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda temel evrensel değerlerin hangilerine, ne kadar yer verildiğini belirlemektir.

1.2.1. Alt Problemler

Bu araştırmanın ilk alt problemi; TeenWise İngilizce 9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki metinlerde ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinlerde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlere ne kadar yer verildiği ve bu değerlerin dahil edilme sıklıkları ve yüzdelerinin ne olduğunu belirlemektir.

Bu araştırmanın ikinci alt problemi; English Course Ortaöğretim İngilizce 10. Sınıf Öğrenci Ders-Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki metinlerde ve

dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinlerde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlere ne kadar yer verildiği ve bu değerlerin dahil edilme sıklıkları ve yüzdelerinin ne olduğunu belirlemektir.

Bu araştırmanın üçüncü alt problemi; Sunshine English İngilizce 11.Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki metinlerde ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinlerde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlere ne kadar yer verildiği ve bu değerlerin dahil edilme sıklıkları ve yüzdelerinin ne olduğunu belirlemektir.

Bu araştırmanın dördüncü alt problemi; Yes U Can Ortaöğretim İngilizce 12 Sınıf B 1.1. seviyesindeki Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki metinlerde ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinlerde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlere ne kadar yer verildiği ve bu değerlerin dahil edilme sıklıkları ve yüzdelerinin ne olduğunu belirlemektir.

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı; Ortaöğretim 9,10,11 ve 12. sınıf öğrencilerine okutulması Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, farklı tarihli Talim Terbiye Kurulu kararları ile kararlaştırılan ders kitaplarının içlerinde yer alan, okuma ve dinleme metinlerinin, temel evrensel değerleri ne ölçüde içerdiklerini ve bu değerlerin bu kitaplarda yer alan metinlere göre dağılımını belirlemektir. Bu araştırmanın, Ortaöğretim İngilizce Eğitiminde değerlerin belirlenmesi,incelenmesi ve yabancı dil eğitiminde değer çalışmaları kapsamında yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmacı tarafından belirlenen değerlerin hepsinin, Ortaöğretim 9,10,11 ve 12. sınıf ders kitapları, çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının tamamında bulunacağı ve bu çalışmada incelenen örnek kitapların kullanılan bütün kitapları temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Ortaöğretim 9,10,11 ve 12. sınıf öğrencilerine okutulması, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından farklı tarihli T.T.K. kararları ile kararlaştırılan ders kitaplarının Milli Eğitim

Yayımları'nın ya da özel diğer yayınevlerinin bastıkları kitap sayısı yaklaşık olarak 25'tir. Bu sebeple, her bir sınıf düzeyi için, kitapların farklı yayınevlerinden olmalarını göz önünde bulundurmadan rastgele yöntemle, her bir sınıf düzeyi için birer kitap olmak üzere toplam 4 ayrı kitap seçilmiş ve incelenmiştir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Değerler Eğitime Temel Teşkil Eden Kuramlar

2.1.1. Jean Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı

İnsan gelişimi tek boyutta değildir; fiziksel, bilişsel, sosyal, ahlaki ve cinsel olmak üzere çok farklı boyutlarda gerçekleşen bir süreçtir. Özellikle temel 3 kuram bu çalışmanın altyapısını oluşturmaktadır. Bu kuramlar sırasıyla Jean Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı, Lawrence Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Kuramı ve Erik Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı'dır.

Tüm bu gelişim kuramları ayrıntılı olarak incelendiği zaman, insanın farklı yapı özellikleri hakkında fikir edinmek ve hangi eğitim stratejilerinin ne şekilde kullanılması gerektiği konusunda vizyon geliştirmek mümkün olmaktadır. Eğitsel açıdan bakıldığı zaman gelişme çağındaki çocukların bilgi, beceri ve tutum açısından çok karmaşık yapılar taşıdıkları, yukarıda bahsi geçen kuramların bu karmaşık yapıların çözümlenmesinde eğitimcilere önemli kaynaklar sunduğu görülmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki, gelişim kuramları "psikolojik kuramlar" olarak sınırlıdır ve içerdikleri tüm bilgilerin eğitime uyarlanabilmesi için uygun ortamlar, öğretim stratejileri ve materyaller geliştirilmelidir. Bu çalışmaya temel teşkil eden üç temel kuram da yukarı bahsedilen karmaşık yapıların nasıl işlediği ve nasıl geliştirilebileceği konusunda eğitimcilere ışık tutmaktadır.

Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı; Duyusal Motor Dönemi (0-2 Yaş), İşlem Öncesi Dönem (2-6 Yaş), Somut İşlemler Dönemi (6-11 Yaş), Soyut İşlemler Dönemi (+11 Yaş) olmak üzere 4 ana dönemi kapsar. Piaget'in kuramındaki bu dönemlerin; değişmeme ve belli bir sıra ile ortaya çıkma, bir sonraki dönemin daha evvelki dönemlerden edinilen kazanımları içermesi, her bireyin kendine özgü bir gelişim sergilemesi ve gelişim süreçlerinde bireysel farklılıkların söz konusu olabileceği, her dönemin belli kritik gelişim özelliklerinin olduğu ve bu özelliklerin her bireyde gözlemlenen ortak özellikler olarak gözlemlenebileceği gibi özellikleri vardır (Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995).

Duyusal Motor Dönemi'nde bebek kendini diğer nesnelere ayırt etmeye başlar. Kendini eylemi gerçekleştiren özne olarak tanımlar ve refleksif davranışlardan amaçlı davranışlar yapmaya başlama evresine geçiş gözlemlenir. Bebek 9. aydan sonra nesnenin devamlılığı özelliğini edinir yani bebek daha önce sadece gözünün önündeki nesnelere var olarak kabul ederken, daha sonraları gözünün önündeki bir nesne kaldırılrsa ve görüş alanında olmasa bile o nesnenin bir şekilde devamlılığının olduğunu bilir; o nesneyi başka şekillerde arar. Bu dönemde bir model varken, bebeğin modeli taklit etmesi, model olmasa bile modeli taklit etmeye devam etmesi, edindiği davranışları tekrar ve tekrar edilen davranışların bir süre sonra alışkanlık haline kazanması gibi davranışlar da gözlemlenir (Atkinson, Atkinson ve Hilgard 1995). Bu dönemde ilk kez deneme yanılma edinimleri ve öğrenmeleri gerçekleşmeye başlar.

İşlem Öncesi Dönem'de çocuğun dili kullanmaya başladığı, nesnelere belli başlı imge ve kelimelerle betimlediği gözlemlenir. Bu dönemdeki bir çocuk objeleri, bir sapanın at olarak kullanılması, bir tabağın direksiyon olarak kullanılması gibi başka nesnelere benzeterek kullanabilir. Bir çocuk bu dönemde herkesin düşündüklerinin kendisinininkilerle aynı olduğunu düşünür, paylaşmayı sevmez, başkalarının ellerindeki şeyleri almak ister. Çocuklar arasındaki konuşmalar karşılıklı olmaktan ziyade monolog halindedir. Örneğin iki çocuk karşı karşıya geldiğinde birbirlerini dinlemezler ve sadece kendi konuşmalarına odaklanırlar. Çocuklar oyun oynarken grup halinde oyun oynamazlar, aksine bireysel oyunlara yönelirler. Canlı cansız ayrımı yaparken karmaşaya düşerler. Cansız varlıklara ya da hayvanlara insani özellikler yüklerler. Bu dönemde 4 yaştan sonra çocuk bazı özel durumlar için genellemeler yapabilir. Her gün babasını işe giderken öpen çocuk, o gün babasını öpmezse onun işe gitmediğini düşünebilir. Başka bir örnekle açıklayacak olursak; çocuk; kedi dört bacaklı ve tüylü, küçük bir hayvandır; sokaktaki bir köpek de, küçük ve tüylü bir hayvandır, o halde köpek için "bu da kedidir" çıkarımında bulunabilir (Senemoğlu, 2007). Ayrıca doğa olaylarının insanlar tarafından gerçekleştirildiğine inanırlar, mesela güneşin doğuşunun veya insan işi olduğunu düşünürler. Bu dönemde çocuklar çok sık soru sorma eğilimindedir. Her şey hakkında soru sorabilirler. Önceki dönemlerde edinilen nesne sürekliliğinin üzerine bu dönemde çocuk kişi sürekliliğini de kazanır. Örneğin çocuk, beyaz saçlı ve sakallı herkesi dedesi olarak algılamaz.

Bir diğer dönem olan Somut İşlemler Dönemi'nde çocuklar; nesnelere ve olaylar arasındaki bağlantıları fark edebilir, problem çözmeye başlar, işlemleri tersine çevirebilirler. Sayı, ağırlık, kütle gibi kavramlar öğrenmeye başlanır ve nesnelere belirli özelliklere göre sınıflandırılıp, sıraya konabilir. Çocuklar suyun buza, buzun da suya dönüşebileceği gibi ters işlemleri kavrayabilirler, daha sosyal ve paylaşımcı olurlar.

Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı'nın son dönemi olan Soyut İşlemler Dönemi'nde çocuklar ya da ergenler soyut işlemler yapabilmeye başlarlar. Bu dönemde mantıklı düşünme, hipotez oluşturma, çıkarım yapma gibi işlemler söz konusudur. Yetişkinler tümevarım, tümdengelim gibi akıl yürütme işlemlerini kullanırlar. Bu bilişsel dönemdeki ergenler, 14 yaşından sonra bir yetişkin gibi her iki tür akıl yürütme işlemini gerçekleştirebilirler (Cüceloğlu, 2006). Zihinden matematiksel işlemler yapmaya başlanır, atasözleri ya da mecaz anlam taşıyan cümleler anlamlandırılır. Ergen, kendisine ait fikirleri yaratabilir, geliştirebilir ve ifade edebilir, ayrıca kendinden başka insanların fikirlerinin farkına varır ve fikirlerin kıyaslamasını yapabilir. Ancak bu dönemde ergenin fikirleri en doğru olanıdır, başkalarının fikirleri genellikle yanlış ve doğru değildir. Başkalarının kendileriyle alakalı fikirleri büyük önem taşır ve bu dönemlere ergenler duygusal açıdan hassas ve yoğundur (Piaget ve Inhelder, 1958).

Yukarıda yer alan dönemler arasından, özellikle soyut işlem döneminin değerler eğitimindeki rolü yadsınamaz. Piaget, alt dönemlerde çocukların birden fazla değişkeni bir arada tutamamaları yüzünden, neden ve sonuç ilişkilerini tam olarak kavrayamadıklarını ortaya çıkarmıştır. Örneğin; ahlaki yargılar gerektiren ya da doğru-yanlış davranışlar arasından, ayırım yapmayı zorunlu kılan problem durumlarıyla karşılaştığında, henüz soyut işleme geçemeyen küçük yaş grubundaki çocukların, salt görselliğe dayalı somut değişkenleri göz önünde tutarak karar verdiklerini ve ona göre davranış sergiledikleri görülmektedir. Bu konuda belirgin bir örnek vermek gerekirse; kötü niyetli bir insanın kazara iyi bir olaya neden olmasının anlatıldığı öykülerde, işlem öncesi ya da somut işlem dönemindeki çocukların bu kişiyi kötü değil iyi olarak nitelendirdikleri ya da iyi olduğu halde yanlışlıkla kötü bir sonuca yer açan öykü kahramanının da, kötü biri gibi nitelendirildiğini gösteren çok sayıda araştırma vardır. Bu nedenle; davranışlar, niyet farklılıkları, motivasyon gibi soyut değişkenlerin yer aldığı durumlarda bu durumlarla başa çıkabilecek bilişsel akıl yürütme mekanizmaları gelişmiş

olan ergenlerin durumlarla daha kolay baş edebildikleri görülmektedir. Bu nedenle değerler eğitiminin her ne kadar çok küçük yaşlarda aile içerisinde başlayarak çocuğun hayatına girmesi önemliyse de gerçek anlamda soyut akıl yürütme becerilerini geliştirmesi açısından lise çağlarından okullarda verilmesi oldukça önemli ve gereklidir.

2.1.2. Lawrence Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuramı

Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramı tamamen özgün değildir, birkaç bazı eski ve yeni varsayımları, görüşleri içinde barındırır. Ayrıca yıllar içinde Kohlberg teorisini değiştirmiş ve geliştirmiştir. Bu yüzden bu kuram sabit bir kuram değildir. Kohlberg'in en belirgin özelliği, modern bir ahlak eğitimcisi olarak, çağdaşlarının yaptığı gibi, sadece Freud, Skinner ve Piaget'de örnekler vermemiş aynı zamanda eski bir düşünür olan Platon'a da kuramında yer vermiştir. Kohlberg (1970) bu durumu "Ahlak gelişim basamaklarının, ahlak eğitimine uyarlanması konusunda yaptığım çalışmalar neticesinde, Platon'un, rasyonel iyinin (rational good) gücüne olan inancının yeniden ileri sürülmesi gerektiğini fark ettim." ifadesiyle belirtir. Kohlberg bireyin geçirdiği ahlaki gelişimini üç düzeyde ve her düzeyi iki ayrı evreyle açıklar. Bu düzeyler Gelenek Öncesi Düzey, Geleneksel Düzeyi, Gelenek Ötesi Düzeyleridir. Gelenek Öncesi Düzey'de Piaget' nin "dışsal kurallara bağlılık" döneminin özellikleri yer alır. "Kuvvetli olan kazanır" düşüncesiyle yani kuralları koyanın fiziki gücüne göre iyi-kötü, doğru-yanlış değerlendirilir. Bu düzeyi daha iyi anlayabilmek için bu düzeyin iki alt evresini inceleyelim.

2.1.2.1. Evre: İtaat ve Ceza Eğilimi

Bu evrede kuralları başkaları belirler. Çocuk sadece kural koyana itaat eder ve cezadan kaçınır. Bu evrede ortaya çıkan olayın dışarıdan görünüşü ve zararın büyüklüğü karar vermede önemli bir etmendir. Olayların asıl sebebi önemsizdir. Bu evre için genellikle çocuğun tabak ya da şekerlik kırması örneği verilir. Annesine yardım ederken birçok tabak kıran çocukla, annesinden gizli şeker yemek isterken şekerliği kıran çocuk karşılaştırılması yapılır. İtaat ve Ceza Eğilimi evresindeki bir çocuğa kimin suçlu olduğu sorulduğunda, tabakları kıran çocuğun iki çocuktan en suçlu olan olduğu cevabı alınmıştır.

2.1.2.2. Evre: Saf Çıkarıcı Eğilim

Bu evrede çocukların çıkarları söz konusudur. Kendi istek ve eğilimleri her zaman ön plandadır. Başkalarının isteklerinin farkındadırlar amma yinede ön planda olan kendi istekleridir. Bu evrede eşitlik ilkesi söz konusudur. Alınan ve verilen şey eşit olmalıdır. "Ben ne kadar alırsam senden, sana da o kadar veririm" fikri hakimdir. Yani eğer A öğrencisi B öğrencisine bir sınavda yardım etmişse, B öğrencisi de A öğrencisine başka bir sınavda yardım etmelidir. Bu maddi eşitlik ilkesi bu evrenin en belirgin ilkesidir.

İkinci düzey olan Geleneksel Düzey'de çocuklar, diğer insanların beklentilerine; özellikle de özdeşleştikleri özel insanların ve genel toplumsal düzenin beklentilerine önem verirler ve içinde buldukları grubun gereksinimlerini, kendi gereksinimlerinden üstte tutarlar ve grubun ihtiyaçlarına yönelik davranmaya özen gösterirler. Bağlı bulunan ailenin, grubun ya da milletin beklentisi kendi başına değer taşır. (Senemoğlu, 1999). Bu düzey de kendi içinde iki ayrı evreye ayrılır.

2.1.2.3. Evre: Kişiler Arası Uyum Eğilimi: Kendi yaşlılarıyla iyi anlaşır. Artık bencillikten sıyrılmış, başkalarının düşünce ve isteklerini de göz önünde bulundurmaya başlamıştır. İyi bir birey olmak ve takdir edilmek için özen göstermeye başlar. Başkalarına yardım etmekten hoşlanır ve iyi bir çocuk olarak anılmak onu mutlu eder. Onlar için iyi bir vatandaş devletin koyduğu kurallara uymaya özen gösterir, iyi bir evlat ailesinin sözünden çıkmaz.

2.1.2.4. Evre: Kanun ve Düzen Eğilimi: Bu evrede yaşıt grupların kurallarından çok, sosyal kurallar ve hukuki kurallar daha önemli yer teşkil etmektedir. Kanunlara sorgusuz sualsiz uyulmalıdır. Yetişkinlerin bu evrede oldukları varsayılır. Kanunlar, sosyal sorumluluğun devamlılığını sağladığı ve bireylerin çıkarlarıyla çelişmediği sürece sürekliliğini sağlar. Doğru olan; kişinin, topluma, toplumdaki bireylere ve kurumlara katkıda bulunmasıdır. Kurallara uyulmasının gerçek sebebi, sistemin ve toplumsal sürekliliğin korunmasıdır. Herkesin kurallara uymadığı düşünüldüğünde ne olacağı düşünceleri bu evrede oluşur ve muhtemelen birçok yetişkin bu evrede kalır.

Üçüncü düzey Gelenek Ötesi Düzeydir. Bu düzeyde, kişi kendi kurallar çerçevesini belirler ve kendi belirlediği değerler sistemine göre hayatını düzenler. Daha

önce belirtilen iki düzeyin ilkinde kural koyanlar kişinin tamamen dışındadır, ikincisinde kişi kural koyucuyu benimser ve sorgulamaz. Bu düzeyde kişi kendi kendinin otoritesidir.

2.1.2.5. Evre: Sosyal Sözleşme Eğilimi

Bu evrede hukuki kurallara uymak önemlidir ancak kanunlar demokratik çerçevede sorgulanıp değiştirilebilirler. Kanunlar eleştirilebilirler ve güncel hayata uyumlu hale getirilebilirler. Yasalar toplum yararına çıkarılır.

2.1.2.6. Evre: Evrensel Ahlak İlkeleri Eğilimi

Ahlaki gelişimde erişilebilecek son evredir. Birey bu evrede kendi ahlaki ilkeleri kurallarını seçip, bunlardan oluşturduğu kurallar sistemine uyum sağlar. Kohlberg'e göre peygamberler bu evrededir. Bu evreye çok az sayıda insan erişebilmiştir.

Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramı'na genel açıdan bakacak olursak görülür ki; ilk evredeki çocuk, son evredeki bireye erişinceye dek, her basamakta birbiriyle ilişkili evreleri aşama aşama atlar ve belirli bir düzeye gelir. Bu nedenle Kohlberg'ün ahlaki gelişim kuramının, bilişsel yetenekler ve ahlaki konularla alakalı tekrarlanan olayların bir araya gelmeleri sonucu oluşması söz konusu olunca, Piaget'in kuramının Bilişsel Gelişim aşamalarıyla paralellik göstermektedir. Bilişsel gelişim kuramında soyut işlem dönemine denk gelen gelenek üstü dönem salt içinde bulunulan toplumsal değerlere göre değil daha soyut ve kapsamlı olan; aynı zamanda ahlaki davranışların altında yatan etik örüntüleri inceleyen evrensel etik değerler yönelimini kapsar. Bu nedenle değerler eğitimi derslerinin ya da lise düzeyinde okutulan bütün derslerde yer alan etik değerlerin evrensel etik değerler yönelimi çerçevesinde verilmesi lise düzeyindeki ergenlerin hem ahlaki hem de bilişsel akıl yürütme becerilerini geliştirecek ve zenginleştirecektir.

2.1.3. Erik Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

Gelişim psikolojisi ve psikoanaliz dallarında adından söz ettiren, Danimarka ve Alman asıllı Amerikalı Erik Homburger Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı bütün yaşamı kapsar. Ancak değerler eğitimiyle ilgili olan ve eğitimciler için önemli olan bölüm Piaget'in soyut işlem, Kohlberg'in de gelenek üstü dönemine denk gelen kimlik kazanma ve rol karmaşası dönemidir. Bu döneme kadar gelişim, kişiye ne yapıldığıyla alakalıydı. Bu noktada gelişim artık büyük ölçüde insanın ne yaptığına bağlıdır ve ergen, uyum sağlama, doğru yanlış ayırımını yapabilecek duygu gelişimi oluşturma süreciyle

meşgulken, aynı zamanda sosyal etkileşimler ve uğraşlar sonucunda kendi kimliğini bulmak zorundadır. (Erikson ve Erikson 1997). Bu dönemde yukarıda belirtildiği gibi, ergenin çözmesi gereken kriz sağlıklı kimlik oluşturmaktır. Bu dönemin moratoryum adı verilen ve ergenin ideal/ideolojilerinin, cinsel kimlik rollerinin ve kariyer hedeflerinin geliştiği bir dönem olduğu düşünüldüğünde, ister ayrı bir ders olarak, ister farklı dersler içerisinde verilsin, değerler eğitiminde bu 3 temel odak noktasının ele alınması gerekmektedir. Bunu yaparken soyut işlem yapabilme becerileri de göz önünde tutularak ergenin hem evrensel etik değerler kazanması sağlanmalı hem de kendi yaşamına adapte edebilme becerileri geliştirilmelidir.

Erikson'un modeli, çocukların (aynı zamanda ergenlerin) psikososyal gelişimleriyle alakalı belki de kabul edilmiş en yaygın teoridir. Erikson (1968), çocukluğun erken dönemlerinden, ileri erişkinlik dönemine kadar sekiz dönem tanımlamıştır ve bu her dönem birbirine, çözümlendiğinde, birey tarafından kazanılacak bir değer ile sonuçlanacak bir krizle bağlanmıştır. Bu teoriye göre, bu dönemlerin bir ya da birden fazlasını başarıyla atlatamayan çocuklar, ileride sorunlarla karşılaşabilirler. Bu araştırmada ele alınan lise dönemi öğrencilerinin yaş grubu, beşinci evre olan ergenliğe kadar ki evreler *Tablo 2.1.3.1.*'de gösterilmektedir.

Tablo 2.1.3.1.: Erikson'un -Ergenliğe Kadar- Psikososyal Gelişim Evreleri.

<i>Evre</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kriz</i>	<i>Erdem</i>	<i>Tanımlama</i>
1	0-1	Temel Güven- Güvensizlik	Umut	Bebekler temel ihtiyaçlarını giderebilmek için ebeveynlerine tamamen güvenmeyi ya da güvenmemeyi öğrenirler.
2	2-3	Özerklik(Otonomi) - Utanç ve Şüphe	İstek	Yeni yürümeye başlayan çocuk cesaretlendirilirse, kendi yeteneklerine dair güven ve özgürlük hissi geliştirmeye başlar.
3	4-6	Girişimcilik - Suçluluk Duygusu	Amaç	Anaokulu çağında, çocuklar genellikle daha fazla serbestlik geliştirirler ve inisiyatif almaya başlarlar.
4	7-12	Çalışkanlık - Aşağılık Duygusu	Rekabet	Birkaç şey öğrendikten sonra, çocuklar özgüven inşa etmeye başlarlar. Ama yine de, cesaretlendirilmeye ve övgüye ihtiyaçları vardır.
5	13-19	Kimlik Kazanma - Rol Karmaşası	Sadakat	Ergenler başlarının onların hakkında ne düşündükleri ve söylediklerini önemserler ve kim olduklarını tecrübe ederek kendi kişiliklerini oluşturmaya başlarlar.

2.2. Değerler Tanımı, Değerler Eğitiminin Çıkışı ve Türkiye'de Uygulanış Çeşitlilikleri

2.2.1. Değer Tanımlamaları

Tek bir değer tanımından ziyade farklı değer tanımları ve fikirlerini göz önünde bulundurmak daha işlevsel olacaktır. Bilgin (1995) değer kavramının ilk kez Znaniecki tarafından 1918 yılında literatüre kazandırıldığını ve değer kavramının Latince "kıymetli olmak" ya da "güçlü olmak" anlamlarında olan "valare" kökünden türetildiğini belirtmiştir. Raths, Harmin ve Simon (1996) değerleri, bireyin gurur duyduğu, toplum içinde açıkça sergilemekten sakınmadıkları, ısrar edilmeden tekrar edilerek kazandıkları inançlar, davranışlar ya da duygular olarak tanımlamaktadırlar. Feather (1995) değerlerin, bireylerin istedik davranışlarını, doğru bilinene dair noktaları, sahip oldukları inanç yapılarını kapsayan somut olmayan kavramlar olarak tanımlar. Güngör (1998) e göre "değer hükümleri birşeyin arzu edilebilir -iyi- veya edilemez -kötü- olduğunu belirten ifadelerdir." MacDonald (1977)'a göre eğitim programcılar ve eğitimcileri ilgilendiren iki soru vardır. İlki; "İnsan yaşamının anlamı nedir?", diğeri ise "Birlikte nasıl yaşanabilir?". Aynı zamanda "İyi bir toplum nasıl olmalıdır?" "İyi bir hayat nasıl olur?" ve "İyi insan nedir?" gibi sorulara eğitim programı oluşturulurken cevap aranması gerektiğini vurgulamıştır. İyi olgusunun göreceliği şüphesiz ki, toplumlara göre değişiklik göstermektedir ancak amaç ortak iyi ve istedik davranışları belirleyebilmektir. Bu ortak noktada buluşma çabaları, değerler eğitimi çalışmaları kapsamında değerlendirilmektedir.

Çocuklar, hayatlarının ilk dönemlerinin başlarında ailelerinden değerleri öğrenmeye başlarlar ancak aynı zamanda medyadan, arkadaşlarından, oyun gruplarından, bakıcılarından, yaşadıkları toplumdan da değer kazanımları gerçekleştirirler. Büyüme ve gelişme dönemlerinde, okul öncesi dönemlerde edindikleri geniş çaplı değerler örgüsüyle okula başlarlar. Burada okulun rolü, hem çocuğun edindiği değerleri sağlamlaştırmak ve geliştirmek, hem de çocukların kendi değerlerini oluşturmalarında onlara yardımcı olmaktır. Bir şeylerin iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış olup olmadığına karar verme ölçütlerimizi değerler sağlar. Değerler terimi, belirli prensipleri, kuralları, iyi ya da istedik olarak algılanan belirli standartları kapsar ve genellikle bir fikir veya eylemin değerini belirleyebilmek için kullanılan, uzun vadeli standartlar veya ilkelerdir. Bunun yanı sıra değerler eğitimi terimi de, medeni ve ahlaki değerlere önem verilmesi ve bu

değerlerin öğretilmesi işleyişini kapsar. Deneyimlediğimiz ve sahip olduğumuz değer ve tutumlar, diğer insanlarla ve çevremizdeki tüm faaliyetlerimizle nasıl ilişkili olduğumuzu etkilemektedir. Böylece, sürdürülebilir bir geleceğe ulaşma beklentilerinde büyük bir etkisi olmaktadır. Değerler, değer tabanlı eğitim toplumlarında eğitimin amacını ve anlamını daha iyi kavramsallaştırmada etkili bir rol oynamaktadır. Değerler eğitimi ile öğrencilerin hem duyuşsal hem de bilişsel gelişimleri hedef alınır ve her bireyin topluma uyum sağlaması için eğitim sadece okulla sınırlandırılmaz; aynı zamanda evde, yaşanan sosyal çevrede de eğitime önem verilir. Gençler şiddet, zorlama, sosyal sorunlar ve birbirlerine ve etraflarındaki dünyaya karşı gözle görülen duyarsızlık ve saygısızlıktan her yerde etkilenmektedir. Çocukların ve gençlerin olumlu deneyimler edinmesini sağlayan ve onların davranış biçimlerini güçlendiren değerler eğitimi ile eğitimin kalitesi yükselirken, ayrıca bireysel ve kültürel kalkınma ile bir bütün olarak ele alınıp; insanlığın gelişimi ve dünya için bütünsel bir faydanın temini sağlanmış olur. Değerler eğitimi yalnızca öğrencilerin eğitilmesini kapsamaz, aynı zamanda eğitimcilerin de eğitilmesini öngörür. Bütünleşik bir eğitim sayesinde yaşanan toplum değerlerine uygun hareket edilmiş olur. Okul ve okuldaki öğretmenler, eğitim programları, müfredat kapsamında okutulan ders kitapları, aile ve öğrencinin sosyal ortamının yanında, etkileşim içinde oldukları kimseler öğrencinin değerlerini oluşturmasında en önemli etkenlerdir. Şüphesiz ki öğrencilerin okul yılları, olgun birer birey olduklarında sahip olacakları olumlu ve olumsuz karakter özelliklerinin, hayati derece önemli altyapısını oluşturmaktadır. Öğretmenlerin davranışları, öğretilmek ve davranışlara dahil edilmek istenilen değerlerin pekiştirilmesi ve bu değerlerin kullanılmasının teşvik edilmesi, ders içi ve ders dışı aktiviteler, hatta sınıftaki oturma düzenleri bile öğrencilerin değer kavramlarını edinmelerinde ve hayatlarına adapte etmelerinde etkili olmaktadır.

2.2.2. Değerler Eğitiminin Çıkışı ve Türkiye'de Uygulanış Çeşitlilikleri

Toplumsal, ahlaki ve insani uluslararası değerler deyince akla öncelikle, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gelmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, her okuduğumuzda bize, hepimizin yaşamak istediği ve yaşamamız gereken temel insani standartları hatırlatmaktadır. Bu beyanname, son zamanlarda yazılmış en ilham verici belgelerden biri olmaya devam etmektedir ve basit gerçeklerle bize insani haklarımızı hatırlatmanın yanı sıra, bizim insanlığa karşı olan sorumluluklarımızı göz önünde

bulundurmamamızı sağlar ve bizim için günlük hayat için temel bir plan ortaya çıkarır. Bu hakların ve sorumlulukların tanınması, dünyadaki özgürlüğün, adaletin ve barışın temelini oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ilan edilmesinin ardından 50 yılı aşkın bir süre geçmiş olsa da; insan hakları, uluslararası, sosyal, profesyonel ve kişilerarası düzeyde hala ihlal edilmeye devam ediyor. Hayatı düzenleyen ve insanlar, hatta toplumlar, ülkeler arası ilişkilerin temelini oluşturan bu beyannameye dayanarak, değerler eğitimi olgusunun temeli, 1995 yılında düzenlenen, Birleşmiş Milletler'in 50. Yılı kutlamalarında atılmıştır. Bu olgu, insanlığın ortak bir kültür mirası oluşturmasını görev edinen uluslararası bir organizasyon olan UNESCO tarafından desteklenen, Brahma Kumaris adlı bir organizasyonun uluslararası projesi olmakla beraber, aslında "Yaşayan Değerler Eğitimi Programı" adını taşımaktadır. Adı her ne kadar "yaşayan değerler" ibaresini içerse de, projenin asıl amacı; doğanın ve doğadaki farklı yaşam formlarının yok edilmesinden, insanlığın hem kendine, hem de dünyaya olan saygısının azalmasından ötürü, ölmeye yüz tutmuş, çoğu toplumda artık geçerliliğini yitirmişve hatta yok olma tehlikesi yaşayan değerlerin canlandırılması ve bu değerlerin insanlara ve topluma hatırlatılmasıdır. Bu projeye göre okul sadece olguların aktarıldığı bir yer değil, aynı zamanda belli başlı değerlerin sistematik olarak aktarıldığı bir yerdir. Bu projeye "işbirliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü, birlik" kavramları değerler olarak belirlenmiş ve bu değerlerin yeniden benimsetilmesi ya da kazandırılması için etkinlikler planlanmıştır. Projeye Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın önsözündeki bir ilkedden - temel insan haklarına, insanlığın haysiyetine ve değerine olan inancı teyit etmek- ilkesinden ilham alınarak bu projenin teması belirlenmiştir (Drake, 2001). YDEP, kapsamlı bir eğitim programıdır. Bu yenilikçi küresel program, eğitimcilere, yardımcılarına, ebeveynlere ve bakıcılara, ergenlerin ve çocukların, evrensel değerleri keşfedip geliştirebilmeleri için fırsat yaratmak maksadıyla; eğitim, uygulamalı yöntem deneyimi ve geniş çaplı bir deneysel faaliyetler zinciri sunar. YDEP, bütün çocuk ve ergenlerin, kendi içlerindeki ya da kişilerarası ilişkilerinde kullandıkları sosyal ve duygusal yeteneklerini, ayrıca değer tabanlı bakış açılarını ve davranışlarını geliştirebilmeleri için tasarlanmıştır. Bu program halen UNESCO tarafından desteklenmekte olup, kar amacı gütmeyen bir kurum olan Uluslararası Yaşayan Değerler

Eğitimi Örgütü, İngilizce adıyla Association for Living Values Education International (ALIVE) tarafından yürütölmektedir. YDEP'in amaçları (Purpose and Aims, 1995);

- a) Bireylerin farklı değerleri kavrayabilmeleri ve bu değerleri kendileriyle, içinde buldukları toplumla ve genel olarak dünyayla ilişkilendirmelerine yardımcı olmak,
- b) Kişisel ve sosyal tercihleri yapma konusundaki anlayışı, motivasyonu ve sorumluluğu derinleştirmek,
- c) Bireylerin kendi kişisel, sosyal, ahlaki ve manevi değerlerini seçmeleri hususunda, onları cesaretlendirmek ve onlara ilham vermek,
- d) Bu değerleri geliştirmek ve derinleştirmek için kullanacakları pratik yöntemlerden haberdar olmalarını sağlamak,
- e) Öğretmenleri, eğitimin öğrencilere yaşama felsefesi sağladığına ikna etmek, böylece öğrencilerin kendilerini, saygı, güven ve kararlılıkla toplumla bütünleştirebileceklerine inandırmaktır.

Değerler eğitiminin amacı, öğrencileri, erdemli, dürüst, sorumlu ve merhametli kılmaya yardım etmektir. Bu değerler her ne kadar evrensel etik değerler olarak ele alınmaktaysa da, bir diğer amacı önemli ve tartışmalı ahlaki konular hakkında öğrencileri bilinçli ve düşünceli kılmaktır; ki bu tartışmalı ahlaki konular genellikle öznel değerler içerebilmektedir. Bahsi geçen erdemler, net katı tanımlar değillerdir; bunlar ait olunan toplumun seçimleri, öznel değerleri ve geleneklerinde saklıdır (Nord&Haynes 2015). Değerler eğitimi genellikle inanç sistemlerini, değer sistemlerini, diğer gelenek ve görüşlerin uygulamalarını öğrenmeye odaklanır. Böylece farklı kültür, inanç ve düşünce sistemlerine olan ilgi ve alakanın ilerlemesinin yanı sıra, onlara olan saygının da geliştirilmesi amaçlanır. Nord ve Haynes (2015) ahlaki ve değerler eğitiminin iki ana boyutu kapsadığını belirtmektedir. Birincisi "ahlaki sosyalleşme"dir ve bu, çocuklarda, iyi bir yaşamı ve gelişmeyi sağlayacak hususlar olarak toplumun büyük bir kısmı tarafından tanınmış önemli normlar, değerler ve erdemler yetiştirme ve geliştirme anlamına gelir. İkinci husus, entelektüel kaynakları, becerileri ve yetkinlikleri geliştirmekle ilgilendir. Değerler eğitimine paralel olarak, eğitim öğretim sistemlerinde uygulanan karakter eğitimi, değerler eğitimi doğrultusunda erdemleri ve iyi karakter

özelliklerini kazandırma ve pekiştirmeyi amaçlarken, aynı zamanda kötü alışkanlıkları ve kötü karakter özelliklerini de bertaraf etmeyi hedefler.

Ulusoy ve Dilmaç (2016), insanların, hayatlarına hep; bilgili, becerikli, eğitilmiş ve kendilerini gerçekleştirmiş insanları kabul ederken, aynı zamanda, bu kişilerin davranışlarını inceleyip kontrol ederek, muhtemel ilişkilerine yön vermek istediklerini belirtmişlerdir. Eğitim elbette, sadece donanımlı ve bilgili bireyler yetiştirmek demek değildir; aynı zamanda karakterli, bilinçli ve saygılı bireyler yetiştirmek manasına da gelir. Farklı eğitim içerikleri ve modelleri, değerler eğitimiyle ilgilenmektedirler. Bu modellerdeki önemli kavramlar; değerler eğitimi, ahlaki gelişim ve eleştirel düşüncedir. Değerler eğitimi, değerlerin müfredat ve okuldaki ahlaki çevre yoluyla aktarılmasını güçlendirmeyi amaçlar. Ahlaki gelişim ise; değerlerin, yetenek ve davranışlara etki etmesi için değerlerin öğrenilmesinin bilişsel evreleri üzerine yoğunlaşır. Eleştirel düşünme; fikirlerin karşılaştırılması ve analiz edilmesi yoluyla, bir değer gelişimi ve değerler yansımaları geliştirmeyi hedefler (Veugelers, 2000). Bahsi geçen bu üç kavram temel alınarak dünyadaki ülkelerin eğitim sistemleri oluşturulmaktadır. Dünyanın her yerinde eğitim sistemleri ve eğitim programları bağlı bulunan ülkenin değerler sistemi göze alınarak inşa edilmektedir. Öyle ki bir eğitim programı, uygulanacağı toplumdan ve toplumsal yapıdan uzak olamaz. Çünkü hazırlanacak eğitim programıyla yetişecek öğrenciler, o toplumun birer üyesi olacağından ötürü, eğitim programı hazırlanırken o toplumun ihtiyaçları iyi tespit edilmeli ve ona göre hedefler oluşturulup, eğitim programı şekillendirilmelidir (Ertürk, 1977). Cihan (2014), toplumun ve toplumdaki alt grupların eğitimi için, ülkelerin kendilerine özgü eğitim sistemlerinin büyük önemini vurgulamakta, ayrıca eğitim sisteminin öncelikli görevinin, toplumun varlığını ve kültürünü koruyup gelecek nesillere aktarmak olduğunu anlatmaktadır. Bunu sağlayabilmek ve bireylerin, bilgi, beceri ve ahlaki değerlerle bezenbilmesi için, her millete özgü eğitim sisteminin oluşturulduğunu ifade etmektedir. Şüphesiz ki ülkemizdeki değerleri, ulusumuz için önem arz eden olgu, tutum ve sembolleri koruyabilmek, sonraki nesillere aktararak onların da sahip çıkmasını sağlayabilmek için Türkiye Cumhuriyeti'nde de Türk Milli Eğitimi ile alakalı kanunlar çıkarılmış ve belirli dönemlerde de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen toplantı ve eğitim şuralarıyla, eğitim sistemleri zamanla gözden geçirilmiş ve düzenlenmiştir. Milli Eğitim

Temel Kanunu'nun 2. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında da ülkenin sahip olduğu bu değer, inanç ve olgulara sahip çıkılması ve onların yarınlarımıza iletilmesi gerektiği, şu şekilde açıkça belirtilmiştir:

"Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

"1. (Değişik: 16/6/1983- 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır."

Ülkemizde değerler eğitimi ilk olarak, M.E.B., T.T.K. BŞK.LİĞİ'nin 2010/53 sayılı genelgesi (Ek-1) ile, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında okullarda öğretilmeye başlanmıştır. Bu genelgede; bireyi, aileyi, yaşanılan toplumu ve dünyayı tehdit eden sorunların çözümünde, toplumumuzun temelini oluşturan, en önemli yapıtaşları olan kültürel ve ahlaki değerlerimizin önemli bir rol oynadığından; dolayısıyla unutulmaya yüz tutmuş, diğer bir deyişle unutulmaması gereken bu değer ve kazanımlara sahip çıkılması

ve okullarda ders programlarına yerleştirilerek öğretilmesi gereksiniminden bahsedilmektedir. Özellikle 18. Milli Eğitim Şurası'nda, değerler eğitimi detaylı olarak irdelenmiş ve değerler eğitimi hakkında birçok karar alınmıştır. Bahsi geçen alınmış kararlar ve oluşturulan "Değerler Eğitimi Yönergesi" eklerde (Ek-2, Ek-3) sunulmuştur. Bu şurada alınan kararların sonucunda varılan görüş ve anlayışla yola çıkarak, son zamanlarda ülkemizin eğitim sistemi anlayışında, değerler eğitimiyle alakalı bilimsel çalışmalara ivme kazandırılmış, bu amaçla birçok bilimsel yayın hazırlanmıştır. 2014 yılı Aralık ayında yapılan 19. Milli Eğitim Şurası'nda okul öncesi öğretimde; programda değerler eğitimine yer verilmesine, ortaokulda ise değerler eğitimine öğretim programlarında etkin bir şekilde sarmallık anlayışıyla yer verilmesine karar verilmiştir. Bahsi geçen şuralarda alınan kararlar göz önünde bulundurulduğunda, öğretim programlarında değer aktarımı sürecinde, evrensel ve ulusal değerler tümleşik düşünülmüş, toplumu oluşturan bireylerin ortak paydada buluştuğu vurgulanmış ve farklı değerlerin toplumun zenginliğini inşa ettiği belirtilmiştir. Ayrıca 2016 yılında yayınlanan Hazırlık Sınıfı Bulunan Ortaöğretim Kurumları İngilizce Dersi 9. sınıf Öğretim Programı'nda,

"İngilizce programının bu seviyedeki amaçlarından bazıları, öğrencilerin hedef dili konuşan ülkelerin kültür değerlerini tanımalarına ve ayırt etmelerine olanak sağlamaktır. Ayrıca öğrencilerin kendi kültürlerinin ve diğer kültürlerin değerlerini fark ederek farklı olana hoşgörü ve saygı göstermelerini sağlamak ve diğer kültürleri öğrenme ile kendi kültürünü başka kültürlerdeki insanlara aktarmada iletişim becerilerine sahip olmalarına yardımcı olmaktır"

ifadeleri yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2017'de yapılan yeni müfredat çalışmaları kapsamında yayınlanan yeni Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programı'nın (Ortaöğretim İngilizce Dersi, 2017) etik ve ahlaki değerler eğitimi kısmında; "yeni müfredat ile; evrensel, ulusal, ahlaki, insani ve kültürel değerlere karşı bilincin artırılması, aynı zamanda öğrencilerin, hem sözel hem de yazılı iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlamaktadır" ifadesi yer almaktadır. Ders materyalleri ve içeriğindeki örnek kullanımlar, bu amaca uygun olarak yeni müfredata entegre edilmiştir. T.T.K. BŞK.LİĞİ'nin yeni müfredata yönelik yaptığı basın açıklamasında (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017) öğrencilere, değerlerin "aleni ya da örtük" öğrenime

dahil edilerek öğretilmesinde ve davranışa dönüştürülmesinde, okulların ve okuldaki etkinliklerin önemli bir rol oynadığı açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca yeni müfredatta öğrencilere aktarılması hedeflenen değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak on ana başlıkta toplanmış ve bunlara yönelik davranış ve ilkeler belirlenmiştir. Bu amaçlara yönelik olarak, öğrencilere kazandırılması planlanan tümleşik, evrensel ve ulusal değerlerin aktarılması için en uygun derslerden biri şüphesiz yabancı dil dersidir.

Değerler eğitimine yönelik yaklaşımlar, süreç boyunca; hümanist, bireyi merkeze alan yaklaşımlar olarak ortaya çıkmaktadırlar. Değerler eğitimiyle çok yakın olan hümanizm, çocukların ve ergenlerin kendinlerini gerçekleştirme süresine erişebilmeleri için uygun ortamı yaratmayı öngörür. Hümanistik eğitimin temelinde, öğrencilerin özgür iradelerini kullanabilmeleri için ortam yaratmak ve yaptıkları seçimlerin sorumluluğunu üstlenmelerini sağlamak yer alır. Hümanistik yaklaşımı benimseyen öğretim programlarının, öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişim süreçlerini ön planda tuttuğu görülmektedir. Bir başka deyişle derslerin içerikleri ne olursa olsun önemli olan öğrencinin kazandığı deneyimler ve kişilik gelişimidir. İngilizce dersi ele alındığında, Hümanistik eğitim anlayışı; duyguları, empatiyi, öğreneni cesaretlendirmeyi ve öğrenci katılımını benimser ve kullanır. Yabancı dil öğretimi, konuşulan ve öğretilen ana dilden başka bir dilin, kelime, dil bilgisel ve yapısal kurallar dizgilerinin öğretilmesi safhasıdır. Bu eğitim anlayışında, öğretmenin esas olarak ele aldığı yöntem ve teknikler, değerler ve ahlaki açıdan daha hümanistik ve erdemli bir öğretim sürecinin oluşmasına imkân sağlar; böylece öğretim yabancı dilde istedik hedeflere daha kolay, hızlı ve etkili bir biçimde ulaşması sağlanır. Hümanistik eğitim anlayışı birçok eğitim yöntemi içermektedir. Bunlar: Telkin Yöntemi (Suggestopedia), Sessiz Kalma Yöntemi (Silent Way), Danışmanlı (Grupla) Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning), Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response) dir. Eğitim ve öğretimde önemli rol oynayan faktörlerden birisi de şüphesiz eğitim materyalleridir. Lise dönemindeki öğrencilerin yabancı dilde iletişim kurmalarını, yabancı kültürleri tanımalarını ve genel kültür geliştirebilmelerini sağlamak amacıyla, yabancı dil dersleri verilmektedir. Buradan yola çıkarak, İngilizce dersleri göz önünde tutulduğunda, kitap içeriklerinin yukarıda söz konusu edilen kazanımları gerçekleştirmede önemli rol oynadığı görülmektedir. Bu

nedenle İngilizce derslerinde kullanılan Öğrenci Ders kitabı, Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'nın içeriklerinin öğrencilerin hem ulusal hem de evrensel değerleri geliştirmelerinde önemli katkıları olduğu düşünülebilir ve ders kitaplarının da yukarıda bahsedilen eğitim yöntemlerine yardımcı olacak kaynak sunması beklenilir. Öğrencinin, başarı standartlarını karşılayabilmesi için kazanması istenen davranışlar ve yeteneklerle, öğrenmesi istenen değerler ve bilgiler için öğretim materyalleri önemli bir bileşendir. Aynı zamanda öğretim materyalleri beklenen ve istendik öğrenme hedeflerinin kazanılması için hazırlanan bütün bir müfredatta da etkili olmaktadır. Öğretilmesi hedeflenen değerler, eğitim materyallerine entegre edilmelidir. Eğitim materyalinde evrensel değerlerin geliştirilmesi için bu önemlidir. Bu evrensel değerler, bütün dinler, kültürler ve geleneklerin üzerinde tutulmalıdır ve toplumun bütün bireyleri farklı kesimlerin mensupları olsalar, farklı kültürel geçmişlerden gelseler de birbirleri arasında birleştirici bir rol oynamalıdır. Yaşayan değerler eğitiminde öğretim materyalleri, gerçekleri, kavramları, prensipleri, ilkeleri, süreçleri içerir ve öğrencilerin edindikleri ahlaki bilgileri, yaşadıkları ailede, toplumda, o ülkenin bireyleri olarak rahatça uygulayabilmesi hedeflenmektedir.

Hal böyleyken ülkemizde lise düzeyinde İngilizce derslerinde hedefler nasıl ele alınmaktadır?

Ders kitapları ve öğretim materyallerindeki değerler ve kavramların evrenselliği konusunda, M.E.B.'in, 2007 Haziran Tebliğler Dergisi'nde Yayınlanan, Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge' nin (Ek-4) ikinci bölümünün ders kitaplarının nitelikleri bölümündeki 5. maddenin a,b,c ve ç alt bentlerinde:

"Ders Kitapları;

- a) Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.*
- b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.*

c) Atatürk İlke ve İnkılapları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur"

ç) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerlere katkı sağlar."

ifadeleri yer almaktadır. Ancak bahsi geçen bu yönerge, 07/12/2011 tarihli ve 82202 sayılı Makam Onayı ile yürürlükten kaldırılmıştır. Şu anda yürürlükte olan 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin, Ders kitaplarının nitelikleri bölümünün, 6. Madde'sinin, 1'inci bendinin, c alt bendinde "Temel insani hak ve özgürlüklerini destekleyen, her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşım sunar" ifadesi yer almaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada, Ortaöğretim 9,10,11 ve 12. sınıf öğrenci ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kitaplarında var olan değerlerin tespit edilmesi amaçlandığından, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesine başvurulmuştur. Doküman incelemesi yaparken, gereksinim duyulan veri; gözlem ya da görüşme yapmaya gerek kalmaksızın elde edebilir. Eğitimle ilgili araştırmalarda doküman incelemesi yapılırken ders kitapları veri kaynağı olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada Ortaöğretim 9,10,11 ve 12. sınıf öğrenci ders kitaplarında, öğrenci çalışma kitaplarında ve öğretmen kitaplarında yer alan metinler tek tek incelenerek, araştırmacı tarafından İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi temel alınarak saptanmış olan ve önceki sayfalarda belirtilen değerler göz önünde tutularak metinlerde vurgulanan değerler tespit edilmiştir.

3.2. Evren

Bu araştırmanın evreni Türkiye'de Ortaöğretim İngilizce kitaplarının tamamını kapsamaktadır.

3.3. Örneklem

Materyal olarak M.E.B.'İN Tebliğler Dergisi kararları incelenip, okutulması kararlaştırılan öğrenci ders kitaplarının, öğrenci çalışma kitaplarının ve öğretmenlerin kullanacakları öğretmen kılavuz kitaplarının içeriklerinden rastgele yöntemle her sınıf düzeyi için 1'er kitap seçilmiştir. Seçilen bu kitaplar: Ağustos 2017 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan karar gereğince okutulması kararlaştırılan, Milli Eğitim Yayınları tarafından basılan TeenWise İngilizce 9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı (Bulut, E., Şentürk, S., Baydar Ertopcu, F. ve Umur Özadalı, S. 2017), Ocak 2017 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan karar gereğince okutulması kararlaştırılan, Dikey Yayınları'ndan basılan English Course Ortaöğretim İngilizce 10. Sınıf Öğrenci Ders-Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı (Şener, M. 2016), Nisan 2017 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan karar gereğince okutulması kararlaştırılan, Cem Web Ofset tarafından basılan Sunshine English İngilizce 11.Sınıf

Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı (Akgedik Can, M., Neslihan Atcan Altan, N. 2017), Ocak 2017 tarihinde Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan karar gereğince okutulması kararlaştırılan, Milli Eğitim Yayınları'ndan basılan Yes U Can Ortaöğretim İngilizce 12. Sınıf B 1.1. seviyesindeki Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı (Özbek, D., Kumral, H. ve Örer, S. 2017) dir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Değerlerin saptanması için İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi temel alınmıştır. (https://www.unicef.org/turkey/udhr/_gi17.html) Burada yer alan her bir madde incelenmiş, vurguladığı değerler maddeler halinde ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan değerler, genel başlık olarak ele alınmış ve içerdiği alt kavramlar da değer olarak incelenmiştir. Bu değerlerin bazılarının geniş kavramlar halinde yer aldığı görülmüştür. Bu nedenle ana kavramların da içerdiği alt kavramlar da değer olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca, YDEP çerçevesinde ortaya çıkarılan değerler de göz önünde bulundurulduğunda, sonuç olarak birbirleriyle ilişkili olan değerlerin her biri bir grup oluşturmuştur. Çalışmada bu gruplarda yer alan değerler incelenerek 6 ana başlık halinde kategorize edilmiştir. Bu kategoriler araştırma için temel kıstasları oluşturmuştur. Veri toplama aracı bu ölçütlerden meydana getirilmiştir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3.4.1.) bahsi geçen 6 değer kategorisi ve bu başlıkların içerdiği toplam 21 alt değer gösterilmektedir.

Tablo 3.4.1.: Belirlenen Değer Kategorileri ve Alt Değerler

Değer Kategorileri	Belirlenen Alt Değerler
Adalet ve Özgürlük	Adalet, Özgürlük
Tarih ve Kültür	Tarihi ve Kültürel Bilinçlilik, Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma, Vatanseverlik
Doğaya ve Farklı Disiplinlere Saygı	Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme, Doğaya Karşı Saygılı ve Bilinçli Olma
Aile ve Sosyal İlişkiler	Empati, İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma, İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü, Fedakârlık, Misafirperverlik, Aile Birliği

Tablo 3.4.1.: Belirlenen Değer Kategorileri ve Alt Değerler

Eğitim ve Yaratıcılık	Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik, Yaratıcılık ve Hayal Kurma
Kişisel Gelişim	İnisiyatif Kullanma, Özdenetim ve Davranış Kontrolü, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik, Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik, Takdir Duygusu, Dürüstlük ve Açık Sözlülük

İncelemek üzere seçilen; ders kitaplarında ve öğrenci çalışma kitaplarında yazılı metinler ve diyaloglar, ayrıca ders kitaplarındaki dinleme aktivitelerinde yer alan diyalogların, öğretmen kılavuz kitaplarındaki metin halinde yazılmış ses kayıtları, tek tek okunmuş ve her bir metnin değer içerip içermediği titizlikle incelenmiştir. İlk okumada tüm kitaplarda toplam, 531 adet metin tespit edilmiştir. İkinci ve üçüncü okumalarda, belirlenen değerleri içeren 270 alıntıdan veri seti oluşturulmuştur. Değer ifade eden, paragraf ve cümleler tek tek tespit edilip, her bir değer başlığı altında kaydedilmiştir. Değer içeren, tespit edilmiş bu paragraflar ve cümlelerin, uzman görüşü alınarak, değer içerip içermediklerine dair doğrulukları test edilmiştir. Son aşamada da doğrulukları test edilen 252 değer içeren alıntı için veri seti düzenlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada bütün sınıf düzeylerindeki kitaplarda toplam 531 adet metin, dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metin tespit edilip incelenmiş ve bu metinlerin her sınıf düzeyine ve sınıf düzeylerinde incelenen kitap türlerine göre sayısal dağılımı aşağıdaki *Tablo 3.5.1.*'de verilmiştir. Ayrıca incelenen ve ortaya çıkarılan değerlerin, sınıf düzeylerine göre kitaplarda yer aldıkları bölümler ve metinler Ek-5'te sunulmuştur.

Tablo 3.5.1.: İncelenen Ders Kitaplarında Yer Alan Metin Sayıları

Sınıf Düzeyi	Öğrenci Ders Kitabı	Öğrenci Çalışma Kitabı	Öğretmen Kılavuz Kitabı
9. Sınıf Düzeyi	32	63	64
10. Sınıf Düzeyi	52	30	38
11. Sınıf Düzeyi	52	27	64
12. Sınıf Düzeyi	44	37	28

Bunun yanısıra, incelenen 531 metinde bazı metinler birden fazla değer içermektedir. Bazı alıntılar da birden fazla değer kategorisine dahil edilmiştir. Bu değerlerin incelenen ders kitaplarındaki alıntılanma (yer alma) sayıları, her bir sınıf düzeyindeki kitaplara göre gruplandırılıp, *Tablo 3.5.2.*'te gösterilmiştir.

Tablo 3.5.2.: Tespit Edilen Değerlerin İncelenen Ders Kitaplarındaki Alıntılanma Sayısı

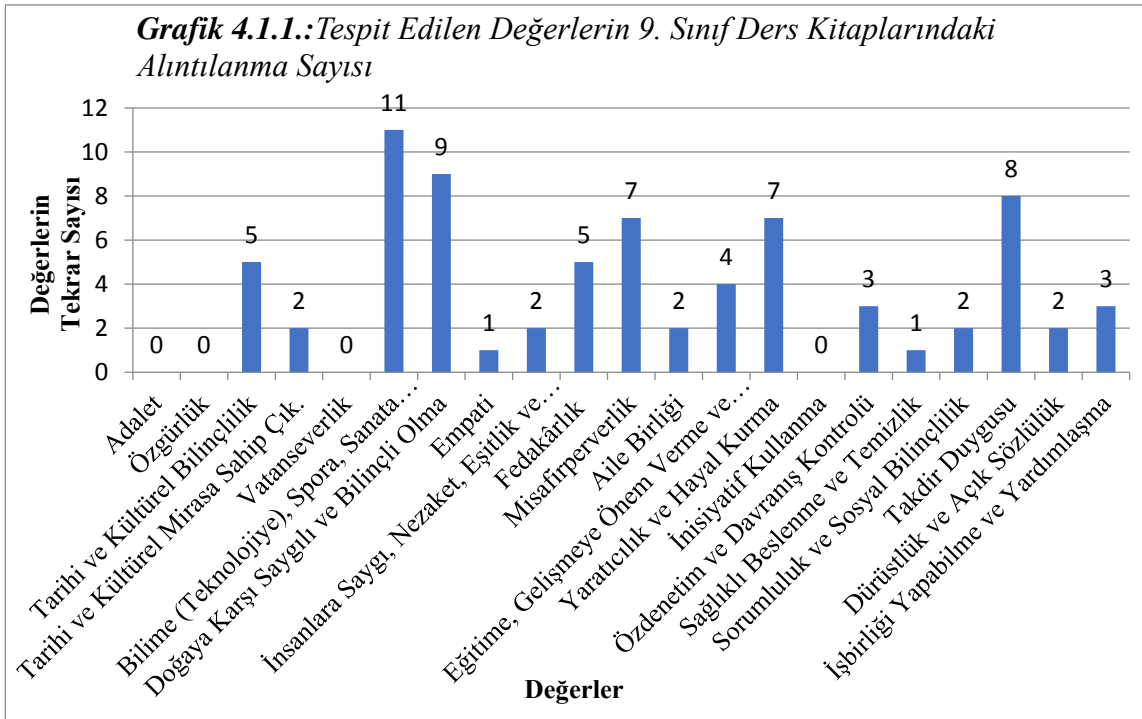
Sınıf Düzeyi	Alıntılanma Sayısı
9. Sınıf Düzeyi	74
10. Sınıf Düzeyi	48
11. Sınıf Düzeyi	67
12. Sınıf Düzeyi	63

BÖLÜM IV

BULGULAR

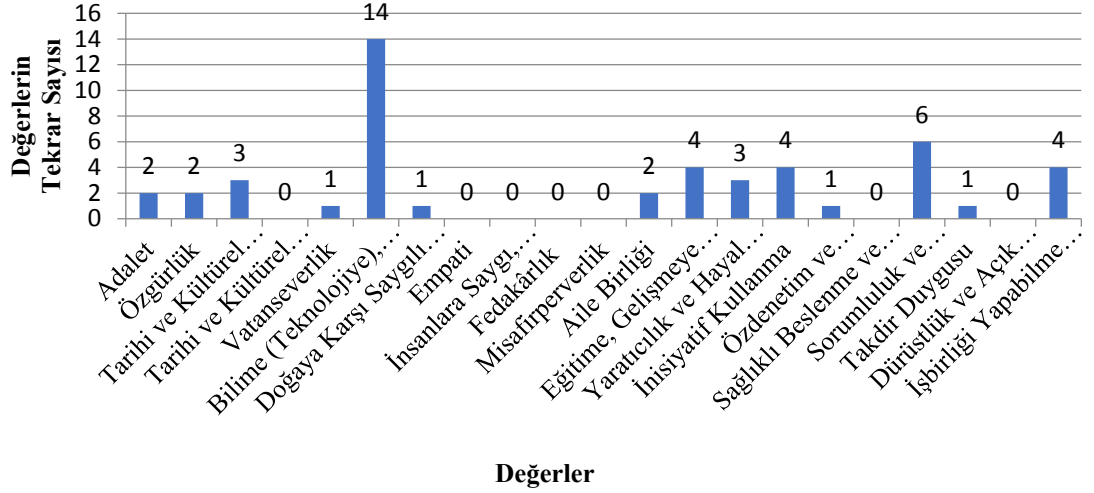
4.1. Sınıf Düzeylerine Göre Genel Bulgular

TeenWise İngilizce 9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki 159 adet, metin ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metin incelendiğinde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlerin yer alma sayıları aşağıdaki *Grafik 4.1.1.*'de gösterilmektedir. Bu grafikte de görüldüğü üzere, 9. Sınıf kitaplarında en çok Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değerine yer verilmiş, Adalet, Özgürlük, Vatanseverlik, İnişiyatif Kullanma değerlerine ise hiç rastlanmamıştır.

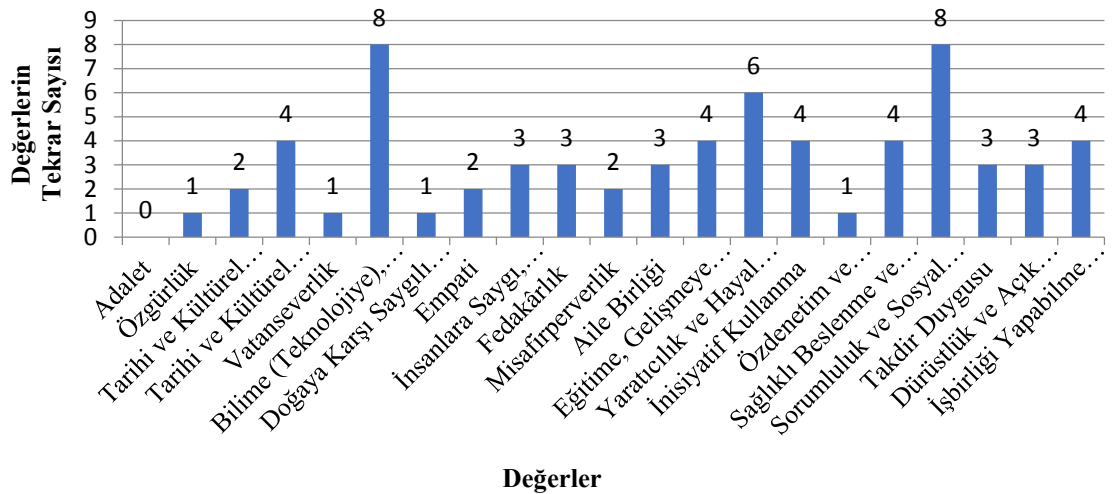
English Course Ortaöğretim İngilizce 10. Sınıf Öğrenci Ders-Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki 120 metin ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlerin hangi sayıda yer aldıkları *Grafik 4.1.2.*'de gösterilmektedir. Bu grafikte de görüldüğü gibi, 10. Sınıf kitaplarında en çok, Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değerine yer verilmiş, Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Empati, İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma, İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü, Fedakârlık, Misafirperverlik, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik, Dürüstlük ve Açık Sözlülük değerlerine ise hiç rastlanmamıştır.

Grafik 4.1.2.:Tespit Edilen Değerlerin 10. Sınıf Ders Kitaplarındaki Alıntılanma Sayısı

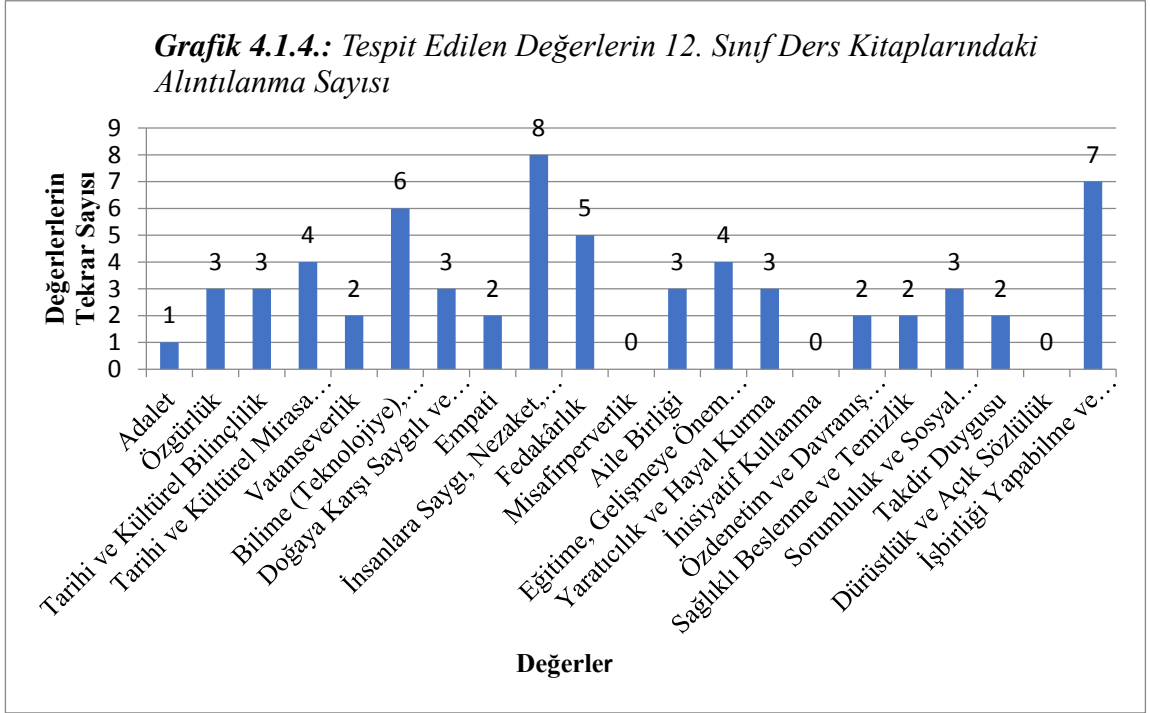

Sunshine English İngilizce 11.Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki 143 metin ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlere ne kadar yer verildiği *Grafik 4.1.3.*'te, gösterilmektedir. Bu grafikte de görüldüğü gibi, 9.,10. Sınıf ders kitaplarında olduğu gibi en çok, Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değerine rastlanmış ve aynı sayıda Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik değeri de yer almıştır. 11. Sınıf ders kitaplarında Adalet değeriyle hiç karşılaşmamıştır.

Grafik 4.1.3.: Tespit Edilen Değerlerin 11. Sınıf Ders Kitaplarındaki Alıntılanma Sayısı

Yes U Can Ortaöğretim İngilizce 12 Sınıf B 1.1. seviyesindeki Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki 109 metin ve dinleme aktivitelerinde geçen diyalog ve metinde, araştırmacı tarafından belirlenen değerlerin hangi sayıda yer aldığı; *Grafik 4.1.4.*'te açıkça belirtilmiştir. Bu grafikte 11. Sınıf ders kitaplarında en çok İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü değerine yer verilmiş, Misafirperverlik, İnişiyatif Kullanma, Dürüstlük ve Açıksözlülük değerleriyle hiç karşılaşılmamıştır.

Bu çalışmadaki metinlerde tespit edilen değerler, her bir değeri kapsayan ya da o değere dair izler barındıran cümleler belirlenmiş ve bu cümleler alıntı yapmak suretiyle çalışmaya dahil edilip, yorumlanıp, analiz edilmiştir. Metinlerden yapılan bu alıntıların sonlarına metnin yer aldığı kitap, tema ve ünite adı ve sayfa numarası ilave edilmiştir. Örnek verecek olursak;

"Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Değeri" için:

"When Atatürk passed away in 1938, the government formed a commission to choose the location of a mausoleum that suits Atatürk's supreme personality."

(11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 42: 104)

Bu alıntı 11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndan alınmış, 42 no'lu dinleme metninin içinde geçmekte ve kitabın 104. sayfasında yer almaktadır.

4.2. Değerler Kategorilerine Ait Bulgular

4.2.1. Adalet ve Özgürlük Kategorisine Ait Bulgular

İlk kategori olan, Adalet ve Özgürlük kategorisinde Adalet ve Özgürlük alt değerleri bulunmaktadır. Adalet değerine, incelenen kitaplarda yer alan 531 metinde 3 kez yer verilmiştir. Oran dağılımlarını her bir sınıf düzeyindeki kitaplara indirgeyip inceleyecek olursak, 9. Sınıf kitaplarındaki 159 metinde 74 kez incelenen değerlere dair alıntılanma yapılmış ve bu metinlerin hiçbirinde Adalet değeri bulunmamıştır. 10. Sınıf kitaplarındaki 120 metnin 48 kere incelenen değerler bulunmuş ve bu metinlerde 2 defa Adalet değerine rastlanmıştır. 11. Sınıf kitaplarında yer alan 143 metinde 67 kere incelenen değerler bulunmuş ve bu metinlerin hiçbirinde Adalet değeri saptanmamıştır. 12. Sınıf kitaplarında toplam 109 metin vardır ve bu metinlerde 63 kere incelenen değerler bulunmuştur. Bu metinlerin 1 tanesinde Adalet değerine rastlanmıştır. Adalet değerini içeren alıntılara örnek olarak aşağıdaki alıntı verilmiştir:

"The most famous of the robbers was Ronnie Biggs. The judge sentenced him to 30 years, but in June 1965, after only 15 months in prison, he escaped in a furniture van and ran away to Brazil. He lived there until May 2001. Then he returned to the UK, but the court sent him back to prison." (10. Sınıf Çalışma Kitabı, Unit 3, Detective Stories, 136)

Bu alıntıda, tarihteki en ünlü hırsızlardan Ronnie Biggs'ten bahsediliyor ve Ronnie Biggs'in 1965 yılında hâkim tarafından 30 yıl hapse mahkûm edilmesine rağmen, mahkûmiyetinin 15. ayında Brezilya'ya kaçtığı anlatılıyor. 2001 yılında İngiltere'ye döndüğünde Ronnie Biggs yeniden tutuklanıp hapse gönderilmiş ve bu durumla kişiye verilen cezanın önünde sonunda gerçekleşeceği ve cezadan kaçılmayacağı durumu izah edilmiştir. Böylece adaletin işleyeceği gerçeği pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Adalet ve Özgürlük kategorisinin bir diğer değeri olan Özgürlük değerine, incelenen kitaplarda yer alan 531 metinde 6 kez yer verilmiştir. Oran dağılımlarına her sınıf düzeyindeki kitaplara göre bakacak olursak; 9. Sınıf kitaplarında 159 metin yer almaktadır; bu metinlerin hiç Özgürlük değeri tespit edilmemiştir. 10. Sınıf kitaplarında

incelenen 120 metinde 2 defa Özgürlük değeri yer almaktadır. 11. Sınıf kitaplarındaki 143 metnin sadece 1 tanesinde Özgürlük değeri bulunmaktadır. 12. Sınıf kitaplarında yer alan 109 metinde 3 kez Özgürlük değerine yer verilmiştir. İncelenen metinlerde Özgürlük değerine yer veren bir alıntı aşağıda verilmektedir:

"After we started living together again with my parents, this time we had a disagreement about my personal life. They wanted me to marry a girl from our village in India, but I was already seeing an American girl from university. I said no. We had a huge" fight again, but this time, I didn't regret it." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52, 123)

Bu bölümde parçada bahsedilen kişinin, ailesiyle yeniden yaşamaya başladıktan sonra ailesinin istediği kişiyle evlenmek istememesi ve ailesine "hayır" demesinden bahsedilmektedir. Kişi bu karardan pişman olmadığından bahsetmektedir ve böylece bu alıntıdan kişinin karar verebilme özgürlüğü olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2. Tarih ve Kültür Kategorisine Ait Bulgular

İkinci kategori Tarih ve Kültür kategorisidir. Bu kategoride Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma, Tarihsel ve Kültürel Bilinçlilik ve Vatanseverlik değerleri yer almaktadır. Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma değeri, incelenen 531 metinde 10 kez yer almaktadır. 9. Sınıf kitaplarındaki 159 metin incelendiğinde, 2 defa Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma değeri bulunmuştur. 10. Sınıf kitaplarındaki 120 metinde bu değere hiç rastlanmamıştır. 11. Sınıf kitaplarındaki 143 metinde 4 kez bu değer bulunmuştur. 12. Sınıf kitaplarında 109 adet metin bulunmaktadır ve bu metinlerde 4 defa bu değere yer verildiği tespit edilmiştir. Bu değere örnek olarak aşağıdaki alıntı verilebilir:

"I live in Mexico. Every year about two million people visit my hometown to see Chichén Itza. It was a well known Mayan city. They used this place as a religious, political and an economic centre. The most important figure in the site is the pyramid, El Castillo. The Maya people built it to watch the movements of the sun. Unfortunately, after the Spanish came here, they used the site as a cattle farm. Was it always in a bad condition? Luckily, no. Thanks to the Mexican government, it is a popular tourist attraction now. In 1988 UNESCO added

Chichén Itza to the World Heritage list." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 7-B, World Itself Is The Wonder: 55)

Bu alıntıdaki kişi, yaşadığı yer olan Chichén Itza'dan bahsetmektedir. Bu şehrin Mayalar zamanında dini, siyasi ve ekonomik bir merkez olduğunu ve buranın Meksika Hükümeti sayesinde popüler bir turist cazibe merkezi haline geldiğini ve UNESCO tarafından Dünya Mirası listesine dahil edildiğinden bahsediliyor. Burada bahsi geçen yerin Meksika Hükümeti tarafından korunduğu ve sahip çıkıldığından açıkça söz edilmektedir. Böylece ülke ve ülke tarihi için önemli bir yer tutan bu yere sahip çıkılarak, devamlılığı sürdürülmektedir.

Bu kategorideki bir başka değer de Tarihsel ve Kültürel Bilinçlilik. Bu değer göz önüne alındığında incelenen ders kitaplarındaki 531 metinde 13 kez bu değere rastlanmıştır. Bu değer 9. Sınıf kitaplarında 5 yerde bulunmuştur. 10. Sınıf ders kitaplarındaki 120 metinde, 3 kere bu değere yer verilmiştir. 11. Sınıf ders kitaplarında incelenen 143 metinde, 2 kez bu değerden bahsedilmiştir. 12. Sınıf ders kitaplarındaki 109 metni analiz edildiğinde 3 defa bu değer göze çarpmaktadır. Bu değere yer verilen bir alıntı aşağıda gösterilmektedir.

"When a British person invites you for tea, they invite you for a meal, not to sit and drink tea." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 5: 42)

Burada bir İngiliz'in çay davetinin ne manaya geldiğinden söz edilmiştir. Burada İngilizler arasında popüler olan çaya davet eyleminin anlamının karşıdaki kişiyi çaya davet etmek değil, bir nevi yemek daveti olduğundan bahsedilmektedir. Bu şekilde İngiliz kültürü hakkında bir ayrıntı vurgulanmaktadır.

Tarih ve Kültür kategorisinin son alt değeri Vatanseverlik değeridir. Bu değere, incelenen ders kitaplarındaki 531 metinde 4 kez bu değere rastlanmıştır. Bu değer 9. Sınıf kitaplarının hiçbirinde yer almamaktadır, 10. Sınıf ders kitaplarındaki 120 metinde, sadece 1 alıntılanabilmiştir. 11. Sınıf ders kitaplarında incelenen 143 metinde yine 10. Sınıf kitaplarında olduğu gibi bu değerle, 1 defa karşılaşılmıştır. 12. Sınıf ders kitaplarının 109 metni analiz edildiğinde 3 tanesinde bu değer göze çarpmaktadır. Bu değeri içeren bir alıntı aşağıda gösterilmektedir.

"Aziz Sancar donated his original Nobel Prize golden medal and certificate to the mausoleum of Mustafa Kemal Atatürk, with a presidential ceremony on 19 May 2016, which is the 97th anniversary of Atatürk, initiating the Turkish War of Independence." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)

Bu alıntıda, Türk bilim adamı Prof. Dr. Aziz SANCAR'ın aldığı Nobel Ödülü'nün orijinalini ve sertifikasını Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün Anıtkabir'deki mozolesine bağışladığından bahsediyor. Prof. Dr. Aziz SANCAR'ın ödülünü bağışlaması, Türk tarihinin kurtuluş mücadelesinin başladığı tarih olan 19 Mayıs gibi manidar bir günde 2016 yılında, devlet töreniyle gerçekleştirilmiştir. Bu davranışıyla Türk bilim adamı, ülkesine olan sevgisini göstermiş aynı zamanda ödülün hediye edildiği tarih ile vatansever biri olduğunu da kanıtlamıştır.

4.2.3. Doğaya ve Farklı Disiplinlere Saygı Kategorisine Ait Bulgular

Üçüncü kategori olan, Doğaya ve Farklı Disiplinlere Saygı kategorisinde; Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme, Doğaya Karşı Saygılı ve Bilinçli Olma Değerleri yer almaktadır. Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değeri incelenen ders kitaplarındaki toplam 531 metinde, 39 kez yer almıştır. 9. Sınıf kitaplarındaki 11 kere bu değer görülmüştür. 10. Sınıf ders kitaplarında incelenen 120 metinde 14 defa, 11. Sınıf ders kitaplarında incelenen 143 metinde 8 defa ve 12. Sınıf ders kitaplarında incelenen 109 metinde 6 defa bu değere yer verilmiştir. En fazla alıntılanan ve yer verilen değer olarak bu değer için iki ayrı örnek alıntılanmış ve analiz edilmiştir.

"I'm Jacob and I'm a Canadian actor. I'm here in San Francisco to study dancing at a world-famous school. It is in a gorgeous building in the city centre. The instructors are very talented people. They are really good dancers." , "Our project partner is a science school. They have got a big laboratory in their school and our group is very busy there all day. There are four chemists and twelve students in the laboratory. Twelve young scientists and a lovely city; there are many things to chill out after a tiring day." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone: 17)

Bu parçadaki Jacob isimindeki kişinin Kanadalı bir aktör olduğundan, San Francisco'da dünyaca ünlü bir okulda dans dersleri aldığından bahsedilmektedir. Ayrıca San Francisco'daki okuduğu bu okulda bulunduğu proje kapsamındaki proje ortağı olan diğer okulun da büyük bir laboratuvarı olduğundan ve bu laboratuvarında çalışan öğrencilerin oldukça yoğun olduğu anlatılmıştır. Bu alıntıda genel olarak kişinin yaptığı meslek ve aldığı derslerden dolayı sanata saygı duyduğu ve önem verdiği açıkça belirtilmiştir. Ayrıca proje ortağı olan okuldaki laboratuvarında çalışan öğrenciler anlatılırken, bu laboratuvardaki öğrencilerin yoğun bir şekilde çalıştıkları anlatılıp, parçada bilime duyulan saygı ve verilen önem vurgulanmaya çalışılmıştır.

"Usain Bolt is a famous Jamaican sprinter. He has been the fastest man in the entire human history. He loves doing sports and he is gifted in this branch, running. He has been running since childhood and he says this is how he survives. He can't stop running. He has won several gold medals with world records in olympics. In his teenage years, he played football and cricket but his dream has always been becoming a sprinter and he managed to do it!" (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Hobbies and Skills: 65)

Bu alıntıda dünyaca ünlü koşucu Usain Bolt'tan bahsedilmektedir. Usain Bolt'un dünyanın en hızlı insanı olduğu anlatılmıştır. Bolt'un spor yapmayı sevdiği, çocukluğundan beri koştuğu, koşmadan yapamayacağı, birçok altın madalya kazanarak olimpiyat rekorları kırdığı anlatılmıştır. Usain Bolt gençlik yıllarında aynı zamanda futbol ve kriket oynamış ama rüyalarında her zaman bir koşucu olmak geçtiği aktarılmıştır. Bu alıntıda geçen bilgilerden yola çıkarak, Usain Bolt'un çocukluğundan bu yana sporla içli dışlı olduğu, sporu sevdiği ve bir spor tutkunu olduğu belirtilmiştir. Böylece Usain Bolt örnek gösterilerek spora ilgili olan bireyler cesaretlendirilmek istenmiştir.

Doğaya ve Farklı Disiplinlere Saygı kategorisinin ikinci ve son değeri Doğaya Karşı Saygılı ve Bilinçli Olma Değeriyle, incelenen bütün kitaplardaki metinlerde 14 defa karşılaşılmıştır. 9. Sınıf kitaplarında yer alan 159 metinde 9 kere bu değer vardır. 10. Sınıf kitaplarının içindeki 120 metinde 1 kez, 11. Sınıf kitaplarında yer alan 143 metinde 1 kez ve 12. Sınıf kitaplarındaki 109 metinde ise 3 kez bu değer kendine yer bulmuştur. Bu değeri örnekleyen alıntı aşağıda verilmektedir:

"I'm 9 years old and I love being in nature. My hobby is watching the stars, but in the city, there are too many lights. Lights in the streets, lights from cars, from apartments, and billboards. I wish my parents hadn't moved to a big city, years ago. I'd rather live in a small town because when I look up at the sky, I want to see the stars. Here, I can't see any stars! It's always a very dark sky! Also, deforestation is an important problem. I wish people hadn't destroyed all of those beautiful forests. Trees give us life. Why did the grown-ups forget about this?" (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 25: 64)

Bu parçadaki kişinin 9 yaşında olduğu belirtilmiştir. 9 yaşındaki bu çocuğun, doğada olmayı sevdiğinden ve hobilerinin yıldızları izlemek olduğundan bahsedilmektedir. Yıllar önce ailesinin büyük bir şehre taşınmasından ötürü, ışık kirliliği yaşandığından ve gökyüzünü izleyemediğinden bahsetmektedir. Parçadaki çocuk büyük şehirlerin ormansız oluşundan yakınmakta, insanların ormanları yok ettiğini söylemekte ve ağaçların yaşam kaynağı olduğunu anlatmaktadır. Çocuğun bu söylemlerinden yola çıkarak bu çocuk tarafından doğaya saygı duyulduğu ve doğa bilincinin insanlarda var olmasının önemli olduğu kanısının aşılması gerektiği durumu açıkça belirtilmektedir.

4.2.4. Aile ve Sosyal İlişkiler Kategorisine Ait Bulgular

Dördüncü kategori olan Aile ve Sosyal İlişkiler kategorisinde; Empati, İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma, İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü, Fedakârlık, Misafirperverlik, Aile Birliği değerleri yer almaktadır. Bu kategorinin ilk değeri olan Empati değeri, incelenen ders kitaplarındaki bütün metinlerde 5 defa yer almıştır. 9. Sınıf kitaplarındaki 1 metinde bu değer geçmektedir. 10. Sınıf ders kitaplarında incelenen 120 metnin hiçbirinde bu değere yer verilmezken, 11. Sınıf ders kitaplarındaki metinlerde ve 12. Sınıf ders kitaplarındaki metinlerde 2'ser kez bu değere yer verilmiştir. Bu değeri içinde barındıran bir alıntı örneği aşağıdaki gibidir:

"I can see your point. It must have been really difficult to leave your friends and life there, in your hometown. I'm sure you have been missing every moment of your previous life." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Open Your Heart: 74)

Burada hitap edilen kişinin durumunun konuşulan kişi tarafından anlaşıldığı ifade edilmiştir. Cümleyi kuran kişi karşı tarafa "Seni anlayabiliyorum. Aileni, oradaki yaşamını ve memleketini bırakman senin için mutlaka zordur. Eminim önceki hayatının her anını özleyeceksin" diyerek karşı tarafla empati yapmaya çalıştığını açıkça belirtmektedir.

Bu kategorinin bir diğer alt değeri İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma değeridir. Bu değere, incelenen bütün kitaplardaki metinlerde toplam 18 defa rastlanmıştır. 9. Sınıf kitaplarındaki 159 metinde 3 kez, 10. Sınıf kitaplarındaki 120 metinde 4 kez, 11. sınıf kitaplarındaki 143 metinde 4 kez ve 12. sınıf kitaplarındaki 109 metinde 7 kez bu değer yer almaktadır. Bu değeri içeren alıntı örneği aşağıda verilmiştir:

"She is friendly, helpful, and always fun to be around. She knows how to stand by her friends and help them in any way she can. She is the shoulder you cry on. One time, Janet and I were walking home from school and someone shouted behind us. She looked back and saw it was one of our classmates who fell down and hurt her ankle. Janet ran to her and helped her all the way home." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 54, 131)

Parçada bahsedilen kişinin arkadaş canlısı ve her zaman etrafına karşı neşeli bir insan olduğundan bahsedilmektedir. Bahsi geçen kişinin arkadaşlarına her zaman yardım ettiğinden ve elinden geldiğince arkadaşlarının yanında olmaya çalıştığından söz ediliyor. Bu kişinin ağlanacak bir omuz olduğu ifade ediliyor. Hatta bu kişinin ne kadar yardımsever olduğunu anlatırken durumu pekiştirebilmek için, bu kişiyle yaşanan bir anıdan bahsediliyor. Bir gün bahsi geçen kişi ve anlatıcı yolda yürürlerken arkalarından bir ses duyduklarını ve arkalarına döndüklerinde sınıf arkadaşlarının bileğini burkup düştüğünü gördüklerinde, yardımsever olarak anılan Janet'ın hemen koşarak düşen arkadaşlarına yardım ettiği anlatılmaktadır. Böylece Janet'ın yardımseverliği vurgulanmaktadır.

Aile ve Sosyal İlişkiler kategorisinin bir diğer alt değeri olan İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü değerine 9. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 2 kez rastlanılmıştır. 10. Sınıf kitaplarındaki metinlerin hiçbirinde, bu değer bulunamamıştır. 11. Sınıf kitaplarında yer alan metinlerde 3 defa bu değer saptanmıştır. Bu değerle, en

yüksek istatistikle, 12. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 8 defa karşılaşılmıştır. Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü değerine rastlanılan örnek metin aşağıda verilmektedir:

"After the Ottomans took over the city, the sultan allowed citizens to stay in the city in their own homes. He promised them that no one would touch them. He was kind and generous towards these people. (11.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 2: 13-14)

Bu parçada Osmanlı Devleti padişahlarından Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra şehirde yaşayan vatandaşlara karşı olan saygısı ve hoşgörüsünden bahsediliyor. Şehrin fethinden sonra Sultan'ın şehrin sakinlerinin şehirde kalmalarına ve evlerinde yaşamaya devam etmelerine izin verdiğinden, onlara dokunulmayacağından söz ediliyor. Böylece Sultan'ın insanlara karşı nazik ve cömert davrandığı vurgulanmaktadır. Eski zamanlarda fethedilen şehirlerde yaşayan kişilerin hükümdarlar tarafından esir alındıkları göz önünde bulundurulursa bu davranışın açıkça ifade edildiği bu metnin aranılan değeri ortaya çıkarmada uygun bir örnek olduğu görülmektedir.

Aynı kategorinin başka bir alt değeri olan Fedakârlık değeriyle, 9. Sınıf kitaplarındaki 5 kez karşılaşılmıştır. 10. Sınıf kitaplarında Fedakârlık değeri hiç bulunamamıştır. 11. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 3 defa bu değer saptanmıştır. Ayrıca 12. Sınıf kitaplarında 5 kez Fedakârlık değeri yer almaktadır. Fedakârlık değerinin yer aldığı metinlere örnek aşağıda verilmiştir:

"Can anybody start a journey like this? Maybe yes, but Hasan really needs some unusual abilities because he always lives on the edge. He can cycle long distances in hard weather conditions and he can survive without food or water for a long time. He can fix his bike during his journey. The most difficult thing about his journey is living this hard adventure all by himself." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge, Journey To Dreams: 59)

Bir Türk gazeteci ve maceracı olan Hasan Söylemez hakkında bir metin alıntılanmıştır. Bu metinde Hasan Söylemez' in bisikletiyle çıktığı dünya turuna dair bilgiler verilmektedir. Hasan Söylemez' in çıktığı bu turda yaşadığı zorluklardan bahsedilmektedir. En zor şartlarda bisiklet sürdüğünden, uzunca bir süre yiyeceksiz ya da susuz kaldığından, bisikleti bozulduğunda kendi kendine tamir edebildiğinden söz

edilmiştir. Ayrıca bu metinde Hasan Söylemez' in yaşadığı en büyük zorluğun kendi başına zor şartlarla yüz yüze gelmesi olarak ifade edilmektedir böylece söylenebilir ki, planladığı bu turu başarıyla bitirebilmek uğruna, Hasan Söylemez fedakârca davranarak, bahsedilen tüm zorluklara karşı göğüs germiştir.

Misafirperverlik değerine incelenen bütün ders kitaplarındaki metinlerde 9 kez yer almaktadır. 9. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 7 defa karşılaşılmış ancak 10. Sınıf ve 12. Sınıf ders kitaplarında incelenen metinlerin hiçbirinde misafirperverlik değeriyle karşılaşılmamıştır. 11. Sınıf ders kitaplarındaki metinlerde 2 defa bu değere rastlanmıştır. Misafirperverlik değerini içeren örnek metine aşağıda yer verilmiştir:

"Katie: Hi, Linda. It's Katie. What are you up to this Sunday?"

Linda: Nothing much. I am going to study Maths in the morning.

Katie: Are you free in the evening?"

Linda: Yes, I am.

Katie: Perfect. The weather is great and we are going to cook some steak and sausages in the garden. Would you like to join us?"

Linda: I'd love to, thanks. Shall I go shopping before I come?"

Katie: No, thanks. Andy is going to do the shopping." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 56-57: 272)

Katie ve Linda arasında geçen bu diyalogda Katie, Linda'ya pazar günü akşam için ne yapacağını, planının ne olduğunu sorar ve Linda'nın yapacak önemli bir şeyinin olmadığını duyunca evin bahçesinde biftek ve sosis pişirip yiyeceklerini ve Linda'ya onlara katılmalarını istediğini söyler. Katie, Linda'yı evdeki yemeğe çağırarak açıkça misafirperverlik örneği göstermiştir.

Aile ve Sosyal İlişkiler kategorisinin son alt değeri olan Aile Birliği değeri, 9. Sınıf kitaplarında 2, 10. Sınıf kitaplarında 2, 11. Sınıf kitaplarında 3 ve 12. Sınıf kitaplarında 3 kere saptanmıştır. Aile Birliği değerinden bahsedilen metinlerin içinden örnek olarak seçilen metin aşağıda verilmektedir:

"I finished university in America, I asked mom and dad to come and live with me. Thank God, they did. So, I made up for my rebellious behavior...We had two

children: one boy: Ankur and a girl: Divya. They are very good people. We did a good job raising them. But, sometimes I ask myself what if we had another child? Wouldn't it be merrier? This is one of my regrets. We could have had another kid. I have always loved crowded families." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52, 123)

Bu örnekte ailesinden bahseden kişi Amerika'da üniversite eğitimini aldıktan sonra ailesini kendisiyle beraber yaşamaları için çağırıyor ve ailesinin yanına gelmesine şükrediyor, ayrıca evlenince kurduğu aile ve sahip olduğu iki çocuktan bahsediyor. Çocuklarını yetiştirerek, eşiyle iyi bir iş yaptıklarını ve bazen bir kez daha çocuk sahibi olmayı düşündüğünü ve bir kere daha çocuk sahibi olmamasını bir pişmanlık olarak ifade etmektedir. "Bir çocuğumuz daha olabilirdi, ben hep kalabalık aileleri severim" diyerek metindeki kişinin aileye verdiği önem açıkça belli olmaktadır. Alıntılanan metindeki cümlelere bakıldığında görülmektedir ki, bu metindeki kişi aile olmaya ve özellikle büyük aile olmanın önemine dikkat çekmektedir.

4.2.5. Eğitim ve Yaratıcılık Kategorisine Ait Bulgular

Beşinci kategori olan Eğitim ve Yaratıcılık kategorisinde Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik ile Yaratıcılık ve Hayal Kurma alt değerleri yer almaktadır. Bu kategorinin ilk alt değeri olan, Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik değerine, incelenen 9,10,11 ve 12. Sınıf kitaplarında 4'er kez rastlanmıştır. Görülmektedir ki, her seviyedeki metinlerde eşit sayıda Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik değerine yer verilmiştir. Bu değeri içinde bulunduran metinlere örnek olarak aşağıdaki metin seçilmiştir:

"His first education was in a monastery and he was an excellent student. He studied medicine education first but he was also interested in physics and mathematics... On the contrary to the traditional belief, Galileo did an experiment at the Learning Tower of Pisa to prove his theory. Instead of throwing an elephant from a bridge, he dropped two round balls-one was very heavy and the other one was light- from the Leaning Tower of Pisa... The result of his experiment made the scientist of that time furious, because of the questioning the

traditional views." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans, 39)

Alıntılanan bu metinde, dünyaca ünlü bir bilim adamı olan Galileo'nun eğitim hayatından bahsedilmektedir. İlk eğitimini bir manastırda aldığı ve orada mükemmel bir öğrenci olduğu belirtilmektedir. Öncelikle tıp eğitimi aldığı daha sonra fizik ve matematiğe yöneldiği aktarılmaktadır. Galileo'nun, geleneksel inancın aksine, teorisini kanıtlamak için Pisa Kulesi üzerinde bir deney yaptığından, bir köprüden bir fil atmak yerine, Pisa Kulesi'nden biri ağır diğeri hafif iki top bıraktığı anlatılmaktadır. Yapılan bu deney sonucunda zamanının bilim adamları tarafından, geleneksel fikirleri sorguladığından ötürü yadırgandığı söylenmektedir. Bu metinde açıkça görülmektedir ki, Galileo'nun, hayatında eğitime verdiği önem ve özellikle başka görüşler ya da araştırılması gereken gerçekler için açık fikirli olunması gerektiği düşüncesi ön planda tutulmuştur.

Kategorinin ikinci ve son değeri olan Yaratıcılık ve Hayal Kurma alt değerine incelen kitapların hepsinde 19 kez rastlanmıştır. 9. Sınıf kitaplarında 7 defa, 10. Sınıf kitaplarında 3, 11. Sınıf kitaplarında 6 ve 12. Sınıf kitaplarında incelenen metinlerde 3 defa bu değer bulunmuştur. Yaratıcılık ve Hayal Kurma değerinin en iyi yansıtan metin alıntılarında bir tane örnek aşağıda verilmiştir:

"Hello! My name is Peter, and I'm going to talk about some of my future plans. In the future, I'm going to be a successful soccer trainer. I'm going to get a driver's license. I'm going to work at a parttime job. I'm going to save money to buy a car. I'm not going to live in this city... Hello! My name is Linda, and I'm going to talk about some of my future plans. In the future, I'm going to be a famous musician. I'm going to give concerts all over the world. I'm going to study music at college. I'm going to learn how to play the violin. I'm not going to move to another city."
(10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Audio Recording 5: 28)

4.2.6. Kişisel Gelişim Kategorisine Ait Bulgular

Son kategori olan Kişisel Gelişim kategorisinde İnişiyatif Kullanma, Özdenetim ve Davranış Kontrolü, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik, Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik, Takdir Duygusu, Dürüstlük ve Açık Sözlülük alt değerleri yer almaktadır. Bu kategorinin

ilk değeri olan İnisiyatif Kullanma değeri 9. Sınıf kitaplarında hiç yer almamaktadır. 10. Sınıf kitaplarında 4 kez İnisiyatif Kullanma değeri saptanmıştır. 11. Sınıf kitaplarında da 4 defa bu değer bulunmuştur. 12. Sınıf kitaplarında ise 9. Sınıf kitaplarında olduğu gibi bu değere yer verilmemiştir. İncelen bütün metinlerden, içinde İnisiyatif Değerini barındıran metinlere örnek olarak aştığıdaki metin verilmiştir:

"The narrator came to an intersection of two different roads while he was walking through a yellow wood. He thought that both roads were equally attractive and traveled. After he had chosen one of the roads, the narrator told himself that he would come back to this place again one day in order to try the other road. However, he realized that it wasn't possible because his decision changed the future options and he could choose other roads to go on in the future." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1, What A Life: 10)

Bu metinde anlatılan hikâyedeki anlatıcı karakterinin sarı renkli bir ormanda yürürken iki yolun ayrımına denk geldiği anlatılmaktadır. Anlatıcı karakterinin her iki yolu da ilgi çekici bulduğundan ve bir yolu seçtiğinden bahsedilmektedir. Fakat anlatıcı karakteri yollardan birini seçtikten sonra yeniden aynı yol ayrımına gelip bu kez de diğer yolu deneyebileceği aktarılmıştır ancak kararının gelecekte verecek olduğu kararları etkilediği ve başka yollara gitme kararını vereceğinden, aynı yol ayrımına tekrar gelip diğer yolu denemesinin imkânsız olduğu vurgulanmaktadır. Bu metnin çözümlemesinden de anlaşılacağı üzere anlatıcı kişi inisiyatif kullanmış ve bir yola devam etmeyi seçmiş, ayrıca ileride de yine inisiyatif kullanarak başka yolları da seçeceği belirtilmiştir. Açıkça görülüyor ki, karar vermenin ve inisiyatif kullanmanın yaratacağı etki ve etkiler anlatıcı karakteri kullanılarak hikayelendirilmiştir.

Kategorinin ikinci alt değeri Özdenetim ve Davranış Kontrolü alt değeridir. Bu değer 9. Sınıf kitaplarında 3 kez yer almaktadır. 10. Sınıf kitaplarında 1 kez, 11. Sınıf kitaplarında 1 kez ve son olara 12 Sınıf kitaplarında 2 kez Özdenetim ve Davranış Kontrolü değerine yer verilmiştir. İncelenen kitapların içindeki metinlerde, bu değeri en iyi yansıtan metin örneği aştığıda verilmiştir:

"They need to control their feelings. Because it is a source of pride... For example, Japanese people tend to hide their negative emotions by smiling... The

can not shout in matches or slam doors. Besides, they avoid conflict and they always smile and chuckle." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 18: 118)

Bu metinde Japon toplumunun davranış biçimlerinden bahsedilmektedir. Japonların duygularını kontrol edebildikleri anlatılmaktadır, çünkü duygu kontrolü Japonlar için onur ve gurur kaynağıdır. Japonların davranış biçimlerine başka bir örnek olarak da negatif duygularını gülümseyerek gizleme eğilimleri verilmektedir. Japonların maçlarda bağırmadıklarından ya da kapıları çarpmadıkları aktarılmıştır. Bunun yanında insanlarla zıtlasmaktan kaçındıklarından ve her zaman gülümseyip kahkaha attıklarından bahsedilmiştir. Bu metinde açıkça görülüyor ki, Japon toplumu bireylerinin özdenetimlerini ve davranış kontrollerini sağlamışlar ve bunu bir gelenek, anane haline getirmişlerdir.

Kişisel Gelişim kategorisinin bir diğer alt değeri Sağlıklı Beslenme ve Temizlik değeridir. Bu değere, 9. Sınıf kitaplarında yalnızca 1 defa yer verilmiştir. 10. Sınıf kitaplarında ise bu değere rastlanmamıştır. 11. Sınıf kitaplarında 4 kez, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik değeri yer almaktadır. 12. Sınıf kitaplarında ise 2 kez bu değer tespit edilmiştir. İncelenen ders kitaplarındaki metinlerden, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik değerini en iyi yansıtan ve içinde barındıran metin aşağıda örnek olarak gösterilmektedir:

"Only use your own medicine, because what's good for a friend may not be good for you. Also, you must keep your hands away from your face... First, you should consult a nutritionist and ask advice on what you should and shouldn't eat. You should keep up with your diet programme and remember you mustn't eat junk food." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 8-A, Health; The Best Wealth: 101)

Bu metinde kişiye sağlık ve beslenme ile ilgili öğütler verilmektedir. Bu öğütlerden birisi de bir başkası için iyi olan, o kişiye iyi gelen bir ilacın başka birine iyi gelmeyebileceğidir. Bu yüzden insanların kendi ilaçlarını kullanmaları gerektiğinden bahsediliyor. Ayrıca sağlıklı olabilmek ve kilo verebilmek için de bazı öneriler verilmektedir. Bir diyetisyene danışılması gerektiği ve ne yenilip ne yenilmeyeceği konusundan diyetisyenden tavsiye alınması gerektiği aktarılmaktadır. Aynı zamanda

beslenme programına sadık kalınması gerektiği ve abur cuburdan uzak durulması gerektiği anlatılmaktadır.

Kategorinin başka bir değeri Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik değeridir. Bu değer 9. Sınıf kitaplarında 2 defa, 10. Sınıf kitaplarında 6 defa, 11. Sınıf kitaplarında 8 defa ve 12. Sınıf Kitaplarında 3 defa kendine yer bulmuştur. Bahsedilme oranlarına bakılırsa diğer birçok değere göre daha fazla işlendiği açıkça görülen bu değeri en iyi yansıtan ve örnekleyen metin aşağıda aktarılmıştır:

"You're not allowed to take photos here. Security zone. Entrance forbidden. You must wear your seatbelt while driving. You mustn't cross the street when the man is red. You have to wear a hard hat in this area. You can't park your car here. It's forbidden to light a campfire here. You need to turn off your mobile phone." ."

(10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips: 64)

Bu metinde, hayatta belli beşli yerlerde ve zamanlarda, kişilerin uymaları gereken kurallar açıklanmaktadır. Güvenlik bölgesinde fotoğraf çekmenin ve girmenin yasak olduğundan, araba kullanırken emniyet kemeri takılması gerektiğinden, kırmızı ışık yanıyorken karşıdan karşıya geçilmemesi gerektiğinden, inşaat alanında koruyu kask giyilmesi gerektiğinden, park etmenin yasak olduğu yerlere araba park etmenin yasak olduğundan, ormanı koruyabilmek adına herhangi bir yangına mahal vermemek için kamp ateşi yakmanın yasak olduğundan ve uçağa binerken cep telefonunun kapalı olması gerektiğinden bahsedilmektedir. Bütün bu kurallar açıklanarak kişilere, hayatın içindeki kurallar ve sorumluluklar belirtilmektedir.

Takdir Duygusu, Kişisel Gelişim kategorisinin değerlerinden biridir ve bu değere 9. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 8 kere, 10. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 1 kere, 11. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 3 kere, 12. Sınıf kitaplarındaki metinlerde 2 kere yer verildiği görülmektedir. Bu değeri içeren ve en iyi örnekleyen metin aşağıda alıntılanıp verilmiştir:

"The Revenant" is one of the best of 2015 and it's an action thriller. Leonardo Di Caprio is finally an Oscar winner with this movie. It's an excellent film of survival in the wild. It takes place in the 1800's. It has a great cast, especially Leonardo Di Caprio and Tom Hardy. The scenes are breathtaking. I highly recommend this

film if you are a real adventure addict. "The Revenant" takes you to another time and place. I mean you don't just watch "The Revenant", you experience it. This film keeps you on the edge of your seat. The director Alejandro G. Innaritu, 'Hollywood's King of Pain', makes everybody believe the impossible... The plot is quite ordinary but I still enjoyed it. I think it is a great movie about friendship. I give it two thumbs up. It makes you both laugh and cry at the same time. If you look for a feel-good movie, I definitely recommend it." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-A, You Are What You Watch, Reading And Writing 2: 40)

Bu metinde, metnin yazarının Revenant adlı film hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Yazar filmle alakalı beğenilerini ve takdir ettiği yönleri anlatmaktadır. Detaya inilerek bakılacak olursa, bu filmin 2015 yılının en iyi filmlerinden biri olduğundan ve oyunun başrollerinden Leonardo Di Caprio'nun da Oscar Ödülü alığı belirtilmektedir. Filmin oyuncu kadrosunun harika olduğu, sahnelerin nefes kesici olduğu, söylenmektedir. Yazar, bu filmin macera severler için harika bir film olacağından, filmin sadece izlenmediğinden aynı zamanda yaşanıldığından, filmin yönetmeninin, konusunun, senaryosunun da kusursuz olduğundan bahsedilmektedir. Hatta yazar bu filmi iyi hissetmek isteniyorsa mutlaka izlenmelidir diye tarif etmektedir. Yazarın bu filmi takdir ettiği, yazdığı eleştiri metninde geçen "harika", "mükemmel", "nefes kesici", "tavsiye edilen", "oldukça iyi film" kelimeleri ile açıkça görülmektedir.

Kişisel Gelişim kategorisinin sonuncu alt değeri Dürüstlük ve Açık Sözlülük Değeri'dir. Bu değer incelenen 9. Sınıf kitaplarında 2 defa karşımıza çıkmaktadır. 10. Sınıf kitaplarında ise bu değere hiç rastlanmamıştır. 11. Sınıf kitaplarında 3 defa bu değer var olmaktadır. 12. Sınıf kitaplarında da bu değer hiçbir yerde bulunamamıştır. Bütün bu metinler göz önüne alındığında Dürüstlük ve Açık Sözlülük değerini içeren metin örnek olarak aşağıda verilmiştir:

"Dear Diary,

Today, I made a big mistake. I cheated in the Math exam! Do you believe it? It was the first and the last time I swear. Last week, I was very ill, so I couldn't study for the exam. That's why, I made a wrong decision and I tried to cheat. It was a huge mistake! Oh my God! How could I try to deceive my teacher? I can't

believe it! My teacher came close and she quietly told me to stop writing and leave the classroom as she saw me cheating. I felt so embarrassed that I couldn't stand up for a while. Then, I handed in my exam paper and left the classroom in tears. I hope nobody saw me. But how can I apologize to my teacher for cheating? I have no idea, dear diary. I am a fool!" ... "I wish I had had the worst grade from Math but hadn't cheated in that exam!" (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4, The Past Behind You: 47)

Bu metin incelendiğinde Dürüstlük ve Açık Sözlülük değerinin açık açık işlendiği ve vurgulandığı görülmektedir. Bu metin bir günlükten alıntıdır ve aktarılan bu günlük parçasının yazarının okuldaki Matematik sınavında kopya çekmesinden dolayı yaşadığı hislerden bahsedilmektedir. Yazar sınavda kopya çekmesini "büyük bir hata" olarak tanımlamaktadır. Hatta bu durumun ilke ve son kez olduğunu anlatmaktadır. Geçen hafta hasta olmasından dolayı, sınava çalışmadığını bu yüzden kopya çekmeye çalıştığını ve büyük hata yaptığını belirtmektedir. Kopya çektiği anda, öğretmenin onu gördüğünü, yanına geldiğini, ona sessizce sınav kâğıdını bırakıp sınıfı terk etmesini istediğini söylemektedir. Yazar o an çok utandığını, bir süre ayağa kalkamadığını, kâğıdını teslim edip, gözyaşları içinde sınıfı terk ettiğini anlatmaktadır. 'Öğretmenime kopya çektiğimden ötürü nasıl özür dileyebilirim?' diyerek pişmanlığını açıkça dile getirmektedir. Hatta 'keşke en kötü notu alsaydım da hiç kopya çekmeseydim' diyerek bu pişmanlığı pekiştirmektedir. Açıkça görülmektedir ki, metnin yazarı dürüst olmadığı için pişman olduğunu, açık sözlülükle dile getirmektedir ve doğru davranmadığını, dürüst olması gerektiğini pişmanlıkla dile getirmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın alt problemlerine dair edinilen bulgular yorumlanacak ve tartışılmaktadır. Her bir alt problemin öncelikle olumsuz bulguları üzerinde tartışılacak, daha sonra olumlu bulgular ile ilgili noktalar açıklanacaktır. Her bir kitap dizisi için var olmayan ya da bir kez var olan ve en çok varolan değerler hakkında yorumlar yapıp, araştırmacı izlenimleri aktarılmıştır. Bir sınıf düzeyindeki kitaplarda var olan ya da var olmayan değerler için yorum yapılmışsa, diğer sınıf dizisinde aynı değerler hakkında tekrara düşmemek için yeniden yorum yapılmamış, o değer için sadece istatistiksel bilgisi verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Dair Sonuçlar

Öncelikle ilk alt probleme dair edinilen bulguya bakılınca görülen şey; 9. Sınıf İngilizce kitaplarının değer açısından en zengin kitap serisi olduğudur ancak bu durumda bile bu kitaplarda Adalet, Özgürlük, Vatanseverlik, İnisiyatif Kullanma değerlerinin var olmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle 9. sınıf düzeyindeki, çocukluktan çıkıp ergenliğe adım atmış bireylerin karakter gelişimleri için, bu seviyedeki kitaplarda göz ardı edilen bu değerler, şüphesiz ki çok önemlidirler. Öğrencilerin, İngilizce dersine aşina olup, yabancı bireylerle iletişim kurmaya başladıkları bu evrede, ergenliğe adım atıp, karakterlerini inşa ederlerken değer yapılanması sürecinde, insanlar arası dengenin ve huzurun sağlanabilmesi için gerekli olan adalet değerine, İngilizce ders kitaplarında hiç yer verilmemesi üzücü bir durumdur. Özellikle dünyada artan suç oranları göz önünde bulundurulduğunda, insanların adalete ihtiyacı daha da artmaktadır. Adalet sadece, mahkemelerle sağlanmaz; adalet aynı zamanda insanların sağduyulu davranıp aldıkları kararlarla da gerçekleştirilir bu sebeple öğrencilere bireysel adalet duygusunun verilmesi elzemdir. Dolayısıyla, adil bir bireyin yetiştirilmesi için, derslerde işlenecek konular ve okunan metinlerde adalet değerinin vurgulanması ve pekiştirilmesi vazgeçilmez olmalıdır.

9. Sınıf İngilizce kitaplarında kendine yer bulamamış bir diğer değer olan Özgürlük değeri, işgallerin yaşandığı, savaşların gerçekleştiği, bazı ülkelerin

vatandaşlarının özgürlüklerinin ellerinden alındığı ve can güvenlikleri sebebiyle ülke dışına çıkıp mülteci olarak yaşadıkları içinde yaşadığımız bu dönemde, Özgürlük değeri, insanların sahip olmaları ve sahip çıkmaları gereken yegâne değerlerdendir. Başka ülkelerin boyunduruğu altına girmiş, özgürlüklerini günden güne kaybetmiş toplumların, tarih sahnesinden kolayca silindikleri muhakkak ki su götürmez bir gerçektir. Öyle ki, özgürlük, aynı zamanda dünya vatandaşı olmanın da gerekliliklerinden biridir. Özgürlük değerinin kapsamı elbette sadece ülkelerin ya da toplumların özgürlüklerinden ibaret değildir. İfade özgürlüğü, yaşam özgürlüğü, eğitim hakkı ve özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, yerleşme ve seyahat özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü vb. türlerle özgürlük kavramı çeşitlendirilebilir ve tanımlandırılabilir. Burada önemli olan nokta özgürlüğün her insandaki bireysel gelişim için, iç ve dış motivasyonu olarak rol oynadığını öğrenciye gösterebilmektir. Bu sebeple, özgürlük gibi bir değer lise çağındaki bir öğrenciye aktarımı ve bu değer öneminin kavratılması büyük ölçüde önem arz etmektedir.

Özgürlük değeriyle birbirine yakın görünse de Vatanseverlik değeri, Dünya'daki bütün insanlar için vazgeçilmez bir değer olmalıdır. Vatanseverlik sadece, yaşanılan ülkeyi sevmek demek değildir; aynı zamanda vatandaşı olunan ülkenin çıkarlarını gözetmek, uluslararası alanda ülkeyi savunmak ve ülkeye sahip çıkmak, ülke hassasiyetlerine saygılı olmak, ülkeyi gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarabilmek için çalışmak da demektir. Dolayısıyla vatanserverlik, çalışkan olmak manasına da gelir. Lise döneminde olan öğrencilere, vatanseverlik değerinin uluslararası yaygınlığı herkes tarafından kabul görmüş olan İngilizce dersi ile öğrencilere aktarılması ve öğrencilerde bu değer davranışa dönüştürülmeye çalışılması, vatanseverlik kavramının salt bir klişe olmaktan çıkarılıp, gerçek yaşama doğru biçimde uygulanmasını sağlar. Bu nedenle vatanseverlik değeri eğitim öğretim sürecinde vazgeçilmez değerlerden biri olmalıdır.

İnisiyatif kullanma değerinin, 9. Sınıf İngilizce ders kitaplarında yer almadığı gözlemlenmiştir. Bu durum psikososyal gelişimi açısından bir dezavantajdır. Çünkü inisiyatif kullanmak hem özgüven sahibi olmak hem de sorumluluk almak demektir. Kişisel gelişimini tamamlamış, özgüven konusunda sorun yaşamayan, karakter gelişimlerini sağlıklı bir şekilde devam ettirebilen bireyler, iş ortamlarında ya da sosyal ortamlarda kolaylıkla inisiyatif alabilir ve herhangi olası bir krizi kolaylıkla atlatabilirler.

Bu gibi önemli bir değerin, İngilizce ders kitaplarındaki değerlerde yer almaması kabul edilebilir bir durum değildir.

9. Sınıf İngilizce ders kitaplarında en fazla yer alan değer olan Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değerine hatırı sayılır ölçüde yer verilmesi gerçekten önemlidir çünkü genç yaştaki bireylerin bilime, spora, sanata yönlendirilmeleri ve saygı duymalarını sağlayacak metinleri okumaları ve etkinliklere dahil olmaları başarılı birer bilim adamı, sporcu ya da sanatçı olmalarına sebep olacaktır. Bu değeri barındıran metinler incelenirken, günümüzün internet ve bilgisayar çağını iyi irdelemek gerekir. Kitaplarda teknoloji kullanımını içeren çok sayıda metnin olması beraberinde bazı karmaşalar getirebilir. Teknoloji başlı başına bir kaynak olduğu için, genç nesil tarafından çoğu kere aşırı kullanım gibi bir problem yaratabilir. Bu da genç bireyin zaman zaman toplumdan ve gerçek yaşamdan kopabilmesine, psikolojik izolasyona girmesine yol açabilir. Literatürde de bu konuyla alakalı birçok araştırma bulunabilir. Örneğin; Bölükbaş ve Cengiz (2004)'in araştırmasına göre; gerçek dünyada sosyal ilişkiler kuramayan insanların, sanal ortamda daha rahat iletişime geçebildikleri, dolayısıyla toplumdan kopuş yaşayarak asosyal bir eğilim gösterdikleri izlenmiştir ve asosyal yapıdaki internet kullanıcıların çoğunluğunun özgüven eksikliği yaşayarak, sohbet ortamında kurdukları ilişkilerin sanalda kalmasını istedikleri gözlenmiştir. Bu araştırmaya dahil edilen kullanıcıların %90'ı eski sosyal çevrelerine ihtiyaç duymadıklarını düşünmeye başlamışlardır. Böylece sanal dünyada yaşanan sohbet arkadaşlıkları, insanların hayal dünyasında kalmalarına ve gerçek dünyaya dönüşte zorluklar yaşamalarına sebep olmaktadır. Ayrıca internet ve teknoloji bağımlılığı psikiyatride, bağımlılık diye açıklanan bir hastalık olarak kabullenilmiştir ve şüphesiz ki; internette fazla vakit geçirmek asosyal bireyler üretmektedir. Çocuklar ve gençler için internet ve sosyal medya kullanımı gereklidir ancak vaktinin büyük bir kısmını sanal dünyada harcayan, asosyalleşen ve iletişim kurma becerileri gelişmemiş, internet bağımlılığı belirtilerini açıkça belirten gençler hızlıca tespit edilmeli ve onların gerçek hayata dönmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca video oyunlarının çocukların üzerindeki etkilerini araştıran bir başka araştırmada da (Alper, Aytan ve Ünlü, 2015) sosyal medyadaki ve sanal dünyadaki oyunların, belli bir süre geçtikten sonra algısal yanıtlara, öğrenme bozukluklarına, kişilik bozukluklarına, oyun oynarken hareketsiz

kalmaktan ötürü sağlık sorunlarına, bikkınlığa, erken ergenliğe, agresifliğe sebep olduğu açıklanmıştır.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Dair Sonuçlar

10. Sınıf ders kitaplarındaki metinler incelendiği zaman, Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma, İnsana Saygı, Nezaket ve Hoşgörü, Dürüstlük ve Açıksözlülük, Fedakârlık, Sağlıklı Beslenme ve Temizlik, Misafirperverlik değerlerine hiç yer verilmediği görülmüştür. Bu durum 9. ve 10. sınıf ders kitaplarının devamlılığı açısından büyük bir dengesizliği göstermektedir. Bunun yanısıra genel olarak bakıldığında, 10. Sınıf İngilizce ders kitapları serisi, değer açısından en zayıf kitap serisi grubuna girdiği belirlenmiştir. Bir ulusun tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkılmaması demek, o ulusun geçmişine sahip çıkılmaması demektir. Geçmiş kaybolan bir ulusun geleceğinin temelleri sağlam atılamaz. Ülke topraklarında tarih boyunca hüküm sürmüş ülkelerin, bugüne bıraktıkları izler o ülkenin zenginliğidir. Dolayısıyla mal varlığının kıymetini bilmeyen ve sahip çıkmayan insanlar, sadece bugünü yaşarlar, yarınları her zaman belirsizdir. Her kültür, dünya zenginliğidir. Başka kültürlerin etkisi altında kalıp yok olmuş kültürler için özgün oldukları söylenemez. Bu nedenleri göz önünde bulundurunca Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma değerine, uluslararası mirası başka ülke ve kültürlerdeki insanlara aktarırken kullanılacak en yaygın iletişim yolu olan İngilizce'nin, öğretimi süresince yer verilmemesi doğru değildir.

İnsanlara saygılı olmak, nazik ve hoşgörülü olmak, erdemli insan olmanın başlıca unsurlarındandır. Nezaket ve hoşgörü sadece kişilerarası iletişim için geçerli değildir; küreselleşen dünyada diplomatik, hukuki ve ticari ilişkiler dahiş olmak üzere, insan yaşamının her boyutunda vazgeçilmez değerlerdir. Bu nedenle kültürler arası iletişimin anahtarı olan İngilizcenin öğretim sürecinde, insanlara saygı, nezaket ve hoşgörü değerinin, İngilizce dersi programında mutlaka olması gerekmektedir.

Dürüst ve açıksözlü olmak insanlar arası sağlıklı iletişim kurabilmek için gereklidir. Çünkü doğru aktarılmış bilgi, yine doğruyu doğurur. Bireylerin birbirlerine karşı kabalaşmadan açıksözlü olmaları, yalan söylememeleri kuvvetli bağların inşasında etkilidir. Öyle ki, dürüst kimselerin varlığı insanlararası güvenin de artmasına sebep

olacaktır. Birbirinden farklı toplumların genel değer ve inanışlarını, diğer toplumların değer yargılarına, inanışlarına karşı fikir ve yaklaşımlarını ölçmek ve belirlemek için 5 senede bir, 100 ülkede yapılan Dünya Değerler Araştırması sonuçlarının 2010-2014 yıllarını kapsayan raporun Türkiye ayağını kapsayan bölümünün (Esmer, 2012) verilerine göre ülkemizde, insanların birbirlerine olan güveni oldukça düşüktür. Bu durumu; halkın yalnızca 11,6'sı çoğu insana güvenebileceğini düşünüp, yüzde 82,9'luk gibi büyük çoğunluğun, diğer insanlarla etkileşime geçerken çok dikkatli olunması gerektiğini düşünmesiyle istatistiksel olarak açıklanabilir. Günden güne hem dünya hem de ülkemizde karşılan çocuk kaçırma, organ kaçakçılığı, dolandırıcılık, cinayetler, vb. kötü olaylar yüzünden, insanların birbirlerine olan güveni gitgide azalmaktadır. Hal böyleyken, küresel alanda iletişimin en önemli bileşeni yabancı dil öğretiminde, Dürüstlük ve Açıksözlülük değerine yer verilmemesi, güven üzerine inşaa edilmesi gereken halklar ve toplulukların temellerinin atılmamasında olumsuz yönde etkili olacaktır.

10. Sınıf İngilizce ders kitaplarında yer almayan bir başka değer olan fedakârlık değeri, bir başkasınında karşılık beklemeden yapılan iyiliğin, bir başka iyiliği doğurabileceği gerçeği unutulmadan ders kitaplarında yer almalıdır. İyi insan olmanın içini doldurabilmek için bireylerin fedakâr olmaları ve bu değer okullarda öğrencilere aktarılması ve davranışa dönüştürülmesi öğretim programları yoluyla, eğitimciler tarafından gerçekleştirilebilir. Çünkü uğruna inanılan şeyler için yapılan fedakârlık her zaman kutsal ve değerlidir.

Dünyada sağlıksız beslenme, steril olmayan koşullarda yaşam, bilinçsiz tarım uygulamaları gibi sebepleren ötürü, milyonlarca insan yaşamını yitirmektedir. Bu gibi olumsuzlukların önüne geçebilmek için, her yıl dünya ülkeleri tarafından önleyici tedbirler alınmakta ve hastalıkların tedavisi için çeşitli yöntemler geliştirilmektedir. Fakat bütün bu sağlık önlemleri ve yapılan çalışmaların en başında, kişisel hijyen ve sağlıklı beslenmeye önem vermek gelmektedir. Böyle bir gerçek açıkça herkes tarafından kabul edilmişken, lise çağındaki öğrencilerin kişisel bakım, temizlik ve sağlıklı beslenmeye dair değerleri, davranışa çevirebilme konusunda ders kitaplarında yer alan metinlerin, eğitici değeri göz ardı edilmemelidir.

10. Sınıf İngilizce ders kitaplarında yer almayan son değer misafirperverlik değeridir. Türk toplumu, dünya milletlerince öncelikle, misafirperverlik değeriyle tanınmıştır. Bu değer aynı zamanda, paylaşma, iyilikseverlik ve cömertlik özelliklerini de taşımaktadır. Misafirperverlik sadece ülkemiz için değil, küresel anlamda da değerini taşımaktadır ancak, misafir ağırlamak milletimizce bir nevi şeref meselesidir; bu yüzden, eve ya da işyerine gelen kimselere mutlaka ikramda kısıtlama yapılmaz. Bu sebeptendir ki, ergenliğe giriş dönemindeki bir öğrencinin, aynı zamanda bir turizm ülkesi olarak da bilinen ülkemizin yabancı misafirleri ağırlama konusunda eğitilmesi çok önemlidir. Sadece 10. Sınıf düzeyindeki İngilizce kitaplarında değil, diğer düzeydeki İngilizce kitaplarında da bu değere yeterince yer verilmemesi kabul edilebilir görünmemektedir.

Bu sınıf düzeyindeki kitap dizisinde kendine en çok yer bulan değer, 9. Sınıf İngilizce kitaplarında olduğu gibi yine, Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değeridir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Dair Sonuçlar

Üçüncü alt probleme dair bulgular göstermektedir ki; 11. Sınıf İngilizce ders kitapları, değer zengilliği bakımında ikinci sıradadır ve bu dizide değerler hemen hemen homojen bir dağılım göstermektedir. Bu kitap serisinde Adalet değerine yer verilmemiş, Özgürlük, Vatanseverlik ve Özdenetim değerlerine ise birer kez yer verilmiştir. Özdenetim, kişinin kendini kontrol altında tutması, davranışlarını kontrol edebilmesi, aşırılıktan ve zarara sebebiyet verecek tutumlardan kaçınması demektir. Sosyal ilişkilerde, ya da iş hayatında özdenetimi sağlayabilmek zaman zaman güçleşse de, fevri davranmamak bir çok olumlu sonuca sebebiyet verecektir. Sabır bir erdemdir ve sabır özdenetimin temelini oluşturur. Başboş düşüncelerle davranışlar sergileyen bireyler hem kendilerine hem de zaman içinde başkalarına da zarar vereceklerdir. Zarar görmüş ilişkilerle, sağlıklı iletişim kurulamaz. Sağlıksız iletişim kuran toplumlarda bir ve güçlü olamazlar. Toplumda barış ve refahın sağlanabilmesi için, temel yapıtaşlardan biri olan özdenetim değerinin önemi göz ardı edilemez. Bu yüzden, karakter oluşumunu yeni yeni oturtmaya çalışan lise düzeyindeki bir öğrencinin, öğretim programında, okul etkinliklerinde ve ders kitaplarında özdenetim değeri yer almalı ve bu değerinin öğrencilerde gözlemlenebilir davranışa dönüştürülmesi için uğraş verilmelidir.

Bu düzeydeki kitap dizisinde kendine en çok yer bulan değer Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme değeri ve Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik değerleridir. Dünya üzerindeki her bir canlının, düzen içinde bir sorumluluğu vardır. Sorumluluk, yapılması gereken şey demektir. Söz konusu olan bir gereklilik yerine getirilmediği zaman düzende aksama olur. Bir ulusun her bireyi, bir saatin çarkları gibidir. Görevini yerine getiremeyen bir çark, saatin durmasına sebep olur. Buradan yola çıkarak denilebilir ki, sosyal statü, meslek, yaş ya da cinsiyet gözetmeksizin herkesin, yapması gereken görevleri tamamlayabilmesi gerekir. Yere çöp atmamak, canlılara saygılı olmak, kırmızı ışıkta durmak gibi basit eylemlerden, daha karmaşık görevlere kadar olan eylemler, sorumluluk değerinin çatısı altında toplanırlar. Bunların yanısıra sorumluluk sahibi olmak aynı zamanda, başkalarına yardım etmek, tüm canlıların yaşam haklarına saygı duymak, yardıma ihtiyaç duyanlara yardım etmek, dünyadaki problemlerle mücadele edebilmek için çaba sarf etmek manasına da gelir. Dolayısıyla sorumluluk sahibi olmak, sosyal bilinçlilik ve sağduyulu olmayı da gerektirir. Bu sebeple, ergenlik dönemindeki bireylere bu değeri kazandırabilmek için, ders kitapları mühim birer araçlardır.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Sonuçlar

Araştırmanın son alt problemine dair verilerde 12. Sınıf İngilizce ders kitaplarında, Misafirperverlik, Dürüstlük ve Açıksözlülük, İnisiyatif Kullanma değerlerine hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu sınıf seviyesindeki kitap serisinde en çok yer verilen değerler ise; İnsanlara Saygı, Nezaket ve Hoşgörü (8) değeri ile İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma Değerleridir (7). İnsan yalnız doğar ve yalnız ölür ancak bu iki an arasında yaşananlar sosyal olmayı gerektirir. Bencil olmadan, yardımlaşarak, işbirliği içinde olan toplumlar dünya üzerinde çoğunlukla gelişmiş toplumlar olarak göze çarpmaktadırlar. İşbirliğinin pekiştirilmesini anlatan; "Bir elin nesi var, iki elin sesi var", "Yalnız taş duvar olmaz" gibi atasözleri de dilimizde mevcuttur. İnsanların birbirlerine olan güveninin gözardı edilemez derecede azaldığı günümüzde, yardımlaşmanın önemini belirtmek ve dünya haklarının asgari refah seviyelerinde yaşabilmelerini sağlamak amacıyla, dünyada sayısız yardım dernekleri ve sivil toplum örgütleri kurulmuştur. Her yıl çok miktarda para, yardımlaşma temalı projelere hibe edilmektedir. Bunların yanısıra,

işlerin sürekliliği ve ivediliği için işbirliği yapmak gerekmektedir; böylece kalkınma ve insanlararası sağlıklı bir iletişimden bahsedilebilir. Bu sebeple öğrencilere bu değerlerin aktarımı ve onlarda davranışa dönüştürülmesi, eğitim-öğretimin önemli görevlerinden biridir.

5.2. Öneriler

2017 yılında yapılan müfredat güncellemelerine ve bu güncellemelerin sebeplerine ilişkin, M.E.B. tarafından yapılan basın açıklamasında (Müfredatta Yenileme ve Değişiklik, 2017) ; halihazırdaki öğretim programlarının akademik anlamda hayli doyurucu olmasından ötürü, eğitim-öğretim kavramının sadece öğretim kısmına önem verildiği düşünülmüş ve eğitim kısmına da hak ettiği önemin gösterilebilmesi, milli, manevi ve evrensel değerleri benimseyen bireylerin yetiştirilebilmesi için, gözden geçirilip yeniden düzenlenen eğitim programlarında; "yetiyecek neslin, toplumumuzun millî, manevi ve kültürel değerlerini özümsemiş, evrensel değerlere duyarlı ve saygılı bireyler olarak yetişmesi" amaçlandığı ifade edilmiştir. Yukarıda da bahsedildiği üzere, değerler eğitimi bir süreçtir ve bu süreç farklı kollardan aynı anda takip edilmelidir. Değerlerin, öğrencilere kazandırılması ve öğrencilerde gözlenebilen davranışa dönüştürülebilmesi istenen bu süreç, ailede eğitim ve sosyal hayat etkileşimleri, okuldaki öğretmenler ve aktivitelerle eğitim ve eğitim programının içeriğiyle sağlanabilmektedir. Bu yaklaşımdan yola çıkarak, aile bireylerinin çocuklarıyla olan iletişimlerinde, istedik değerlere sahip bireyler yetiştirme hususunda rolleri şüphesiz önemlidir. Bu hususta, öğrenci velilerinin, öğrencilerin akrabalarının, eğitim hayatları boyunca iletişim kurdukları kimselerin rol model olma yönünde bilinçli bireyler olmaları oldukça önemlidir. Aksi halde, okulda geçirdikleri vakitten daha çok, öğrenciler, aileleri, akrabaları ve diğer sosyal çevreleri ile vakit geçirdiklerinden, öğrencilerin karakter oluşumunda hem olumlu hem de olumsuz anlamda geri dönülemez etkiler sağlayabilirler. Ayrıca, okulda ders dışı aktivitelerle değerlerin pekiştirilmesi ve davranışa dönüştürülmesi hakkında yapılan bir araştırmada (Köse, 2013), belirli gün ve haftaların, dini bayramların kutlanılmasının, ülke için önem arz eden kişi, olay ve günlerin, ders dışı etkinlikler kapsamında tutulup kutlanması yoluyla, hem öğrencilerin derste kendilerine öğretilen değerleri somutlaştırmalarına

yardımcı olunacağı, hem de milli, evrensel ve manevi değerlerin yaşayarak ve yaparak öğrenmelerine katkıda bulunabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca okulda yapılan bu toplantılar ve törenlerde, Atatürk ilke ve inkılaplarına sahip çıkmayı, ülkenin milli ve manevi değerlerine saygı duymayı ve özümsemeyi, dinin sosyal yaşama etkilerini, tarihi olaylar hakkında fikir sahibi olup ders almayı da öğrenmiş oldukları, aynı zamanda bu tip törenlerde, özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilere toplumun adalet, özgürlük, demokrasi, cumhuriyet, bayrak sevgisi gibi soyut ama olmazsa olmaz yapıtaşlarının öğretilebileceği ve aktarılabilceği açıklanmıştır. Öğrencilere değer aktarımında bir başka önemli etken olan öğretmenlerin, değerler eğitimine bakış açılarınının saptanabilmesine yönelik yapılan bir araştırmada, (Yıldırım, Çalışkan, 2017) araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun, değerler eğitimi ile ilgili akademik çalışmalarını takip etmedikleri ve çalışmaya katılan öğretmenlerin bir kısmının kurs, seminer ve hizmet içi eğitim ile dolaylı olarak değerler eğitimi konusunda eğitildikleri görülmektedir. Değerler eğitimine olan ilginin ve değerler eğitimine yönelik alınan eğitimin bu denli az olmasına rağmen, öğretmenlerin değerler eğitimini önemsedikleri ve verdikleri eğitim süresince değerler eğitimine yönelik çalışmaların artırılmasının, sosyal birlikteliğin sağlanmasından yana önemli olduğunu düşündükleri açıkça ifade edilmiştir. Öğretmenlerin değerler eğitimi hakkında görüşlerinin saptandığı ve önerilerin incelendiği bir başka benzer çalışmada (Baş, Taşkıran ve Bulut, 2016) ise öğretmenlerin genelinin değerler eğitiminde okul- aile dayanışmasının gerekliliğinden ve değerler eğitiminde okuldaki tüm birimlerin ortak hareket etmelerinin önemini belirtirlerken bunun yanısıra üniversitelere değerler eğitimine yönelik derslerin verilmemesine dair eksikliğin de altını çizmişlerdir.

Yaylacı (2016) değerler eğitiminin, dini eğitimle karşılaştırılmasından ve karıştırılmasından bahsetmiş; batılı toplumlarda, eğitim programlarında dini eğitimin yerini, oluşturulan değerler setinin aldığını, batılı olmayan toplumlarda ise, Hindistan örneği verilerek, toplumdaki yozlaşma ve ahlak erozyonunun sebebinin dini eğitime verilen önemin azalmasının sebep olarak gösterildiğini belirtmiştir. Bunlara ek olarak Yaylacı, değerlerin sabit olmadığından ve değişkenliğinden bahsederken aynı zamanda sabit kalan ve hiç değişmeyen değerlerin varlığına da değinmiştir. Kazandırılacak, benimsetilecek ve öğrencide gözlemlenebilir davranışa dönüştürülecek değerlerin,

aktarım sürecinde kullanılacak araçların içine, o toplumun aşına olduğu hikayeler, karakterlerle, öğrencileri değerlere yakınlaştırma söz konusu olabilir. Bu kapsamda, uygun metin kullanımıyla oluşturulan okuma aktiviteleri ve bu aktivitelere yönelik hazırlanmış alıştırma soruları; öğrencileri, sürdürülebilir bir toplumu destekleyen değerleri tespit etmeye yönlendirebilir. Öğrencilerin metin içinde gözlemledikleri ve ayrıştırabildikleri değerleri listeleyip ve daha sonra yorumlayabilmeleri, değer aktarımı konusunda öğrencilere kazanç sağlayacaktır. Diyaloglara dayalı aktiviteler, öğrencilerin değerlerini tanımlamasına ve açıklığa kavuşturmasına yardımcı olabilir. Ayrıca öğrencilerin değerleri açığa çıkarabilmeleri ve bunları benimseyebilmeleri için farklı türlü diyaloglar türetmeleri istenebilir. Böylece farklı fikirlerden insanlarla iletişim kurup, tek tip fikirci anlayıştan uzak tutulabilirler. Değerler eğitimi aktarımında, ders kitapları ve eğitim materyalleri, hikayeler, değer ikilemi içeren okuma parçaları, anekdotlar, kısa öyküler barındırmalıdır. Dede Korkut Hikayelerinde Yer Alan Değerler (Deveci, Belet ve Türe, 2013) adlı makalede Türk kültürünün hikâye anlatımı ve değer aktarımı konusunda mihenk taşlarından olan Dede Korkut hikayeleri incelenmiş ve bu hikayelerdeki değerler tespit edilip, ortaya çıkarılmıştır. Ulusumuzun değerlerini barındıran, kültürümüzden manevi izler taşıyan Dede Korkut Hikayeleri gibi, Türk folkloründe önem arz eden; Nasreddin Hoca fıkralarının, Keloğlan Masallarının, türkü sözlerinin İngilizce'ye tercümelere yapılarak, İngilizce ders kitaplarında değer aktarımı yapmak amacıyla kullanılabilir. İngilizce ders kitaplarında bunlara ek olarak, ev ödevi kapsamında öğrencilere değerlerle alakalı görevler, küçük projelere yer verilebilir. Ders dışı zamanlarda, aktarılacak değerle alakalı diyalog ve metin çalışmaları, küçük röportajlar, küçük skeç ve oyunların yazılması ya da bu metin ve diyalogların canlandırılarak videoya kaydedilmesi gibi görevler verilebilir. Böylece, değerlerin içine girip, yaşayarak öğrenme yoluyla daha sağlıklı bir öğrenme gerçekleştirilmiş olacaktır.

Ders kitaplarının önemi muhakkak ki tartışılmaz. Daha önceden de bahsedildiği gibi, ders kitaplarının hazırlanması kısmen de olsa politik bir süreçtir ama aynı zamanda, içerik ve pedagoji seçimleri aracılığıyla ders kitapları barış eğitimine, insan haklarına, insanlar arası iletişimin, insan gelişiminin ve eğitiminin sürdürülebilirliğine önemli ölçüde katkıda bulunabilir. Küresel vatandaşlık eğitimi ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi (Education for Sustainable Development) sayesinde de, gençlere, önyargıdan bağımsız

olarak, kendi özgün fikirlerine ulaşma yeteneği kazandırılabilir. Sürdürülebilir Eğitim İçin Ders Kitapları (Mahatma Gandhi Institute, 2017) adlı araştırma raporunda, İngilizce'nin küresel anlamda en önemli iletişim aracı olduğu anlatılmaktadır. Bu raporda, İngilizce'nin, dünyada, birbirimizle konuşabileceğimiz ve sınırlar üzeri ilişkiler kurabileceğimiz bir alan sunduğundan, dolayısıyla; sürdürülebilir kalkınma, barış ve küresel vatandaşlık için farklı insan toplulukları arasında ortak bir zemin oluşturmak ve böylece etkili iletişim sağlamak için, farklı dilsel topluluklar arasında köprüler kurarak, bizlere fırsat sunduğundan bahsetmektedir. Bu raporda dikkat çekici noktalardan bazıları ise, İngilizce ders kitaplarında kullanılacak olan okuma metinlerinin hazırlanması ve tasarlanması sürecinde dahil edilebilecek değerlerin, bu okuma metinlerinde sunuş şekillerinin izah edilmiş olmasıdır. Örneğin; Ernest Hemingway'in, Yaşlı Adam ve Deniz kitabının hikâyesinde yer alan, öğrencilere aktarılabilir olan değerlerden, Leslie Marmon'un Seremoni adlı kitabında yer alan hikâyedeki, Hemingway'in kitabındaki gibi, insan ve çevre arasındaki ilişkiyi gözler önüne sererek, değer aktarımı çerçevesinde ders kitaplarına eklenebileceği açıklanmıştır. Bunların yanında, empati, sevgi, saygı ve özgürlük değerlerinin de işlenebilmesi için, uygun metin ve kitap ya da medya alıntı örnekleri verilmiştir. Yukarıda bahsedilen bu örneklerin, ülkemizde de lise düzeyi İngilizce ders kitaplarında uygulanması mümkün ve yararlı olacaktır.

Revize edilen programlarda görülmektedir ki, o dersin kazanımları ve davranışa dönüştürülmek istenen değerler, programların girişinde ya açıkça belirtilmiş ya da ders içi aktivite, ders kitabı içeriği ve etkinliklerle yansıtılmıştır. Bütün bunların toplamında, yenilenen öğretim programında, ders kitaplarının yazımı konusunda değerlerin göz önünde tutulması ve sınıfta verilmesi zorunlu hale getirildiği de bildirilmiştir. Buradan yola çıkarak yapılan bu araştırma sonucunda, belirlenen ve 9,10,11 ve 12. sınıf İngilizce ders kitaplarında aranan ve değerlendirilen değerlerin dağılımı göz önünde bulundurulduğunda; ders kitaplarında bazı değerlerden hiç bahsedilmediği ya da bu değerlere yeteri kadar yer verilmediği görülmüştür.

Tablo 5.2.1. Kullanılan Değerler Toplamı

Değerler	Değer Barındıran Toplam Metin Sayısı
Adalet	3
Özgürlük	6
Tarihi ve Kültürel Bilinçlilik	13
Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma	10
Vatanseverlik	4
Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme	39
Doğaya Karşı Saygılı ve Bilinçli Olma	14
Empati	5
İşbirliği Yapabilme ve Yardımlaşma	18
İnsanlara Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü	13
Fedakârlık	13
Misafirperverlik	9
Aile Birliği	8
Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik	16
Yaratıcılık ve Hayal Kurma	19
İnisiyatif Kullanma	8
Özdenetim ve Davranış Kontrolü	7
Sağlıklı Beslenme ve Temizlik	7
Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik	19
Takdir Duygusu	14
Dürüstlük ve Açık Sözlülük	5

Bu araştırmada incelenen 21 değerin tüm sınıf düzeylerindeki kitaplarda yer alma sayıları yukarıdaki *Tablo 5.2.1.*'de gösterilmektedir. Bu tabloda, araştırma sonucunda, araştırmacı tarafından belirlenen ve geliştirilen değerlerin büyük çoğunluğunun, her düzeydeki kitaplarda yer aldığı görülmüştür. Ancak bu değerlerin kullanıldığı metinlerin sayıları ve yoğunlukları yetersizdir. Özellikle belirlenen değerlerin bazılarının, bazı sınıf düzeyindeki kitaplarda hiç görülmediği ortaya çıkmıştır. Toplumsal dengeyi sağlayabilmek ve insanlar arası iletişimi dengeli tutabilmek için gerekli olan adalet değeri, iyi vatandaşlar olmak için gerekli olan vatanseverlik değeri, kişilerin kendilerini rahatça ifade edebilmeleri, yaşadıkları ülkelerin başka bir ülkenin boyunduruğu altına girmemesi, sahip oldukları toprakların kıymetinin daha iyi bilinmesi ve bu topraklara sahip çıkılması için gereken özgürlük değeri ve dünya vatandaşı, iyi bir insan olabilmek için kişinin sahip olması gereken en önemli değerlerden, kişilerarası iletişimde karşıdaki insanların kolayca anlaşılabilmesi ve sağlıklı ilişkiler kurulabilmesi için gerekli olan empati, dürüstlük ve açık sözlülük değerlerine; 9,10,11 ve 12. Sınıf İngilizce dersi kitaplarında yok denecek kadar az yer verilmiştir.

Tüm bu bilgi ve bulgular ışığında, lise İngilizce ders kitaplarının değerler eğitimi konusunda, uzman kişiler tarafından ayrıntılı olarak değerlendirilmesi gereklidir. Kitaplardaki eksikliklerin bu doğrultuda giderilmesinin yanısıra, tüm eğitsel etkinliklerin uygulanabilir ve sürdürülebilir biçimde tasarlanıp kitaplarda yer alması ve bu uygulamaların okulların rehberlik servisleri, yöneticileri, öğretmenleri ve program geliştirme uzmanları tarafından gerçekleştirilmesi şarttır. Bu araştırmada elde edilen bulgular, değerler eğitiminin sadece teoride kalan ve çoğu kez gelişigüzel serpiştirilen yapısını, ğretim programları çerçevesinde yeniden ele almıştır ve bu şekliyle değerler eğitimi konusunda yapılacak olan çalışmalara da ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Alper, K., Aytan, N. ve Ünlü. S. (2015). Görsel Medya Çağında Çocukların Video Oyun Bağımlılıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:4, Sayı: 1, (98-106)
- Atkinson, R. T., Atkinson, R. C., ve Hilgard, E. R. (1995). Psikolojiye giriş- I (Çev. K. Atakay, M. Atakay ve A. Yavuz). İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Baş, K., Taşkiran, C., Bulut, B. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2016 (6), 75-84. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/goputeb/issue/34311/379174>
- Bayhan, V. (2013). “Gençlik ve Postmodern Kimlik Örüntüleri-Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi, Journal of Youth Research*, Cilt 1, Sayı 1, Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Bölükbaş, K., Yıldız C. (2004). “İnternet Kullanımında Kadın-Erkek Eşitsizliği”, http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/39/web/makale/Kenan_Bolukbas_Cengiz_Yildiz.htm#_edn8, 28.Nisan.2008
- Bilgin, N. (1995). Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar. İstanbul: Sistem
- Cihan, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. *Journal of Turkish Studies*, 9. 429-429. 10.7827/TurkishStudies.6402.
- Cüceloğlu, D. (2006). İnsan ve Davranışı. 15. Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Çağlar, A. (2005). Okul öncesi dönemde değerler eğitimi. M. Sevinç (Yay. Haz.). Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar içinde. İstanbul: Morpa Kültür.
- Deveci, H., Belet, D., Türe, H. (2013). Dede Korkut Hikayelerinde Yer Alan Değerler, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:12, Sayı:46, (294-321)
- Drake, C. (2001). Values education and Human Rights: The living values educational programme in Asia. 06.11.2017, https://www.hurights.or.jp/archives/human_rights_education_in_asian_schools/section2/2001/03/

values-education-and-human-rights-the-living-values-educational-programme-in-asia.html

Erikson, E. (1968). Identity: Youth and crisis. New York: W. W. Norton & Company.

Erikson, E.H., Erikson, J. M. (1997). The life cycle completed. New York: W.W. Norton& Company.

Ertürk, S. (1977). Eğitimde Program Geliştirme. (4. Baskı) Ankara: Yelkentepe Yayınları.

Esmer, Y. (2012), Türkiye Değerler Atlası. Bahçeşehir Üniversitesi, [http://content.bahcesehir.edu.tr/public/files/files/ATLAS%20SUNUM%202_10_2012%20\(2\).pdf](http://content.bahcesehir.edu.tr/public/files/files/ATLAS%20SUNUM%202_10_2012%20(2).pdf)

Feather, N. T. (1995). Values, valences, and choice: The influences of values on the perceived attractiveness and choice of alternatives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(6), 1135-1151.

Güngör, E. (1998). Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar: Ahlâk Psikolojisi, Ahlâkî Değerler ve Ahlâkî Gelişme. (2.Baskı) Ankara: Ötüken Yayınları.

Inhelder, B., Piaget, J. (1958). The Growth of Logical Thinking from Childhood to Adolescence: An Essay on the Construction of Formal Operational Structures, New York, Psychology Press.

İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretim Programlarının Güncellenmesine Dair Basın Açıklaması, 2017. (2017, Ocak), Milli Eğitim Bakanlığı, Erişim Adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_01/13152934_basYn_aYklamasY_13012017.pdf

Kohlberg, L. (1970). "Education for Justice: A Modern Statement of the Platonic View", Moral Education: Five Lectures, Ed. James M. Gustafson vd., Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

- Köse, E. (2014). Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Ders Dışı Etkinliklerin Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2 (2), 336-353. DOI: 10.7884/teke.151
- Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainable Development (2017). Textbooks for sustainable development: a guide to embedding. UNESCO MGIEP: New Delhi.
- Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine. (2017). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim Adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf.
- Ortaöğretim İngilizce Dersi (9,10,11, ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı. (2018). Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim Adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=342>
- Purpose and Aims of the Living Values Educational Program. (1995). Erişim adresi: <http://www.livingvalues.net/purpose.html>.
- Raths, Le, Harmin, M and Simon, S.B. (1996) *Values and Teaching: Working with Values in the Classroom*, Columbus, OH, Charles E. Merrill.
- Schwartz, S. H. (2005). Basic human values: Their content and structure across countries. In A. Tamayo & J. B. Porto (Eds.), *Valores e comportamento nas organizações* [Values and behavior in organizations] 21-55.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme Ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (1999). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Özsen Matbaa.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç B. (2016). *Değerler Eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- UNICEF. (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. https://www.unicef.org/turkey/udhr/_gi17.html

- Veugelers, W. (2000) Different Ways of Teaching Values. *Educational Review*, 52:1, 37-46. doi: 10.1080/00131910097397.
- Yaylacı, A.F. (2016). Değerler Eğitimi ve Bir Fabrika Olarak Modern Okul. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 153-172.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Y. ve Çalışkan, H. (2017) 2005 ile 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarındaki Değerlere ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23.

EKLER

Ek-1 2010/53 sayılı ilk Değerler Eğitimi Genelgesi

Ek-2 18. Milli Eğitim Şurası Kararları

Ek-3 Değerler Eğitimi Yönergesi

Ek-4 Haziran Tebliğler Dergisi

Ek-5 Kitaplarda Tespit Edilen Değerler

EK-1 2010/53 sayılı ilk Değerler Eğitimi Genelgesi

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.03.00.05-320/
Konu : İlk Ders.

İVEDİ

23.09.2010* 29549

.....KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

..... MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 08/09/2010 tarihli ve 6312 sayılı yazısı.
(2010/53 nolu Genelge)

2010-2011 eğitim-öğretim yılının ilk haftasında Bakanlığımıza bağlı tüm resmi/özel örgün eğitim kurumlarının bütün sınıf ve şubelerinde ilgi Genelge doğrultusunda değerlerimizle ilgili olarak öğrencilerimizin yeterliliklerini arttırmak ve bunların davranışlarına yansımaları sağlamak amacıyla etkinlikler yapılacağına dair Bakanlığımız Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın ilgi yazı örneği ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğinin ekte gönderilen Genelge doğrultusunda yapılmasını rica ederim.

Hidayet YILDIRIM
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

1-İlgi yazı örneği (3 sayfa)

DAĞITIM:

- 17 İlçe Kaymakamlığına
- Merkez ve Merkeze Bağlı Resmi/Özel
Tüm Okulöncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim
Okulu Müdürlüklerine
- Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne
- Müdürlüğümüz Yöneticilerine
- Müdürlüğümüz Web Sayfası

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi
Tel : 0 272 213 76 04 / 113-107-123
Fax : 0 272 213 76 05

Eğitim Öğretim Hizmetleri Şubesi
E-posta : afyonmem@meb.gov.tr
int.adresi : http://afyon.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.0.TTK.0.72.02.00
Konu : İlk Ders

0606312

31077

20 10 2010

GENELGE
(2010/53.)

Günümüzde küreselleşme; siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda pek çok gelişmeye imkân sağlarken bir taraftan da toplumsal yaşamı tehdit eden sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bireyi, aileyi, yaşadığımız toplumu ve dünyayı tehdit eden risk ve sorunların çözümünde, toplumsal yaşantımızın temel yapısını oluşturan milli, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerlerimizden olan yardımlaşma, dayanışma, hoşgörü, misafirperverlik, vatanseverlik, doğruluk, iyilik, temizlik, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, saygı, duyarlı olma, adil olma, paylaşımcı olma gibi kazanımlarımız en önemli referans kaynağımızdır.

Eğitim sistemimiz öğrencilerimize; bilgi, beceri, tutum kazandırmanın yanında onların dengeli, sağlıklı, gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip, temel ve insani değerleri kazanmış iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişmelerini sağlamak görevini üstlenmiştir. Toplumsal hayatı oluşturan, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlaki, insani, sosyal, manevi değerlerimizin tüm bireylere kazandırılmasında en önemli etken eğitimidir. Bu kazanımlarımızın öğrencilerimize aktarılması da değerler eğitimi oluşturmaktadır.

Bakanlığımız, değerlerimizi geliştirmeyi temel alan kültürel birikimimizi, 2003 yılından itibaren geliştirilen öğretim programlarına yansıtmıştır. Uygulamaya konulan programlarımızın temel öğeleri arasında değerlerimize de yer verilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerimizin bir taraftan yüksek düzeydeki kazanımlarımız olan değerlerimizi yaşamalarını sağlayarak toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye katkı sağlamak, diğer taraftan da bu kazanımlarımızın gelecek nesillere aktarılmasındaki önemli görevi yerine getirerek artan ve değişen risk ve tehditlerden bireysel ve toplumsal korunmayı sağlamak amaçlanmaktadır.

Her öğrencinin biricik ve tek olmasını, bu tek ve biriciklerin çoklar olabilmesini ve yine çoklar içinde özel olmayı sağlayan okulun bir yaşam merkezi olarak; her öğrencinin ayrı bir değer olduğunu kabul etmesi "Değerlerin Eğitiminde" bireyin değerler alanı oluşturmasını sağlayacaktır.

Değerler eğitimi toplumun tümünü ilgilendirdiğinden çok boyutlu ele alınması gerekmektedir. Bu açıdan eğitim sistemini oluşturan tüm unsurların bu konuda duyarlılık ve bilinç kazanmasına ihtiyaç vardır. Öğretmenlerimizin de öğretim programlarının uygulayıcıları olmanın yanı sıra öğrencilerimize değerlerimizi kazandırmada öncü rol ve görevleri de bulunmaktadır.

Bu bağlamda; 2010-2011 Eğitim Öğretim Yılı'nın ilk haftasında; Bakanlığımıza bağlı tüm resmî ve özel örgün eğitim kurumlarının bütün sınıf ve şubelerinde yukarıdaki esaslar doğrultusunda değerlerimizle ilgili olarak öğrencilerimizin yeterliliklerini arttırmak ve bunların davranışlarına yansımaları sağlamak amacıyla etkinlikler yapılacaktır.

Eğitim Öğretim ve Program Dalı Bşk.
06330 Teknikokulları/ANKARA
Tel : + 90 (312) 212 65 30-(10 Hat)
+ 90 (312) 213 78 36
Faks : + 90 (312) 223 35 09
İnt. adresi : www.meb.gov.tr/ittkb
e-posta : itkb@meb.gov.tr

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.naydikilaritkula.org

www.bilgiyayligi.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Bunun için; okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde görevli öğretmenlerimiz, rehber öğretmenler ile eğitim yöneticilerimizin rehberliği ve desteğiyle ders içi ve ders dışında, Ek'te yer alan örnek etkinliklerden de yararlanarak değerler eğitimine yönelik faaliyetler gerçekleştireceklerdir. Ayrıca bu konuda gönüllü ve istekli okullarımızda öğretim yılı boyunca "Değerler Eğitimi" konusunda zümre öğretmenler kararı ile hazırlayacakları etkinlikleri uygulayabileceklerdir.

Uygulamaların açıklamalar doğrultusunda yapılması, değerler eğitimi ile ilgili çalışmalarda <http://www.meb.gov.tr> adresindeki kaynaklardan da yararlanılması hususunda

Gereğini rica ederim.

Nihat ÇUBUKÇU
Millî Eğitim Bakanı

EK:
Değer Eğitimine Yönelik Etkinlik Örnekleri (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği :
B Planı

Bilgi :
A Planı

21.09.10+ 37959

21 Eylül 2010

Eğitim Öğretim ve Program Dal. Bşk.
06330 Teknikokullar/ANKARA
Tel : +90 (312) 212 65 30-(10 Hat)
+90 (312) 213 78 36
Faks : +90 (312) 223 35 09
İnt. adresi : www.meb.gov.tr/ttkb
e-posta : ttkb@meb.gov.tr

www.egitimedestek.meb.gov.tr

www.haydikizilokulu.org

www.219sayanegitimedestek.org

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

EK: DEĞER EĞİTİMİNE YÖNELİK ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa yer alan Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ile öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi, ilgi, yetenek ve öğrenim seviyeleri etkinliklerde dikkate alınacaktır.

1. Büyük öğrencilerin küçük öğrencilere dersler ve okul içi etkinliklerde rehberlik yapmalarını sağlayacak programların rehber öğretmenler eşliğinde oluşturulması
2. Alt sınıflardaki öğrencilere yönelik olarak "Nasil iyi, doğru, hoşgörülü ve başarılı olursun?" konulu bir mektubun yazılması
3. Okulda rol model olma, yaratıcı etkinlikler vb. faaliyetlerde bulunan öğretmenlerin diğer sınıflarda etkinlik yapmasının sağlanması
4. Bir spor karşılaşmasında oyuncuların ve seyircilerin centilmence davranışlarının ön plana çıkarılması
5. Gönüllülük esasına göre öğretmen, öğrenci ve diğer okul personelinin müzik, şiir, tiyatro vb. yeteneklerini gösterebilecekleri ortamlar oluşturularak yeteneklerin taltif edilmesi
6. Bütün paydaşlar (okul idaresi, öğretmen, öğrenci, aile vb.) arasında karşılıklı güven, hoşgörü ve dürüstlük ilkelerine dayanan bir sözleşme yapılması, her türlü iletişimde olumlu ve güler yüzlü davranılması
7. Öğrencilerin çözmek istedikleri sorunları kâğıda yazmaları ve öğretmen rehberliğinde seçilen sorunların çözümüne yönelik beyin fırtınası yapılması
8. Öğrencinin kendisinin ve arkadaşlarının iyi örnek gösterilebilecek davranışlarını sınıf ortamında paylaşması ve her bir iyi örneğin sınıf panosuna yerleştirilecek ağaca yaprak olacak şekilde yapıştırılması
9. Her öğrencinin sınıfındaki arkadaşlarının takdir ettiği veya beğendiği davranışlarını yazılı veya sözlü olarak sınıfla paylaşmasının sağlanması
10. Bütün sınıflarda öğretmen ve öğrencilerin sınıf içinde uyulması beklenen davranışlar listesini birlikte belirlemesi ve bu listenin sınıfın uygun bir yerinde ilan edilmesi
11. Ders etkinlikleri kapsamında tarihe damgasını vuran kişilerin insanlığına katkıları konusunda senaryo yazılması
12. Değerlerimizin gelişimine hizmet etmiş şahsiyetler-fikir insanların araştırılması ve sınıfla paylaşılması
13. Toplum hizmeti çalışmalarını tanıma ve bu çalışmalarda bulunma
14. Resim, şiir, kompozisyon, öykü, film, seyahat, tiyatro, drama etkinlik günleri vb. yarışmalar yapılması
15. Sevgi, barış, hoşgörü, yardımlaşma ve dayanışma konulu şarkıları içeren konserler düzenlenmesi
16. Değerlerimizi konu alan panel, konferans, açık oturum, seminer, şiir dinletileri ile okul gazetesi çıkarılması, afiş ve slogan hazırlanması
17. Geliri yardım kuruluşlarına verilmek üzere kermes (yiyecek, içecek, ve teknoloji tasarım dersinde yapılan ürünlerin satılması), yardım organizasyonları, doğum günü ve özel günlerde ziyaretler düzenlenmesi
18. Değerlerimiz konusunda paylaşımı ve katılımı sağlamak amacıyla bir web sayfası oluşturulması

Eğitim Öğretim ve Program Dai. Bşk.
06330 Teknikokullar/ANKARA
Tel : + 90 (312) 212 65 30-(10 Hat)
+ 90 (312) 213 78 36
Faks : + 90 (312) 223 35 09
Int. adresi : www.meb.gov.tr/ttkb
e-posta : ttkb@meb.gov.tr

www.egitimodulder.meb.gov.tr

www.faydali.cerikcika.org

www.bilgisayardegisimdernek.org

18. MİLLÎ EĞİTİM ŞURASI KARARLARI

ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ, İSTİHDAMI VE MESLEKİ GELİŞİMİ

1. 2023 Vizyonu esas alınarak Millî Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu arasındaki koordinasyon geliştirilmeli, orta ve uzun vadede öğretmen ihtiyacı planlanmalı ve ihtiyaç doğrultusunda öğretmen yetiştirilmelidir.
2. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının öğretmen ihtiyacının karşılanabilmesi için, yeni kurulan turizm fakültesi, sanat ve tasarım fakültesi ile teknoloji fakültesi öğrencileri ile çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin YÖK'ün belirlediği kriterler çerçevesinde pedagojik formasyon eğitimi almaları sağlanmalı, çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmen ihtiyacı için sağlık bilimleri fakülteleri bünyesinde bir bölüm açılmalı, bu fakülteler dışında kalan alanlarda, öğretmen ihtiyacı eğitim fakülteleri tarafından karşılanmalıdır.
3. Eğitim fakültesi dışında formasyon eğitimi veren fakültelerde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yanında, genel kültür ve alan dersleri de amaca uygun olarak geliştirilmelidir.
4. Öğretmen yetiştirilmesi üniversite bazında ele alınmalı, öğretmenlik veya eğitim üniversitesi kurulmalıdır.
5. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarındaki son sınıf öğrencilerinin, yaparak-yaşayarak deneyim kazanmaları için okullarda alan uygulama eğitimlerini, öğretim elemanları ve öğretmenlerin rehberliğinde, aday öğretmenlik uygulaması şeklinde öğretim yılı boyunca yapmaları sağlanmalıdır.
6. Öğretmen yetiştirme sisteminin geliştirilmesi açısından önemli bir çalışma grubu olan Öğretmen Yetiştirme Türk Millî Komitesi; yeniden yapılandırılmalı, güçlendirilmeli, kimlerden oluşacağı, yetki ve sorumlulukları ile ilgili yeni bir düzenleme yapılmalı ve YÖK ile MEB'den bağımsız karar alabilen bir kurul haline getirilmelidir.
7. Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının eğitim fakültelerine öncelikli tercihleri arasında yer vermeleri için özendirici tedbirler alınmalı ve bu okulların dersleri, eğitim fakültelerine kaynaklık edecek biçimde yeniden düzenlenmelidir.
8. Öğretmen alımında uygulanan sınavlarda, adaylara öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür alanları yanında mezun oldukları özel alanlara ilişkin sorular da sorulmalıdır.
9. Öğretmenlerin gelir düzeyi ve statülerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalara hız verilmeli; öğretmen istihdamında kadrolu, sözleşmeli, ücretli, vekil öğretmenlik gibi farklı uygulamalar kaldırılarak tüm öğretmenlerin kadrolu olarak istihdamı sağlanmalı; mevcut sözleşmeli öğretmenler kadroya geçirilmeli; başarılı öğretmenler ödüllendirilmeli ayrıca zorunlu hizmet bölgelerinde çalışanlara "zorunlu bölge hizmet tazminatı" ödenmelidir.
10. Öğretmenlerin okulda kalma süreleri özendirici tedbirlerle artırılmalıdır.
11. Öğretmenliğin bir ihtisas mesleği olduğu gerçeğinden hareketle, uzaktan veya açıköğretim yoluyla okul öncesi öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği vb. alanlarda öğretmen yetiştirilmesine izin verilmemelidir.
12. Öğretmen niteliğinin artırılması amacıyla, öğretim üyesi ve altyapısı yeterli olmayan üniversitelerde öğretmen yetiştiren kurumlar açılmamalı, üniversitelerde öğretmenlik meslek bilgisi öğretim elemanı yetiştirilmesine ağırlık verilmeli, mevcut kurumlar öğretmenlik meslek bilgisi ile alan öğretim üyesi ve altyapı olanakları açısından desteklenmelidir.

13. Özel eğitim, psikolojik danışma ve rehberlik ile okul öncesi öğretmenliği alanlarında öğretmen açığının kapatılamaması nedeniyle üniversitelerin öğretim elemanı yetiştirme çalışmalarına ağırlık verilmeli ve bu bağlamda 1416 sayılı Kanun kapsamında bu alanlardan yurt dışına öğrenci gönderilmesine özen gösterilmelidir.
14. Ortaöğretim alan öğretmeni ihtiyacı, öncelikle eğitim fakültesi ortaöğretim alan öğretmenliği programları mezunlarından karşılanmalı ve bu programların 5 yıllık öğretim süresi 4 yıla indirilmelidir.
15. Öğretmen yetiştiren kurumlarda, öğrencilerin öğretmen yeterliliklerini ve özellikle iletişim becerilerini kazanmış olarak mezun olmaları sağlanmalıdır.
16. Fakültelerde yetiştirilen öğretmenler arasında niteliksel açıdan farklılıkların olması nedeniyle öğretmen yetiştiren kurumlarda ara verilen akreditasyon çalışmaları yeniden başlatılmalıdır.
17. Öğretmen yetiştiren kurumlarda yetiştirilecek öğretmen adaylarının niteliğinin artırılması amacıyla öğretim üyelerinin zorunlu ve ek ders saatleri yeniden düzenlenmeli ve ders yükleri azaltılmalıdır.
18. Öğretmenlik mesleğinin yıpratıcı bir meslek olması nedeni ile bazı meslek gruplarında olduğu gibi yasalarca belirlenecek ölçülerde özel eğitim öğretmenleri başta olmak üzere tüm öğretmenlere meslek güçlüğü zammı verilmeli, bazı özendirici önlemler alınarak öğretmenlerin istemeleri hâlinde erken emeklilikleri sağlanmalıdır.
19. Halen birçok özel ilköğretim okulunda olduğu gibi resmî ilköğretim okullarında da 1, 2 ve 3. sınıflarda uzmanlaşmış bir sınıf öğretmeni ile 4 ve 5. sınıflarda da branş öğretmenlerinin dersleri yürütmesi ve 2023 perspektifi çerçevesinde, temel eğitim birinci kademede her sınıf için sınıf öğretmenlerinin branşlaşmaları sağlanmalıdır.
20. Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden itibaren branş öğretmenleri girecek şekilde düzenlemeler yapılmalı, öğretmen istihdamına yönelik tedbirler alınmalıdır.
21. Öğretmen dağılımında, bölgeler ve köy-kent arasındaki dengesizlikleri gidermek amacıyla özendirici çalışmalar yapılmalıdır.
22. Eğitimde niteliğin artırılması amacıyla özel okullar teşvik edilerek sayıları artırılmalı, teşvik kapsamında çocuklarını özel okullara gönderen ailelere resmî okullardaki bir öğrenci maliyetinin yarısı kadar destek verilmeli ve bu yolla devletin eğitim harcamaları azaltılmalıdır.
23. İl/ilçe millî eğitim müdürlüklerinde çalışan yönetici ve eğitim müfettişleri 5 yıllık çalışma süresi baz alınarak rotasyona tabi tutulmalıdır.
24. Bilim ve sanat merkezlerine atanacak öğretmenler ile özel eğitim gerektiren öğrencilerin yetiştirilmesinde görev alacak öğretmenler, özel eğitim ve üstün zekâlılar stratejileri konusunda yeterli düzeyde eğitimden geçirilmeli ve bu eğitim, eğitim bilimleri ile özel eğitim bölümü öğretim elemanları tarafından verilmelidir.
25. Öğretmen atamaları, zorunlu durumlar dışında yılda bir kez eğitim-öğretim dönemi sonunda yapılmalı, bu bağlamda emeklilik işlemleri atama döneminden önce tamamlanarak atama dönemine kadar boş kadrolar net bir şekilde belirlenmeli ve işlemler standartlaştırılmalıdır.
26. Aday öğretmenler, tek başlarına derse girmemeli ve bir okula tek olarak atanmamalıdır.

27. Öğretmen ve yöneticilerin ekonomik durumlarının iyileştirilmesi amacıyla her yıl kasım ayında bir maaş tutarında ikramiye verilmeli, ek ders ücretleri 12 TL'ye çıkarılmalı, görev aldığı projeler için ek ders ücreti tahakkuk ettirilmeli, yöneticilere ek ders ücreti yerine makam tazminatı ödenmeli ve ek ders ücretinin maaşlara yansıtılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
28. Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumlarındaki eğitim faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapılarak düzenlenmeli, eğitim fakültelerinde bu kurumların ihtiyaçlarına cevap verebilecek derslerin müfredata eklenmesi ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
29. Eğitim-öğretim yılı başında ve sonunda yapılan mesleki çalışmalar iyi bir planlama ile etkin bir şekilde değerlendirilmeli, öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanarak internet üzerinden interaktif yöntemlerle hizmet içi eğitim almaları sağlanmalı ve öğretmenlerin kendi gelişimlerinden sorumlu olacakları okul temelli bir sistem geliştirilmelidir.
30. Hizmet içi eğitim programlarında ders verecek personel, en az yüksek lisans düzeyinde eğitim almış olmalı, ancak mesleki ve teknik eğitimde verilecek kurslarda usta öğretici ve uzmanlardan da yararlanılmalıdır.
31. Öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri ile kongre, seminer, konferans vb. bilimsel etkinlikler sonucunda almış oldukları belgelerin; kariyer basamaklarının belirlenmesinde, öğretmen yeterlikleri ile performans değerlendirme ve ücretlendirmede esas alınmasına ilişkin gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
32. Okul yöneticilerinin atamasında, lisansüstü eğitim görme esas alınmalı, mevcut yönetici ve öğretmenlerin kişisel gelişimleri açısından üniversiteler ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında gerekli koordinasyonla uzaktan veya örgün eğitim yoluyla yüksek lisans ve doktora eğitimi almaları sağlanmalı, bu bağlamda verilecek izinler yasal bir düzenlemeyle güvence altına alınmalı, bu öğretmenlerin maaşlarında belirli oranda artış sağlanmalı, yüksek lisans derecesine sahip olanlara uzman öğretmenlik, doktora derecesine sahip olanlara başöğretmenlik unvanı verilmelidir.
33. Öğretmenlerin değişen ve gelişen bilgi teknolojilerini takip edebilmeleri için gerekli tedbirler alınmalı, ihtiyaç analizine dayalı olarak il/ilçe/okul bazında hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmeli, ayrıca birleştirilmiş sınıf okutacak öğretmenlerin "birleştirilmiş sınıf öğretimi ve yönetimi" konusunda hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır.
34. Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı; görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim hizmeti sunduğu hedef kitlenin büyüklüğü dikkate alınarak yapı ve statü itibarıyla daha güçlü bir konuma getirilmelidir.

EĞİTİM ORTAMLARI, KURUM KÜLTÜRÜ VE OKUL LİDERLİĞİ

1. Eğitim ortamları öğrencinin gelişim dönemi göz önünde bulundurularak öğrenme kuramları, güncel ve etkinliği bilimsel verilerle desteklenen yaklaşımlara göre hazırlanan programlar baz alınarak paydaşların iş birliği içinde çalışabilecekleri şekilde düzenlenmelidir.
2. Eğitim ortamlarının etkili olarak düzenlenmesinde psikoloji, biyoloji, ekoloji, mühendislik, mimarlık, teknoloji ve ekonomi gibi bilimlerden de yararlanılmalıdır.
3. Etkili öğrenmenin sağlanması için formal öğrenme alanları informal öğrenmeyi destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

4. Öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal becerilerini de harekete geçirmek için okullar cazibe merkezi hâline getirilmelidir.
5. Eğitim ortamları, dünyada ve Türkiye’de kabul gören “hayat boyu öğrenme stratejisi” dikkate alınarak tasarlanmalıdır.
6. Sosyal ve sportif etkinlikler için uygun koşullar hazırlanmalı, eğitim ortam ve programları, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımını kolaylaştıracak şekilde düzenlenmelidir.
7. Güncel ve etkinliği bilimsel verilerle desteklenen yaklaşımlara göre öğretim materyallerinin hazırlanmasına ağırlık verilmeli, bu kapsamda öğretmenlere materyal geliştirme ve sınıflara uyarılama ile ilgili yeterlikler kazandırılmalıdır.
8. Öğrencilerin çalışmalarından örnekler saklayacağı, sonraki sınıflara taşıyacağı bir e-portfolio sistemi oluşturulmalı, okulda ve sınıfta çalışmalarını sergileyecekleri köşelere yer verilmeli; öğrenciler bu konuda özendirilmelidir.
9. Her dersin öğretmenine; kendi dersliğini düzenleme, sürekli kullanılacak araç-gereci bulundurma, koruma, daha fazla araç-gereç kullanma görev ve sorumluluğu verilerek sınıfların etkin kullanımına katkı sağlanmalı; branş derslikleri uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.
10. Okullarda uygulanan ders programları ile fiziki düzenlemeler “okulu yaşam alanı hâline getirecek biçim”de yeniden ele alınmalıdır.
11. Eğitim ortamları derslik sistemine uygun hâle getirilmeli, okul koridor veya alanlarında öğrencilerin eşyalarını koyacakları bölümler oluşturulmalıdır.
12. Bağımsız anaokullarının sayısı artırılarak anasınıfları kaldırılmalı veya ilköğretim okullarında anasınıfının kullanım alanları ve diğer bölümler bu yaş grubu özelliklerine göre düzenlenmelidir.
13. Öğrencilerin beslenme ihtiyaçlarının karşılandığı yiyecek ve içecek hizmeti veren ortamların sağlık ve hijyen şartları iyileştirilmeli ve standartları geliştirilmelidir.
14. Okullar yapılırken daha verimli kullanılabilmesi için kullanıcıların fikirleri mutlaka alınmalı; akademik, sosyal ve kültürel alt yapısı olmayan binalar okul olarak açılmamalı, illerdeki her eğitim bölgesinde bölge okullarının ortak kullanımına elverişli en az birer adet spor salonu, yüzme havuzu, tiyatro, gösteri ve etkinlik salonu inşa edilmelidir.
15. Okul binaları için geliştirilen tip projeler, bölgesel şartlara ve ihtiyaçlara uygun olarak tasarlanmalı; Türk mimari sanatının özelliklerini yansıtmalı. Estetik yönden çeşitli motiflerle süslenmiş mimari tasarımlarla öğrencilerde millî kimliğin oluşumuna katkı sağlanmalıdır.
16. Okul binalarının tasarlanmasında teknolojik ve bilişim altyapı göz önünde bulundurulmalı, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında atölyeler modüler sisteme uygun hâle getirilmelidir.
17. Sınıflarda klasik sıra düzeninden esnek ve modüler bir yerleşim düzenine geçilmelidir.
18. Okul ve pansiyonlarda aile ortamının sıcaklık ve rahatlığını hissettirecek ortamlar oluşturulmalıdır.
19. Pansiyonlu okulların personel norm kadro durumları ihtiyaca uygun düzenlenmelidir.
20. Bilim ve sanat merkezleri, ortaöğretim düzeyinde de yaygınlaştırılmalı, bilimin yanında sanatta da üstün yetenekli öğrencilere hitap edecek şekilde düzenlenmeli, bu okullara özgü tip projeli binalar yapılmalı, araştırma ve bilimsel proje çalışmalarının yapılacağı eğitim ortamları ve donanımları üst düzeye getirilmelidir.

21. Okul binaları ihalesine okulların donanımları dâhil edilmeli, kurucu müdürlerin malzeme temininde zorluklarla karşılaşmalarının önüne geçilmelidir.
22. Kurumsallaşma, bir kurumun ortak kültürünün oluşması süreci olup bu konuda en önemli etmenlerden biri de okul yöneticileridir. Bu nedenle okulda güven, karşılıklı saygı, sevgi, hoşgörü, başarı gibi değerlere dayalı okul kültürünün oluşmasında liderlik rolünü üstlenebileceklerin yönetici olarak atanmaları hususunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
23. Okulların, kendine özgü bir kimlik, hafıza, aidiyet duygusu ve güçlü okul kültürü geliştirebilmeleri için geniş katılımlı özel günler, haftalar gibi etkinlikler düzenlenerek ortak kültürel değerlerin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.
24. Güçlü okul kültürleri geliştirebilmek için okullara özgü logo, amblem, rozet, marş, kahraman, hikaye, gazete, tablo, slogan vb. semboller oluşturularak okulların ortak kültürel değerlerini güçlendirmeleri desteklenmelidir.
25. Okullarda kültürel yönden ortak kültür çevresinde bütünleşmenin sağlanması için okul müdürlerinin kültürel liderlikle ilgili yeterliliklere sahip olmaları sağlanmalıdır.
26. Güçlü okul kültürlerinin oluşturulup sürdürülebilmesi için okullarda öğretmen ve yöneticilerin uzun süreli istihdamını sağlamaya dönük tedbirler alınmalıdır.
27. Okulda temel insani, ahlaki, sosyal, kültürel ve demokratik değerleri geliştirmeye dönük uygulamalara ağırlık verilmeli, demokratik bir okul kültürü ve sınıf atmosferi oluşmak için öğretmen ve öğrencilerde kültürel farklılıklara karşı duyarlılık geliştirilmelidir.
28. Okulda, gerek öğrenciler gerekse öğretmenler için kurumsal sosyalleşme kapsamında kurum kültürünün içselleştirilmesine yönelik uygulamalara yer verilmelidir.
29. Ulusal ve resmi bayram törenleri ile belirli gün ve haftalarda yapılacak toplantılar ve kutlamalar; toplumda bütünleşme, paylaşma, denetim ve kontrol mekanizmaları olup yönetimlerce bu faaliyetler şenlik ve festival şeklinde kutlanmalı, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteği sağlanmalıdır. Bu faaliyetler kültürü etkilemeyi ve yeni değerlerden etkilenmeyi, ortak duygu ve değerlerin devanlığını sağlayacak, ancak öğrencilerin derslerinden uzun süre ayrı kalmayacakları şekilde düzenlenmelidir.
30. Güçlü okul kültürleri, okula dış çevreden gelebilecek olumsuz etkilere karşı koruyucu bir kalkandır. 2023 yılına kadar ülkemizdeki demokratikleşme eğilimlerini de dikkate almak suretiyle okulların kendilerine özgü kimlik ve okul kültürleri oluşturabilecekleri ve "okula dayalı yönetim" anlayışı doğrultusunda özerk yapılara kavuşturulmaları sağlanmalı, okul yönetimleri yetkilendirilmeli ve güçlendirilmelidir.
31. Okulların kurumsal kültürlerine kaynaklık eden, kendilerine özgü bir tarihi olan okul adları, gerek olmadıkça geçmişle bağı koparacak şekilde değiştirilmemelidir.
32. Okul kültürlerinin kurumsal değişime katkı sağlaması amacıyla okul müdürlerinin, söz konusu kültürü araştırmak, teşhis etmek, yönetmek, değiştirmek ve dönüştürmek için dönüştürücü liderlik özelliklerine sahip olmaları sağlanmalıdır.
33. Okul müdürlerinin eğitim- öğretim liderliği ve işletme yöneticiliği rolleri birbirinden ayrı düşünülmeli, okul yöneticileri genel idari hizmetler sınıfına alınmalı, yeni kadro ihdası yapılmalıdır. Okul müdürlerinin seçimi ve istihdamında portfolyo, süreç değerlendirme vb. alternatif seçme yöntemleri esas alınarak geliştirilecek mesleki yeterlilikler dikkate alınmalı, okulların idari ve akademik örgütlenmesi yeniden tasarlanmalı ve bu amaçla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda değişiklik yapılmalıdır.

34. Okul yöneticiliğine atamada kadın yöneticilerin sayısını arttırmaya dönük teşvikler sağlanmalı; okulların özellikleri dikkate alınarak müdür yardımcılığı ve rehber öğretmen atamalarında kadınlar için norm kadro tahsis edilmeli, sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik eğitimi sağlanmalıdır.
35. Okul yöneticilerinin, moral lider olarak söz ve davranışlarıyla okul toplumunun üyeleri için bir davranış ve rol modeli olmaları sağlanmalı, okul müdürleri etik liderlik davranışları sergilemelidir.
36. Okulda katılımcı ve demokratik bir yönetim anlayışı geliştirilmeli, okul yönetiminde kurulların daha etkin hâle gelmesi sağlanmalıdır.
37. Okul yönetimiyle ilgili mevzuat sadeleştirilerek yöneticilerin, liderlik davranışı sergileyebilmeleri için başta müdür yardımcılarını atayabilme yetkileri olmak üzere, inisiyatif alanları genişletilmeli, yetki ve sorumlulukları yeniden belirlenmelidir.
38. Hesap verilebilir bir okul anlayışı geliştirebilmek için yöneticiler, okul yönetimi ve performansı ile ilgili geliştirilecek nesnel ölçütlere dayalı olarak değerlendirilmeli, buna bağlı olarak ödül, teşvik ve yaptırım sistemi geliştirilmelidir.
39. İllerdeki AR-GE birimlerinin daha etkin ve verimli çalışması için kadro tahsis edilmeli ve çalışanların özlük hakları yeniden düzenlenmelidir.
40. Okulun ortak kültürünün geliştirilip güçlendirilmesi, okulda bütünleşmenin ve beraberliğin sağlanması için bütün okul çalışanlarını kapsayan ulusal düzeyde mesleki bir örgütlenme planlaması yapılmalıdır.
41. Okul yöneticilerinin maaş karşılığı ders saatleri yeniden düzenlenmeli, yöneticilerin aldıkları ek ders ücretleri arasındaki adaletsizlik giderilmeli, derse girme mecburiyeti kaldırılmalı veya 6 saat derse girme zorunluluğu "6 saate kadar derse girer." şeklinde değiştirilmelidir.
42. Okuldaki yönetici ve öğretmenler dışındaki eğitim çalışanlarının tayin ve terfileri nesnel ölçütlerle belirlenmeli, eğitim-öğretim ödeneği verilebilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
43. Okul yöneticilerinin, atanacakları bölge ve okullarla ilgili vizyoner liderlik özelliklerine sahip olmaları bir ölçüt olarak değerlendirilmelidir.
44. Okul lideri yetiştirme ve istihdamında, Türkiye'nin bölgesel koşulları göz önünde bulundurularak okul liderlerine zor koşullarda görev yapacak ve sorumluluk alacak yeterlilikler kazandırılmalıdır.
45. Bölgesel ve yerel özellikler dikkate alınarak başta dezavantajlı bölgeler olmak üzere yönetici atamalarında pozitif ayrımcılığa dayalı özendirici önlemler alınmalıdır.
46. Okul yöneticileri yeterliliklerinin geliştirilmesi için, beş yılda bir yönetim, bilişim, iletişim, liderlik, toplantı ve zaman yönetimi vb. konulardan hizmet içi eğitim seminerlerine alınmalıdır. Program ve eğitimler, uygulamaya dönük ve sorun çözmeye odaklı tasarlanmalıdır.
47. Okullara, yerel yönetim ve toplum katkılarının artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
48. Okullarda temizlik ve güvenlik hizmetleri eğitimi almış personel istihdam edilmeli ve mevcut personel mesleki eğitimden geçirilmelidir. Personel giderlerinin okul aile birliğince karşılanması hâlinde vergi muafiyeti sağlanmalı veya öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak hizmetli tahsis edilmelidir. Genel bütçeden ödenek tahsisi için düzenlemeler yapılmalıdır.

49. Eğitim yöneticilerinin, farklı toplum ve kültürleri tanımaları, çok kültürlü ortamlarda görev yapacak şekilde yetiştirilmeleri ve yabancı dil becerilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.
50. Okul müdürlerinin rotasyonu yeniden değerlendirilmeli, söz konusu uygulamaların başarılı okul yöneticilerinin motivasyonunu olumsuz şekilde etkileyen bir cezalandırma yolu olarak algılanmaması sağlanmalıdır.

İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMİN GÜÇLENDİRİLMESİ, ORTAÖĞRETİME ERİŞİMİN SAĞLANMASI

1. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında büyüklüklerine ve öğrenci sayılarına göre kurumsal bütçe oluşturulmalı, okulun fiziki durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak her okul için genel bütçeden ödenek tahsisi yapılmalı, bu bütçenin harcanması ve harcamaların denetlenmesi için okulda oluşturulacak kurullar etkili olacak şekilde mevzuatta düzenleme yapılmalıdır.
2. Zorunlu eğitim öğrencilerin yaş grupları ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak; 1 yıl okul öncesi eğitim, 4 yıl temel eğitim, 4 yıl yönlendirme ve ortaöğretime hazırlık eğitimi ve 4 yıl ortaöğretim olmak üzere öğrencilere farklı ortamlarda eğitim almaya fırsat verecek şekilde 13 yıl olarak düzenlenmelidir.
3. Müfredat değişiklikleri ve eğitimde gelişmelerin uygulamaya yansıtılmasının sağlanması için öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerinde okul temelli modeller uygulanmalı ve mesleki gelişim etkinliklerine katılma her öğretmen için bir hak ve sorumluluk olarak görülmeli, müfredat değişiklikleri ve eğitimde gelişmeler hakkında velilerin sürekli bilgilendirilmesine yönelik hazırlanacak eylem planı hayata geçirilmelidir.
4. İlköğretim ve ortaöğretimde orta vadede ikili öğretimden normal öğretime geçilmeli, öğle yemekleri okulda verilmeli, birleştirilmiş sınıf uygulamalarının sistematik bir değerlendirilmesi yapılarak birleştirilmiş sınıf uygulaması mümkün olan en alt düzeye çekilmeli, okullarda sınıf mevcutları çağdaş ölçütlere göre (20-25) düzenlenmeli, 2023 Vizyonu'na uygun olarak özel öğretimde okullaşma oranının % 25'e çıkarılması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
5. Eğitim alanında faaliyet gösteren özel kurum ve kuruluşların istihdamdaki vergi ve primleri kalkınmada öncelikli yörelere göre alınmalı, hizmet satın alma yoluyla özel okul kapasiteleri artırılmalı, arsa tahsisi ile ilgili problem çözülmelidir.
6. Ortaöğretime geçişte öğrencilerin ilgi ve yetenekleri dikkate alınarak rehberlik ve yönlendirme esas alınmalı, SBS bir plan dâhilinde sadece özelliği olan ortaöğretim kurumlarını kapsayacak şekilde düzenlenmeli, diğer ortaöğretim kurumları ile yüksek öğretime öğrenci yerleştirmede okul başarısı ve süreç değerlendirmeye yönelik yaklaşımlar esas alınmalıdır.
7. Okullar arası başarı farkları ve eşitsizlikler azaltılmalı ve her bir okulun eğitiminde asgari bir kalite standardının sağlanabilmesi için okulların fiziksel yapı ve donanımları ile insan kaynakları bakımından mevcut durumlarını gösteren envanterler daha detaylı çıkarılmalı; tüm okulların en yüksek standardı hedeflemesi için orta vadeli bir eylem planı hazırlanarak hayata geçirilmelidir.
8. Öğrencilerin ve velilerin okulda yönetim ve karar süreçlerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.
9. Yerel yönetimler, imar planlarını yaparken il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinden görüş alarak eğitim alanlarını belirlemelidir.

10. Yatılı ve pansiyonlu okullardan başlamak üzere mevcudu 500'ü geçen her okula sağlık personeli verilmelidir.
11. e-okul sisteminde adrese dayalı öğrenci kayıtlarının aksayan yönleri iyileştirilmelidir.
12. Ortaöğretim kurumu bulunmayan yerleşim birimlerindeki öğrenciler taşınmalı ilköğretim uygulaması ile koordineli bir biçimde ortaöğretim kurumlarına taşınmalı, bu öğrencilere öğle yemeği verilmeli, yerel yönetimler öğrencilerin taşınması konusunda destek vermeli ve bu hususlar ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
13. Ortaöğretime erişimde güçlük yaşayan çocukların erişimlerini kolaylaştırmak için mevcut pansiyonların kapasiteleri artırılmalı, kapanma durumunda olan yatılı ilköğretim bölge okulların (YİBO) dan uygun olanların ortaöğretim pansiyonlarına dönüşümü sağlanmalı ve kız çocuklarının erişiminin sağlanması için gerekli tedbirler alınmalıdır.
14. Kız öğrencilerin ortaöğretime devamlarına ilişkin teşvikler artırılarak sürdürülmeli, bu konuda 1739 sayılı Yasanın 15. maddesi daha etkin hâle getirilmelidir.
15. Ortaöğretim öğrencilerinin burs sayısı ve miktarı artırılarak yeterli hâle getirilmeli, ekonomik yetersizliği olan ailelerin ortaöğretime devam eden çocuklarına sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonlarından veya okul aile birlikleri tarafından sağlanan ulaşım, barınma, beslenme ve giyim gibi yardımlar için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
16. Her ilde engelli öğrencilere yönelik ihtiyaca göre eğitim verecek okullar yaygınlaştırılmalı, öğrencilerin okullara erişimini kolaylaştıracak önlemler alınmalı, taşınmalı sistem bunlara da uygulanmalı ve öğle yemekleri okulda verilmelidir.
17. Mesleki ve teknik ortaöğretime erişimi artırmak amacıyla 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereği öğrencilere ödenmesi gereken ücretin, yurt genelinde (yaşına uygun asgari ücretin % 30'dan az olmamak üzere) kamu ve özel sektörde uygulanmasında karşılaşılan sorunlar giderilmeli, işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencilerin sosyal güvenlik hakları iyileştirilmelidir.
18. Genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki dersler ve haftalık ders saati sayısı azaltılmalı, teneffüs süreleri artırılmalı, ayrıca mesleki ve teknik ortaöğretimde uygulama derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.
19. Ortaöğretime erişimle ilgili daha sağlıklı politikalar geliştirebilmek için öğrencilerin devamsızlık ve terk nedenleri tespit edilerek öğrenciyi sistem içinde tutacak tedbirler alınmalı, okula devanı, okulu bitirmeyi, okuldan ayrılmayı, mezunları izlemeyi ve değerlendirmeyi sağlayacak sistem kurulmalı, ortaöğretim kurumlarını erken bitirme imkânı sağlayan düzenlemelere yer verilmeli, ilköğretimden mezun olanların e-okul üzerinden takibi yapılmalıdır.
20. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında; okul, alan ve bölümler işgücü piyasası, ihtiyaç analizi sonuçları ve bölgesel ihtiyaçlara göre sektöre yakın mekânlarda, mesleki eğitim kampüsleri şeklinde açılmalı, okulların yönetimi ayrı ayrı olmalı, yemekhane, kantin, laboratuvar, atölye, sosyal tesisler, kütüphane vb. fiziki yapılar daha verimli ve etkili biçimde kullanılmalıdır.
21. Mesleki ve teknik ortaöğretim öğrencileri için ÖSS akademik ve mesleki alanda yapılmalı, öğrenciler alanı ile ilgili yükseköğretim kurumlarına yerleştirilirken sonuçlar birlikte değerlendirilmeli, mezunların kendi alanlarındaki yükseköğretim programları yeniden belirlenerek yüksek öğretime geçişte ek puan verilmelidir.
22. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu mezunlarına uzun vadeli faizsiz işletme kredisi verilmesi ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.

23. Mesleki ve teknik eğitim ile ilgili öğretim dairelerinin tek çatı altında birleştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
24. Sosyal, sportif, bilimsel ve sanatsal etkinlikler okul ortamlarında artırılmalı ve geliştirilmelidir.
25. Rehber öğretmenlerin erişim ve yönlendirmeye ilgili konularda daha etkin rol almaları için görev alanları yeniden belirlenmelidir.
26. Milli güvenlik bilgisi dersi müfredatı diğer derslerin program mantığına paralel olarak yenilenmeli ve bu dersin kadrolu öğretmenlerce okutulması ile ilgili yasal düzenleme yapılmalıdır.
27. Ortaöğretim kurumlarında seçmeli olan demokrasi ve insan hakları dersi, ortak dersler arasına alınmalıdır.
28. Eğitim kurumlarının yapım, donatım ve tüm giderleri; il özel idarelerince, belediyelerce, köy tüzel kişiliklerince bütçe imkânları nispetinde karşılanmalıdır.
29. Örgün, yaygın ve açık öğretim sisteminde genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında bütün sınıflarda yatay ve dikey geçişlerin yapılmasına imkân sağlanmalıdır.
30. Pansiyonlara belletici öğretmen kadroları tahsis edilerek atama yapılmalı, pansiyon yönetimleri ayrı olmalıdır.
31. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin bilgiye kolay ulaşabilmeleri için üniversite ve araştırma kurumlarının basılı ve elektronik ortamlardaki yayınlarından ücretsiz yararlanmaları sağlanmalıdır.
32. Merkezi sınav sistemiyle öğrenci alan ortaöğretim kurumlarını kazanan öğretmen çocuklarının, velisinin görev yaptığı yerleşim biriminde ilgili okul türünün bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, öğretmen çocuğu kontenjanından parasız yatılı olarak öğrenim görmesi ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.
33. Merkezi sınav sistemiyle öğrenci alan genel ortaöğretim kurumları öğrencileri için farklı ders programları ve bu programlara göre ders kitapları hazırlanmalıdır.
34. Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği değiştirilmeli ve şura katılımcılarının en az % 25'i eşit sayıdaki kız ve erkek öğrencilerden oluşmalı ve öğrencilerin katılımı demokratik süreçle sağlanmalıdır.
35. Öğrencilerin kitap taşıma yükünün azaltılması amacıyla; e-kitap, fasikül, kopartılabilir sayfalı kitap, her kitaba MEB'in internet sayfasından ulaşılabilmesi vb. uygulamalar yapılmalıdır.
36. Eğitim çalışanlarına branşında rehberlik ve teftiş esas alınmalı, eğitim müfettişleri kendi aralarında uzmanlaşmış ekiplere ayrılmalı, iş disiplini ve verimlilik gereği eğitim müfettiş yardımcısı, eğitim müfettişi, eğitim başmüfettişi şeklinde kariyerlendirilmeli, her yıl yerine üç yılda bir teftiş esas alınmalıdır.
37. Ülkemizde bütün derslerin eğitimi Türkçe olmalı, bazı derslerin yabancı dille eğitiminden vazgeçilmelidir.
38. Üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocuklarımızın yetenek ve istidatlarına göre programlanmış ve planlanmış özel eğitim okulları açılmalıdır.

SPOR, SANAT, BECERİ ve DEĞERLER EĞİTİMİ

1. Millî Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, belediyeler, üniversiteler, federasyonlar ile resmî ve özel kurum-kuruluşlar arasında iş birliği yapılarak toplumun her kademesinde spor kültürünü geliştirmek üzere yaşam boyu sporu yaygınlaştıracak spor alanları düzenlenmeli, tesislerin ortak kullanımı sağlanmalı ve aktivitelerin planlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
2. Üst düzeyde sportif başarıya ulaşmak için yetenekli öğrenciler erken yaşta tespit edilerek bu öğrencilere ait bilgiler oluşturulacak merkezî bilgi sistemine işlenip takip edilmeli, il/ilçelerde bu sporcularla ilgili ortak eğitim planları hazırlanmalıdır.
3. Merkez ve taşra teşkilatında, beden eğitimi ve sporla ilgili birimlerde uzman istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
4. Spor tesisleri; okulların birbirine yakınlığı göz önünde bulundurularak ortak kullanıma ve engelli öğrencilerin faydalanmasına imkân verecek şekilde standartlara uygun, planlanmalı, mevcut tesisler iyileştirilmeli ve özel sektör spor tesisi yapması konusunda teşvik edilmelidir.
5. Toplumda hayat boyu öğrenme kapsamında; sanat eğitimi ile sportif nitelikli bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla halk eğitim merkezlerinde daha fazla kurs açılmalıdır. Halk eğitim merkezleri altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilerek bu kurslara kaynak ayrılmalıdır.
6. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan sporcu öğrencilere resmî ve özel ortaöğretim ile yükseköğretim kademelerine geçişte ek puan verilmeli, kontenjan ayrılmalı veya burs verilmelidir.
7. Okul spor faaliyetlerinin teşviki amacıyla bu faaliyetlerin yazılı ve görsel basında daha fazla yer alması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
8. Şans oyunlarının hâsılatından, okul spor ve sanat faaliyetleri için pay ayrılması konusunda mevzuatta düzenleme yapılmalıdır.
9. Sağlık durumlarının beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerine katılmalarına engel teşkil edip etmeyeceğini belirlemek amacıyla öğrencilerin zorunlu genel sağlık kontrolünden geçirilmesi ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.
10. Okul içi spor yarışmalarına katılan sporcu-öğrencilerin sigortalanması ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır.
11. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 76. maddesinin (b) fıkrası, özel idare bütçesinden ilköğretime ayrılan % 20'lik ödeneğin % 40 ve bu ödeneğin % 40'ının da okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının spor faaliyetlerindeki ihtiyaçlarında kullanılmasına izin verecek şekilde düzenlenmelidir.
12. Okullara beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerinde kullanılmak üzere gerekli ders araç-gereç dağıtımının, eğitim-öğretim yılı başında yapılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
13. Okul spor tesisleri; personel, ısıtma ve aydınlatma giderleri karşılanarak herkesin kullanımına açık tutulmalı, spor tesislerinin zarar verecek faaliyetlerde kullanımına izin verilmemeli ve okul bahçelerindeki açık spor alanları amacı dışında kullanılmamalıdır.
14. Normal eğitim yapan sosyal bilimler, fen ve Anadolu liseleri gibi ortaöğretim kurumlarında 45 dakika olan ders saatleri, spor, sanat ve beceri eğitimine daha fazla zaman ayrılması için 40 dakika olarak düzenlenmelidir.

15. İki farklı disiplin anlayışı olan güzel sanatlar lisesi ve spor liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmelidir.
16. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ile öğretim dairelerinde sanat alanı uzmanlarının görev yapacağı birimler kurulmalıdır.
17. Güzel sanatlar eğitiminde üniversiteler düzeyinde gözlenen ve farklı yapılanmalardan kaynaklanan dağımlık YÖK aracılığıyla giderilmelidir.
18. Genel sanat eğitimi alanına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin programları, öğretmenin görev yapacağı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının amaçları göz önünde bulundurularak, alan dersleri artırılacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
19. Güzel sanatlar ve spor liselerine alınacak alan öğretmenin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalı ve devlet konservatuarı mezunlarının çalgı dersi öğretmeni olabilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.
20. “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” ve “Değerler ve Eğitimi Projesi” hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.
21. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasında kurulan komisyonlara Sanat Eğitimi İhtisas Komisyonu da ilave edilmelidir.
22. Sanat eğitimi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması amacıyla, periyodik olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınmaları sağlanmalıdır.
23. İlköğretim düzeyinde görsel sanatlar ve müzik ders saatleri yeni öğretim yöntem ve teknikleri de dikkate alınarak artırılmalı ve bu dersler ortaöğretimde zorunlu ders hâline getirilmelidir.
24. Ders dışı eğitim çalışmaları, 2010/49 sayılı genelgeyle okulun bir ders yılındaki toplam ders saat sayısının % 5’lik dilimiyle sınırlandırılmıştır. Bu sınır kaldırılmalı ve ders dışı faaliyetlerin yapılması için okul müdürünün onayı yeterli olmalıdır.
25. Farklı alanlardan teknoloji ve tasarım dersi öğretmenliğine atanalar, öğretim programlarının amaçları doğrultusunda hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.
26. Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin organize ettikleri sanat etkinlikleri, duvar gazetesi, şiir dinletileri ve yarışmalar gibi faaliyetlerde görevlendirilmek üzere, bu alandaki öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak formatör öğretmen yetiştirilmelidir.
27. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında sanat ve beceri amaçlı derslerin daha etkin işlenmesi amacıyla yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları vb. ilgili kurum/kuruluşlardan eleman desteği alınabilmesi ve iş birliği sağlanabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
28. İlköğretimin bütün sınıflarında görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik dersleri, not yerine “yeterli, geliştirilebilir” gibi ifadelerle değerlendirilmelidir.
29. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çocuklarımızın ve gençlerimizin sahip olduğu değerleri belirlemeye yönelik ülke çapında alan araştırması yapılmalı ve bu araştırma her 4 yılda bir güncellenmelidir.
30. Öğretim programlarında, değerler eğitiminde değer aktarımı yerine ulusal ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.
31. Değerin bir tercih olduğu ve toplumların benzer tercihlere sahip kişilerden oluştuğu vurgulanarak öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalıdır.

32. Öğretmen yetiştiren tüm programlara değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve sistemdeki öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.
33. Ortak değerlerin vurgulanması ve değer farklılıklarının zenginlik olduğu bilincinin kazandırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
34. Tüm eğitim-öğretim kademelerinde değerler eğitimine yönelik, STK'larla iş birliği yapılarak alan öğretmenlerinin ortak kullanabileceği program ve materyal geliştirilmelidir.
35. Değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dâhil olmak üzere eğitim-öğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
36. Ödüllendirme kriterlerinde, değerler eğitimi açısından örnek davranışlar sergileyen öğrencilere yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
37. Medya ve değerler eğitimi ilişkisi konusunda farkındalık kazandırmaya yönelik araştırma ve eğitim çalışmalarına önem verilmeli; bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
38. Öğrencilerin akademik başarıları yanında değerlerin oluşumunda önemli yeri olan duygusal, sosyal ve ruhsal zekâ gelişimlerine yönelik de yatırım yapılmalıdır.
39. Değerler eğitimi konusunda önemli işlev gören "din kültürü ve ahlak bilgisi" dersi çoğulcu bir anlayışla tüm öğretim kurumlarında daha etkin olarak okutulmalıdır.
40. İlköğretim ve ortaöğretim ders kitapları, Türkçemizi doğru kullanmaya katkı sağlayıcı olmalı; fen ve teknoloji, matematik vb. derslerde kullanılan terimler Türk Dil Kurumu ile iş birliği yapılarak yeniden düzenlenmelidir.
41. Tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında 26 Eylül tarihi "Türk Dili Bayramı" olarak kutlanmalı ve bu alanda yetişmiş Türk dili uzmanlarının katılacağı etkinlikler düzenlenmelidir.
42. Anayasa'nın 24. maddesinin "Din kültürü ve ahlak eğitimi-öğretimi devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak eğitimi ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitimi-öğretimi ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcilerinin talebine bağlıdır." hükmü gereğince isteyen anne ve babaların çocuklarının ahlaki ve manevi değerlerini geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla seçmeli din eğitimi verilebilmesi için düzenlemeler yapılmalıdır.

PSİKOLOJİK DANIŞMA, REHBERLİK VE YÖNLENDİRME

1. Eğitim sistemimizde yönlendirme hizmetleri, okul öncesinden yüksek öğretime kadar tüm eğitim kademelerinde etkin olarak yaygınlaştırılmalı, mevcut Yönelme Yönergesi revize edilmelidir.
2. Yönlendirme hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öğrenciler ve ailelerine; yetenek, ilgi ve mesleki doyum arasındaki ilişki konusunda farkındalık kazandırılmalı, ailelerin ve tüm öğretmenlerin yönlendirme sürecine aktif katılımları sağlanmalıdır.

3. Yönlendirme süreçlerinde, gözlem sonuçlarıyla birlikte çeşitli performans değerlendirme araçları ve yetenek testleri dâhil olmak üzere psikolojik ölçme araçlarından etkin bir şekilde yararlanılmalıdır.
4. Öğrencileri yönlendirmede, izleme çalışması yapmak ve yönlendirme süreçlerinden doğabilecek hataları en aza indirmek amacıyla yönlendirildiği kurumda öğrencinin performansı izlenmelidir.
5. İlköğretim ve ortaöğretim boyunca eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerini de bünyesinde barındıracak, gelişimsel rehberlik anlayışı ile kademeler arası geçişte yöneltme ve yönlendirme kararlarına dayanak teşkil edecek objektif verileri sistematik olarak derlemek, izlemek ve değerlendirmek üzere; öğrencilerin akademik beceri, ilgi ve özel yetenek profillerini oluşturacak, zamanla öğretim sistemini tek sınav odaklı olmaktan çıkaracak yeni bir model oluşturulmalıdır.
6. Ortaöğretim ve yükseköğretime geçişte, öğrenim süreci boyunca sürekli ve sistematik bir biçimde derlenen nesnel bilgilere dayalı olarak kurulacak bir yöneltme, yönlendirme modeli hayata geçirilinceye kadar; SBS ile YGS ve LYS'de ezber bilgileri ölçen sorular yerine, yenilenen ortaöğretim programlarını da kapsayan; ortak düşünme becerileri ile derse özel sorun çözme becerilerini ölçen sorular düzenlenmelidir.
7. Psikolojik danışma ve rehberlik alanında; üniversitelerin destek verdiği, kültürümüze özgü psikolojik ölçme araçları geliştirecek, "Ulusal Test Geliştirme" veya "Ulusal Ölçme ve Değerlendirme" olarak isimlendirilebilecek akademik ve bağımsız bir birim kurulmalıdır.
8. Psikolojik ölçme araçlarında, uygulayıcı ve eğitici eğitimlere ağırlık verilmelidir.
9. Üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik bölümlerinde okuyan öğrencilerin en az bir zekâ testini uygulama ve değerlendirme yeterliliğine sahip olarak mezun olmaları sağlanmalıdır.
10. Mevcut psikolojik ölçme ve değerlendirme araçları, günün şartlarına ve eğitim kademelerine uygun olarak revize edilmeli, elektronik ortamda uygulanabilecek ölçme ve değerlendirme araçları geliştirilmelidir.
11. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde geçerli-güvenilir ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak kanıta dayalı sistemin etkin olarak kullanılması sağlanmalıdır.
12. Rehberlik ve tanılama hizmetlerinde özel önem arz eden üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocukların tespitine yönelik geçerli ve güvenilir tanılama araçları geliştirilmelidir.
13. Aile yapısının güçlendirilmesine yönelik olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, aile eğitimleri ile desteklenmeli ve sunulan hizmetlerde medya desteği sağlanmalıdır.
14. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik e-okul sisteminde e-rehberlik modülüne yer verilmeli, bilgiler elektronik ortama aktarılarak muhafaza edilmeli ve özel durumu olan öğrenciler için sınav sistemine entegre edilerek kullanılması sağlanmalıdır.
15. Okul rehberlik servislerinde gelişimsel rehberlik anlayışı ön planda tutulmalı, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında uygulanan sınıf rehberlik programının etkinlik boyutu, bölgesel özellikler de dikkate alınarak gözden geçirilmelidir.
16. Risk altında ve dezavantajlı konumda olan çocukların tespiti yapılarak bu çocuklara yönelik eğitim çalışmaları artırılmalı; terör, göç, madde bağımlılığı, parçalanmış aileler, iletişim araçlarını kötüye kullananlar vb. risk faktörleri göz önünde bulundurularak önleyici rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmeli, bu konuda bölgenin ve yörenin özelliğine uygun olarak disiplinler arası ekip çalışmaları mülki amirlerin koordinesinde hayata geçirilmelidir.

17. Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminin il ve ilçeler düzeyinde tanıtımı yapılarak aktif kullanımı sağlanmalı; rehberlik ve araştırma merkezleri, mesleki rehberlik hizmeti sunumunda erişim merkezi hâline getirilerek gerekli destek verilmelidir.
18. Rehberlik ve araştırma merkezlerinde uzmanlığa dayalı olarak verilen hizmetlerin mali sorumluluk gerektirmesi ve milli eğitim müdürlüklerinde olduğu gibi tam zamanlı mesai yapılması nedeni ile çalışma saatleri, yapılan göreve paralel olarak ücretlendirilmeli, rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışma cazip hâle getirilmeli, alan uzmanlarının rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev almaları teşvik edilmelidir.
19. Madde bağımlılığı ve denetimli serbestlik gibi özel bilgi, beceri ve uygulama gerektiren konularda destek sağlayacak personel yetiştirilmeli, bu konuda hizmet veren ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği sağlanmalıdır.
20. Sokakta yaşayan, çalıştırılan, mevsimlik işçi olarak çalışan vb. sebeplerle okul dışında olan çocuklara yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmet modelleri geliştirilmeli ve bu çocukların ortaöğretime erişimini sağlayacak yeni düzenlemeler yapılmalıdır.
21. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde görevli rehber öğretmen/psikolojik danışmanların çalışma süreleri yeniden belirlenmeli, ders yılı bitiminden sonra yaptıkları görevlere ilişkin olarak ek ders ücreti ödenmesi ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
22. Rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar, yenilenen eğitim programlarında yer alan hususların yanı sıra; okul kültürünün oluşmasında önemli görülen "gelişen toplumsal yapıya duyarlılık, diğerkamalık" vb. konuların ilgili sınıf öğretmenleri tarafından hayata geçirilmesinde, müşavirlik faaliyetlerini yürütmelidir.
23. Rehber öğretmen/psikolojik danışmanların, özel eğitime gereksinim duyan çocuklara psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti sunumu konusunda özel alan yeterliliği kazanmalarına yönelik olarak yükseköğretim kurumlarında dersler konulmalı, sistemde bulunanların hizmet içi eğitim yoluyla bu yeterliliği kazanmaları sağlanmalıdır.
24. Rehberlik ve psikolojik danışma servisleri psikolojik danışma, ölçme ve değerlendirme ile yönlendirme hizmetlerini yerine getirebilmesi için donatım ve araç-gereç yönünden güçlendirilmelidir.
25. Psikolojik danışma ve rehberlik mesleği, ciddi bir uzmanlık eğitimi gerektirdiğinden ve mevcut eğitim süresi talep edilen uzmanlığı sağlamada yetersiz kaldığından, psikolojik danışma ve rehberlik alanında verilen eğitim süresi, son bir yılı uygulama ağırlıklı olmak üzere 5 yıla çıkarılmalıdır.
26. Hâlen Milli Eğitim Bakanlığında rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak görev yapan tüm öğretmenlerin uzaktan eğitim, e-eğitim, tezli-tezsiz yüksek lisans ve hizmet içi eğitim ile uzmanlık eğitimleri tamamlanarak hizmet kalitesi artırılmalı ve hizmetlerde bütünlük sağlanmalıdır.
27. Psikolojik danışma ve rehberlik lisans öğrencilerinin staj sürelerinde uygulamaya yönelik çalışmalara ağırlık verilmeli, aday rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar rehberlik araştırma merkezlerinde 1 ay süre ile oryantasyon eğitimine alınmalıdır.
28. Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve üniversiteler arasında iş birliği yapılarak psikolojik danışma ve rehberlik lisans programı günün şartlarına uyarlanmalı; söz konusu programda alanın özelliklerine göre seçmeli derslere ağırlık verilmeli ve çeşitlendirilmelidir.

29. Okul öncesinden başlayarak bütün öğretim kurumlarında rehber öğretmen/psikolojik danışman istihdam edilecek şekilde norm kadro tahsis edilmeli, özellikle kız öğrencilerin çoğunlukta olduğu okullarda, rehberlik hizmetlerinin daha etkin ve verimli sürdürülebilmesi için atamalarda bayan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlara öncelik verilmeli, yatılı ve pansiyonlu okullara rehber öğretmen/psikolojik danışman atamasına öncelik verilmeli, yatılı ve pansiyonlu okullarda ikinci rehber öğretmen/psikolojik danışman kadrosu sağlanmalıdır.
30. Okul yöneticisi ve öğretmenlere yönelik olarak yeterli ve ortak bir rehberlik anlayışı tesis etmek amacı ile psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki yeni model ve yaklaşımlara uygun hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmelidir.
31. Rehberlik ve araştırma merkezleri, misyonuna uygun olarak uzmanlık temelinde yeniden yapılandırılmalı ve merkezde sağlanan hizmetlere bağlı olarak psikolojik danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, fizyoterapist, çocuk gelişimi ve eğitimsi, eğitim programcısı ve ölçme değerlendirme uzmanı ile bölgenin özelliğine göre disiplinler arası ekip çalışmasını gerektiren diğer alan uzmanı kadroları ihdas edilmelidir.
32. Rehberlik ve araştırma merkezlerinde kaliteli hizmetin sunulması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla üniversitelerin ilgili alanlarından mezunların yönetici olarak atanması için gerekli düzenleme yapılmalıdır.
33. Okullarda çalışan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan personel, alandan mezun müfettişler tarafından denetlenmeli, bu amaçla müfettişlik alanında uzmanlaşma sağlanmalıdır.

DEĞERLER EĞİTİMİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

(Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar)

Amaç

Madde 1

a. Öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılablarını benimsetme; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırmak,

b. Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımlarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,

c. Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu vatandaşlar olarak yetiştirmek,

d. Öğrencilere bireysel ve toplumsal sorunları tanıma ve bu sorunlara çözüm yolları arama alışkanlığı kazandırmak,

e. Öğrencilere, toplumun bir üyesi olarak beden ve ruh sağlığının yanı sıra ailesinin ve toplumun sağlığını korumak için bilimsel süreçlere ve ahlaki değerlere uygun olarak karar verme alışkanlığını kazandırmak,

f. Öğrencilerin kendilerine güvenen, sistemli düşünebilen, girişimci, plânlı çalışma alışkanlığına ve eleştirel bakış açısına sahip, estetik duyguları ve yaratıcılıkları gelişmiş bireyler olmalarını sağlamak,

g. Öğrencilerin kendisine, ailesine ve topluma karşı sorumluluk duyabilen, üretken, ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunabilecek yapıda bireyler olarak yetiştirilmesini sağlamak,

h. Öğrencilerin kişisel, toplumsal tüm kaynakları ve zamanlarını etkin, yerinde ve verimli kullanmalarını sağlamak,

ı. Öğrencilere temel insani değer ve erdemleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve onları davranışa dönüştürme konusunda yardımcı olmak,

i. Öğrencilere okuma zevk ve alışkanlığı kazandırmak,

j. Öğrencilere Türk dilini sevdirerek, dilimizdeki yozlaşmaların önüne geçilmesini sağlamak,

k. Her öğrencinin biricik ve tek olmasını, bu tek ve biriciklerin çoklar olabilmesini ve okullarımızı çoklar içinde özel olmayı sağlayan bir yaşam merkezi durumuna getirmeyi sağlamak,

1. Öğrencilerimizin millî, manevî ve evrensel değerleri hayata geçirmelerini sağlayarak toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye katkı sağlamak,

m. Değerlerimizin gelecek nesillere aktarılmasındaki önemli görevi yerine getirerek artan ve değişen risk ve tehditlerden bireysel ve toplumsal korunmayı sağlamak.

Kapsam

Madde 2- Bu yönerge Aydın İlindeki tüm resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okul/ kurumlardaki öğrencilere olumlu tutum ve davranış kazandırma amacıyla yapılan çalışmalarda Millî Eğitim Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Şubesi, ARGE birimi, Okul Müdürlükleri ve öğretmenlerin yapacağı işlerle ilgili usul, esas ve çalışmalarını kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 5.maddesi, Meslekî ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinin 5.maddesinin c bendi, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 229 sayılı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği hükümleri, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 5.maddesinin b,c bentleri, Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Stratejik Planı, 18.Millî Eğitim Şurası Çalıştay Raporu ve 2010/53 Sayılı (İlk Ders Konulu) Genelgeye dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4-

a.Millî Eğitim Müdürü: Aydın İl Millî Eğitim Müdürünü

b.Millî Eğitim Şube Müdürü: Strateji Geliştirme Şube Müdürünü

c.ARGE Birimi: ARGE Birimi ekip üyelerini

d.Okul Müdürü: İlimizdeki tüm resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okul/kurum müdürlerini

e. Öğretmenler: İlimizdeki tüm resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okul/kurumların öğretmenlerini tanımlar.

g Değerler Eğitimi. İl Yürütme Komisyonu: İl Millî Eğitim Müdürlüğü Strateji Geliştirme Şube Müdürü, ARGE birimi üyelerini,

h. Değerler Eğitimi Okul/Kurum Yürütme Kurulu: Okul müdürü veya sorumlu müdür yardımcısı başkanlığında, rehber öğretmenler, her sınıf seviyesinden bir sınıf rehber öğretmeni, okul aile birliğinden bir kişi, okul öğrenci temsilcisinden oluşan komisyonu tanımlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulama İlke ve Esasları

Madde 5

1. Değer Kazandırma Uygulama İlkeleri ve Etkinlikleri belirlenirken 2010/53 sayılı İlk Ders Genelgesi ve bu genelgede belirtilen faaliyet örneklerine öncelik verilecektir.
2. Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde görevli öğretmenlerimiz, rehber öğretmenler ile eğitim yöneticilerimizin rehberliği ve desteğiyle ders içi ve ders dışında, Ek' te yer alan örnek etkinliklerden de yararlanarak değerler eğitimiye yönelik faaliyetler gerçekleştireceklerdir
3. Değerler Eğitimi konusunda basın yoluyla kamuya bilgi verilir.
4. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ile öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi, ilgi, yetenek ve öğrenim seviyeleri etkinliklerde dikkate alınacaktır.
5. Okullarda oluşturulan Değerler Eğitimi Okul/Kurum Yürütme Kurulu uygulamada yönetim ve organizasyon görevini üstlenecektir.
6. Uygulamada diğer bütün öğretmenler eşit derecede sorumluluk sahibi olacaktır.
7. Değerler Eğitimi konusunda öncelikle ilimizdeki tüm resmî ve özel okul/ kurumlardaki okul müdürü ve rehber öğretmenler bilgilendirme seminerine alınacaktır. Daha sonra rehber öğretmenler kendi okullarında bütün öğretmenleri bilgilendirecektir. (Bağımsız anaokullarından rehber öğretmen olmadığı için herhangi bir öğretmen)
8. Dönemde iki olmak üzere eğitim-öğretim yılında toplam dört değer, çeşitli etkinliklerle öğrencilere ve ailelere verilerek bunların davranış hâline getirilmesi, devam eden aylarda da önceki değerlerin pekişmesi için tekrarlar yapılması sağlanacaktır.
9. Belirlenen değer konusunda öncelikle veliler mektup, seminer veya toplantılarla bilgilendirilecektir.
10. Ele alınan değer okul/kurum web sitelerinde, çeşitli kitle iletişim araçlarında uygulama örnekleri ve fotoğraflarla yayınlanacak, kamuoyunun desteği sağlanacaktır.
11. Değerler konusunda ARGE birimi tarafından hazırlanan ön test ve son testler okullarda belirlenen örneklem gruplar üzerinde uygulanacak ve sonuçlar değerlendirilecektir. Değerlendirme döneminde iki kez yapılacaktır. Örneklem grup, mevcudu 500 ve üzerinde olan okullar için %10, mevcudu 500 ve altında olan okullar için %20 olarak belirlenecektir.)
12. Değerler konusunda olumlu gelişmeler gösteren, yaşatılma örnek olan öğrenci veya sınıflar okul yönetimi tarafından sosyal ödülle (alkış, teşekkür, övgü vb.)

ödüllendirilecek, yıl içindeki görevlerde (23 Nisan'da temsili olarak göreve gelme gibi) bu öğrencilere öncelik verilecektir.

13. 2003 yılından itibaren geliştirilen öğretim programlarına yansıtılan kültürel ve evrensel değerlerimiz sınıf veya branş öğretmenleri tarafından ders konuları anlatılırken geçirilmeyecek, üzerinde titizlikle durulacak, değerler eğitimi ile ilişkilendirilecektir.
14. İşlenecek değerler aşağıdaki gibidir. Değerlerin hangi tarihte ve ne tür etkinliklerle uygulanacağı hazırlanacak bir çalışma takvimi ile okul/kurumlara iletilecektir.
15. Değerler Eğitimi İl Yürütme Komisyonu değerleri ve değerlerin işleniş sırasını değiştirme yetkisine sahiptir.

- Sevgi,
- Sorumluluk,
- Saygı,
- Hoşgörü- duyarlılık,
- Özgüven,
- Empati,
- Adil olma,
- Cesaret, liderlik
- Nazik olmak,
- Dostluk,
- Yardımlaşma, dayanışma,
- Temizlik,
- Doğruluk, dürüstlük
- Aile birliğine önem verme,
- Bağımsız ve özgür düşünme,
- İyimserlik,
- Estetik duyguların geliştirilmesi,
- Misafirperverlik,
- Vatanseverlik
- İyilik yapmak,
- Çalışkanlık,
- Paylaşımçı olmak,
- Şefkat - merhamet,
- Selamlaşma,
- Alçakgönüllülük,
- Kültürel mirasa sahip çıkma,
- Fedakârlık.

Yürürlük Hükümleri

Yürürlük

Madde 6 -Bu yönerge Valilik onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 7- Bu Yönerge hükümlerini İl Millî Eğitim Müdürü yürütür.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TEBLİĞLER DERGİSİ

YAYIMLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞINCA
AYDA BİR ÇIKARILIR

İlk Çıkış Tarihi: 09/01/1939

CİLT: 70	HAZİRAN 2007	SAYI: 2597
-----------------	---------------------	-------------------

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

Karar Sayısı : 30
Konu : Gemiadamı Yetiştirme Kursları
Yönetmeliği

Karar Tarihi : 05/04/2007

Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünün 10/01/2007 tarihli ve 50177 sayılı yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülerek uygun bulunan "Gemiadamı Yetiştirme Kursları Yönetmeliği"nin ekli örneğine göre kabulü kararlaştırıldı.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
Kurul Başkanı

Nazım İrfan TANRIKULU
Üye

Fusun KÖKSAL
Üye

Zübeyir YILMAZ
Üye

Dr. Muammer YILDIZ
Üye

Prof. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ
Üye

Dr.Veli KILIÇ
Üye

Ahmet SÖNMEZ
Üye

İbrahim BÜKEL
Üye

Halil AŞICI
Üye

Dr. Vahap ÖZPOLAT
Üye

Ömer ÖZCAN
Üye

Ahmet Ergun BEDÜK
Üye

Hüseyin Alp BOYDAK
Üye

Merdan TUFAN
Üye

n)İnceleme Ücreti: Döner Sermaye hesabından, ön inceleme komisyonu üyelerine ve ders kitaplarının incelenmesi ile inceleme raporlarının değerlendirilmesi sürecinde görev alan komisyon üyelerine çalışma saatleri dışındaki mesaisi karşılığında ödenen ücret tutarını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Ders Kitaplarının Nitelikleri ve Hazırlanması

Ders kitaplarının nitelikleri

MADDE 5- Ders kitapları, Yönetmelikte belirtilenlerle birlikte aşağıdaki nitelikleri taşır:

Ders Kitapları;

a) Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.

b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.

c) Atatürk İlike ve İnkılapları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.

d) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerlere katkı sağlar.

e) Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.

f) Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.

g) Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.

h) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı bilgi, beceri ve yetkinlikleri kapsar.

i) Ön yargı ve normatif önemelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.

j) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.

k) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.

l) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.

Ders kitaplarının hazırlanması

MADDE 6- Bakanlık ve özel kesim tarafından hazırlanacak ders kitabı, temel ders kitabı, alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan ekipçe;

a) İçerik,

b) Dil, Anlatım ve Üslup,

c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme,

n)İnceleme Ücreti: Döner Sermaye hesabından, ön inceleme komisyonu üyelerine ve ders kitaplarının incelenmesi ile inceleme raporlarının değerlendirilmesi sürecinde görev alan komisyon üyelerine çalışma saatleri dışındaki mesaisi karşılığında ödenen ücret tutarını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Ders Kitaplarının Nitelikleri ve Hazırlanması

Ders kitaplarının nitelikleri

MADDE 5- Ders kitapları, Yönetmelikte belirtilenlerle birlikte aşağıdaki nitelikleri taşır:

Ders Kitapları;

a) Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.

b) Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.

c) Atatürk İlike ve İnkılapları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.

d) Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerlere katkı sağlar.

e) Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.

f) Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.

g) Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.

h) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı bilgi, beceri ve yetkinlikleri kapsar.

i) Ön yargı ve normatif önemelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.

j) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.

k) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.

l) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.

Ders kitaplarının hazırlanması

MADDE 6- Bakanlık ve özel kesim tarafından hazırlanacak ders kitabı, temel ders kitabı, alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme ve değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan ekipçe;

a) İçerik,

b) Dil, Anlatım ve Üslup,

c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme,

ç) Teknik, Tasarım ve Düzenleme
yönlerinden aşağıdaki hususlara göre hazırlanır:

a) İçerik

1) Dersin öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenir. Dersin kazanımlarının tümünün işe koşulup koşulmadığına dikkat edilir. Kazanımların ve yeterliklerin bire bir aynı ifadeyle kitapta yer alması beklenilmez. Kazanımlara dolaylı olarak yer verilmesi, tüm kitapların homojen bir yapıya bürünmemesi açısından önemlidir.

2) Konular ve üniteler, sınıf seviyesine göre günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınır.

3) Konular ve üniteler; problemleri belirtme, inceleme ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapma, deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel düşünme yöntemini güçlendirecek şekilde işlenir.

4) Dersin özelliğine göre ünite, bölüm ve konular arasında hacim bakımından programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur.

5) Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler sınıf seviyesine uygun kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir.

6) Konuların işlenişinde, aynı sınıfta okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Ayrıca bir önceki sınıfın konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantısı kurulur ve bir üst sınıfla ilgili hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.

7) Konular, öğretime yardımcı unsurlarla desteklenerek anlaşılır hâle getirilir.

8) Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde deyimler, atasözleri, destanlar, türküler, resimler, fotoğraflar, minyatürler ve benzeri kaynaklar kültürümüzün gelişmesini ve devamlılığını sağlayacak şekilde işlenir.

9) Konuların işlenişinde gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmez.

10) Konular öğrenciyi sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edecek şekilde işlenir.

11) İstatistiki ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilir.

12) Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenir.

13) Öğrencilerin kitaplardan verimli şekilde yararlanmasını sağlayacak unsurlara yer verilir.

14) Kitaplarda metinleri açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metin ile uyumlu olacak biçimde verilir.

b) Dil, Anlatım ve Üslup;

1) Yaşayan Türkçe doğru, güzel ve etkili kullanılır.

2) Türkçeleşmiş kelimeler, yaşayan Türkçenin bir parçası olarak değerlendirilir.

3) Öğrencilerin seviyelerine uygun, yeni kelimeleri öğrenmelerine fırsat veren zengin ve akıcı Türkçenin kullanılmasına özen gösterilir.

4) Cümleler, öğrencinin zihnindeki bilgilerin yapılandırılmasına yönelik olarak kurulur.

5) Paragraf düzenleme kurallarına uyulur ve paragraflar arasındaki anlam ve mantık ilişkisine dikkat edilir.

6) Cümle uzunlukları, sınıf seviyesine uygun olarak düzenlenir.

7) Türkçenin kullanımında, baskıya hazır nüshanın teslim tarihindeki Türk Dil Kurumunun son yayımladığı Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu esas alınır. Baskıya hazır nüshanın inceleme sürecinde Yazım Kılavuzu'nda yapılan değişiklikler baskıya hazır nüshanın puanlanmasında dikkate alınmaz. Ancak değişikliklerin yansıtılması başvuru sahibinden istenir.

8) Konuların işlenişinde doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılır.

9) Kelimeler, nüanslara dikkat edilerek titizlikle seçilir.

10) Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanır.

11) İlköğretimin ilk üç sınıfında soyut kavramların kullanılmasından kaçınılır.

c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme-Değerlendirme;

1) Konular, öğrencileri muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenir.

2) Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilir.

3) Öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesi değil, zihninde yapılandırması hedeflenir.

4) Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınır ve üst düzey (metakognitif) düşünme becerileri geliştirilir.

5) Konular, programın ilgili temel becerileri ile alt becerilerini kazandıracak şekilde düzenlenir ve öğrencinin etkin rol almasına imkân verecek biçimde işlenir.

6) Değerlendirmeye ilişkin unsurlar, ölçme ve değerlendirme ilke ve teknikleri dikkate alınarak düzenlenir.

7) Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciyi konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilir.

8) Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, yazılı yoklama ve benzeri sonuç değerlendirme teknikleri ile ürün dosyası (portfolyo) değerlendirme, performans değerlendirme, gözlem formu gibi süreç değerlendirme tekniklerine yer verilir.

d) Teknik, Tasarım ve Düzenleme;

1) Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algının yanı sıra, bunların eğitimsel ve öğretimsel niteliğine de önem verilir.

2) Görsel unsur, öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanır.

Ders kitaplarının son bölümünde yer alan yapraklarda sözlük, kronoloji (Sosyal Bilgiler- Tarih kitaplarında) ve kaynakça yer alır.

Türk Edebiyatı kitabında edebiyat terimleri sözlüğü bulunur. Ancak öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak ve farklı sözlüklere yönlendirmek için Türkçe, Dil ve Anlatım ile Türk Edebiyatı ders kitaplarında sözlük bölümüne yer verilmez.

Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ile Tarih ve Coğrafya kitaplarında Türkiye haritası,

Türkçe, Sosyal Bilgiler, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı, Türk Lehçeleri, Tarih, Genel Türk Tarihi ve Osmanlı Tarihi kitaplarında Türk dünyası haritası

yer alır.

Yabancı dil ders kitapları; dinleme becerisini kazandırmaya yönelik kaset, CD, VCD gibi ek materyallerle birlikte takım hâlinde hazırlanır, incelenir ve değerlendirilir. Bu materyaller, Yönergenin 28 inci maddesinde belirtilen esaslara göre incelenir.

Takım hâlinde hazırlanması gereken diğer ders kitapları, ilgili dersin öğretim programına ait Kurul Kararında belirtilir.

Öğrenci çalışma kitabının hazırlanması

MADDE 7- Öğrenci çalışma kitabında;

a) Öğretim programlarında yer alan amaçlar doğrultusunda öğrencilere bilgi ve beceri kazandırılmasında yardımcı olacak ve öğrenmeyi pekiştirecek unsurlara yer verilir.

b) Öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla öğrencinin ilgisini çekecek çeşitli örnekler bulunur.

c) Konularla ilgili öğrenmeyi destekleyici ve günlük hayatla ilgisini kurabileceği çalışmalara ağırlık verilir.

ç) Dersin özelliğine göre her konu işlendikten sonra o konuda amaçlanan bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçen çalışmalara ve değerlendirmelere yer verilir.

d) Konular, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak ve ilgisini çekecek grafik, şekil, resim, fotoğraf, harita, karikatür gibi görsel öğelerle desteklenir.

e) Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırmaya, işlenen konular ve ünitelerle ilgili internet adresleri ve okuma kaynaklarına yer verilir.

f) Dersin özelliğine göre uygulama ve işlem sonucunun yazılacağı çizelgelere, bilgi ve veri tablolarına, şekil, grafik, kroki, şablon, harita, plan, resim, levha, fotoğraf ve benzeri öğretime yardımcı unsurlara; bazı ünite konularında kullanılmak üzere video kaseti, ses kaseti, slayt, CD, DVD, VCD, disket ve benzeri öğretimi destekleyici materyallere yer verilebilir.

g) Dersin özelliğine göre soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, bireysel ve grup çalışmaları, canlandırma, tablo tamamlama, cümle tamamlama gibi yöntem, teknik ve etkinliklere de yer verilir.

i) Dersin özelliğine göre inceleme, gezi, gözlem, deney ve uygulamalarla ilgili yapılacak ön hazırlıklara, alınacak sağlık ve güvenlik tedbirlerine, izlenecek iş ve işlem

basamaklarına, zaman ve malzeme tasarrufu bakımından uyarılara, her işlem basamağında öğrencilerle öğretmenin kuracağı iletişime, sonuca ulaşmak açısından önemli yönlendirici tedbirlere ve hangi unsurların özellikle irdeleneceğiyle ilgili bilgilere yer verilir.

Türkçe dersinin dinleme/ izleme öğrenme alanına yönelik kazanımları gerçekleştirmek üzere öğretmen kılavuz kitabında yer alan dinleme metinlerinin doğru, güzel ve etkili Türkçe ile seslendirildiği kaset, CD, VCD gibi materyaller öğretmen kılavuz kitabı ekinde verilir. Bu materyaller, Yönergenin 28 inci maddesinde belirtilen esaslara göre incelenir.

Öğretmen kılavuz kitabının hazırlanması

MADDE 8- Öğretmen kılavuz kitabında;

- a) Konuların işlenişinde ulaşılmak istenen hedefler belirtilir.
- b) Öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda öğrencilere bilgi, beceri, tavır ve tutumların kazandırılmasında öğretmene yardımcı olacak ve öğretmeyi kolaylaştıracak açıklayıcı bilgiler yer alır.
- c) Öğretmeyi ve öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla ilgi çekici değişik örnek ve uygulamalar yer alır.
- ç) Bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için kullanılacak araç-gereçle birlikte öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilir.
Buna göre;
 - 1) Konu ile ilgili zaman analizine ve konunun işleniş planına,
 - 2) Öğretmenin konu ile ilgili yapacağı ön hazırlıklara,
 - 3) Konuya girerken daha önce işlenen konularla ilişkisini sağlayacak ve öğrencinin ilgisini çekecek hatırlatmalara, sorulara ve benzeri unsurlara,
 - 4) Ders kitabında yer alan ve açıklama gerektiren şekil, şema, çizelge ve benzeri öğretime yardımcı unsurlara yer verilir.
- d) Öğrencilerin gelişim farklılıkları dikkate alınarak seviye gruplarına göre hangi hususların vurgulanması gerektiği belirtilir.
- e) Konular işlenirken yeri geldikçe;
 - 1) Diğer derslerle bağlantı kurulur.
 - 2) Konuların günlük hayatla ilgisini kurmak için örneklere yer verilir.
- f) Dersin özelliğine göre konu işlendikten sonra bu konuda amaçlanan bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerlerin kazandırılıp kazandırılmadığını anlamak için bunları değerlendiren yeterli sayıda örnek soru yer alır. Öğrencilerin cevaplandıramadığı soruların özelliğine göre ne yapılacağı konusunda öğretmene yol gösteren alternatif değerlendirme çalışmalarına yer verilir.
- g) Öğrencileri araştırmaya, bilgi ve teknoloji üretmeye yöneltecek ödev, proje ve benzeri çalışmalara yer verilir.
- h) Dersin özelliğine göre öğrencilerde, standartlara uygun, ucuz, kaliteli mal ve hizmet üretme, kullanma ve geliştirme bilinci ve alışkanlıkları kazandıracak çalışmalara yer verilir.

Yerel düzeyde hibe ve alımlarda Yönetmelikte belirtilen hükümler çerçevesinde eğitim araçları, il millî eğitim müdürlüklerince kurulacak komisyonlarca ücretsiz olarak incelenir.

Bakanlıkça satın alınacak ve Bakanlık makamınca eğitim öğretim açısından incelenmesi istenen eğitim araçları ile yerel düzeyde il millî eğitim müdürlüklerince alınacak eğitim araçlarının uygunluk onayı sadece bu satın alma için geçerlidir.

İnceleme esasları

MADDE 28- Eğitim araçlarının incelenmesinde aşağıdaki esaslar göz önünde bulundurulur:

a) Şekil Bakımından

1) Kullanılan malzemenin kalitesi ile kâğıdın cinsi, renk ve baskısının göz sağlığı yönünden iyi seçilip seçilmediği,

2) Basılı eserlerde harf ve rakam büyüklüklerinin belirtilen ölçülere uygun olup olmadığı (İlköğretim birinci sınıf için (20), ikinci sınıf için(18), üçüncü sınıf için (14), dördüncü sınıf için(12), beşinci sınıf için(11), daha üst kademeler için ise (10) puntodan küçük harf ve rakam kullanılmamasına özen gösterilir. Resim altı, dipnot ve benzeri yerlerde kullanılan yazılarda istenilen punto kullanılabilir.),

3) Şekil, resim, tablo, fotoğraf, şema, plan, harita, grafik ve benzerlerinin metinleri destekleyici ve tamamlayıcı olup olmadığı ve uygun yerlerde bulunup bulunmadığı,

4) Eğitim aracının kullanılabilir, korunabilir ve ekonomik olup olmadığı

b) İçerik Bakımından

1) Anayasa ve yasalara ters düşüp düşmediği,

2) 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen "Atatürk İnkılap ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olup olmadığı,

3) Bilimsel hata bulunup bulunmadığı,

4) Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılıp kullanılmadığı,

5) Kişi ,kurum ve kuruluşları yıpratıcı nitelikte olup olmadığı,

6) Temel insan haklarına aykırılık taşıyıp taşımadığı; cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasî düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içerip içermediği,

7) Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı,

8) Reklam niteliğinde öğelere yer verilip verilmediği,

9) Türkçe dışında hazırlanmış olanlarının, Bakanlar Kurulunca Türkiye'de eğitim-öğretimine izin verilen yabancı dillerde hazırlanıp hazırlanmadığı,

10) Estetik, edebî, kültürel ve sosyal değerlere uygun olup olmadığı,

Ders Kitaplarında Değer İçeren Tespit Edilmiş Metinler

Adalet Değeri

"The most famous of the robbers was Ronnie Biggs. The judge sentenced him to 30 years, but in June 1965, after only 15 months in prison, he escaped in a furniture van and ran away to Brazil. He lived there until May 2001. Then he returned to the UK, but the court sent him back to prison." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 3, Detective Stories, 136)

"Dr. Richard Kimble found out that his wife, Helen, was murdered in her own home. The police found Kimble and accused him of the murder. Then the judge sentenced Kimble to death. However, on the way to prison, Kimble's transport crashed. Kimble escaped. Detective Samuel Gerard chased of Kimble. Meanwhile, Kimble made up his own investigation to find the real murderer. Finally, he found the real murderer." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 3, Detective Stories: 35)

"When the police were investigating the robbery, they found a jacket near the crime scene with a letter in one of the pockets. The robber's address was in this pocket. The police found the robber and arrested him." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5, Communication: 38)

Tarihi ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Değeri

"When I went to see the Great Wall of China last year, I learnt that it is in the list of New Seven Wonders. I think it deserves this title because it is the largest building in the world. Thousands of workers built it to protect China from attacks. Most people think that you can see it from the space but in fact this belief is legendary. I'm proud that a structure from my country is in the list."

"UNESCO declared the Taj Mahal as one of the New Wonders of the World in 2007. It is a breathtaking mausoleum in India. When I visited the Taj Mahal, its story affected me deeply. Emperor Shah Jahan wanted to build a structure for the memory of his beloved wife, Mumtaz Mahal because she died after she gave birth to their 14th child. It was the jewel of Muslim art in Indian history. It cost millions of Rupees. I think it's worth it."

"I live in Mexico. Every year about two million people visit my hometown to see Chichén Itza. It was a well known Mayan city. They used this place as a religious, political and an economic centre. The most important figure in the site is the pyramid, El Castillo. The Maya people built it to watch the movements of the sun. Unfortunately, after the Spanish came here, they used the site as a cattle farm. Was it always in a bad condition? Luckily, no. Thanks to the Mexican government, it is a popular tourist attraction now. In 1988 UNESCO added Chichén Itza to the World Heritage list." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 7-B, World Itself Is The Wonder: 55)

"I live in Kemalpaşa in İzmir. It is famous for its cherries. Next week, we are going to celebrate the first _____ of cherries. My parents are farmers and they plan to _____ for the festival early. The day before the festival is very important and we are going to _____ to the cherry gardens to pick up the first cherries. As it is spring time, all kids are going to play in the open air, have fun and _____ kites. The festival lasts for nine days. Hundreds of people from the city are going to visit our town and _____ our delicious cherries. In this way, all the villagers are going to _____ enough money to start the season." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 9-B, Shop&Feast: 68)

"When Atatürk passed away in 1938, the government formed a commission to choose the location of a mausoleum that suits Atatürk's supreme personality." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 42: 104)

"Now, serving as a museum of the Republic of Turkey, Hagia Sophia is one of the most visited museums in Turkey. It attracts almost 3.3 million visitors annually . According to the data released by the Turkish Culture and Tourism Ministry, Hagia Sophia was Turkey's most visited tourist attraction in 2015." (11 Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 7, Facts From Turkey: 89)

"In July, experts confirmed that excavations in the struggling town of Szigetvar, had revealed the tomb of defenders of Szigetvar Castle that weakened his forces. "This town is dying, young people are leaving or have already left for Germany or London, but Suleiman can bring in jobs, income and tourists and get us from rags to riches."

said Norbert Pap, head of the team of researchers whose **excavations** uncovered the tomb." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 9, My Friends: 112)

"Japanese people have never given up their traditions entirely, but they have developed their lifestyles keeping up with the modern world." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 10, Habits: Now and Then 125)

"From ceremonies to meetings and funerals, people dance Traditional Hakas to challenge, welcome and explain different types of feelings.... people use them purely for entertainment purposes, welcoming guests, certain rituals and ceremonies nowadays." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2, Our World: 28)

"Also, at nights they are putting candles on the lotus flower for their deaths and leaving them into the river." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 7: 52)

"We founded the republic but you are the ones who will raise and preserve it." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Emotions : 74)

"British People celebrate Fawkes Night annually on November5... to commemorate the blowing up the Houses of Parliament in London in 1605... many people organize a combined party for Guy Fawkes Night and Halloween." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2, Our World: 16)

Tarihsel ve Kültürel Bilinçlilik Değeri

"Mixing Seljuk tombs, mosques and modern developments, Kayseri is both Turkey's most Islamic city after Konya and one of the economic powerhouses nicknamed the 'Anatolian tigers' ... You can walk through the narrow bazaar streets and do pottery in the stores. Also, you can visit the Seljuk and Ottoman monuments – all under the protection of mighty Mount Erciyes." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 7, Facts From Turkey: 39)

"It was the capital of the Byzantine and then the Ottoman Empire, and it has been a bustling metropolis with one foot on Europe and the other on Asia. When you travel to Istanbul, one of the many sites you should never miss is Topkapı Palace. Other Istanbul travel highlights include Hagia Sophia, Basilica Cistern, Blue Mosque and Grand Bazaar." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 5, Travel: 60)

Hiroko: Well ... We always have the traditional breakfast at weekends. So I want soup and fish with rice.

Alice: Fish with rice for breakfast? (**surprised**) That's so strange, isn't it? (**laughs**) We never eat fish for breakfast. We usually have it for lunch or dinner.

Waiter: (taking notes) OK. Soup and fish with rice. Would you like something to drink?

Hiroko: Green tea with lemon, please. We often have green tea at breakfast in Japan.

Waiter: Sure. And you please?

Alice: The traditional English breakfast for me of course. (**emphasises English**) (**laughs**) We sometimes have beans, sausages, mushrooms and fried tomatoes. But today I want eggs and potatoes. They are always my favourite." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 34-35-36 :266)

"Hi, my name is Camilla. I'm from Brazil. We usually have ham or cheese sandwiches at breakfast. We love eating tropical fruit, too. They are always fresh and juicy. Lunch is normally the biggest meal of the day. We come together with our family at dinner. We usually have dinner late. Our national food is 'feijoada'. We make it from black beans, pork and beef and often serve it with some rice. In many restaurants, they only serve feijoada on Saturdays. It is delicious. People drink coffee all day; morning, noon and night because it is cheap and healthy. In my country, I guess it's all Greek to you, it is so rude to walk away with your food in your hand. First, you should finish it and then go. Many Brazilians include lentils in a New Year's menu because they believe it increases one's good luck."

"Hello, I'm Huang from China. Chinese dishes are always very popular in the world, aren't they? For breakfast, lunch and dinner we usually have almost the same kind of food. Rice, dumplings and noodles are always on our menu. We use very little oil to cook the food so Chinese food is rarely greasy. We often use soy sauce, and it's quite salty, so we never add salt to our meals. In some part of China, spicy food is quite popular and they usually eat 'Hunan fish head' with hot red peppers there. We love meat and seafood with sweet and sour sauce. We use chopsticks to eat our food. Everyone knows that China is a tea country and we always drink it a lot. On our

birthdays, we eat noodles. They are the symbol of a long life." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6-A, Global Understanding: 76-77)

"Australia- In Australia, children eat Fairy Bread on their birthdays. This is a popular snack. There is butter and small sugar sprinkles on the slices of white bread.

England- Children like drinking squash at birthday parties. It's a type of fruit juice. Some families enjoy putting objects into the birthday cake. If the birthday person finds a gold coin,

it symbolizes wealth in the coming year.

Mexico- Mexican kids have great fun at birthday parties. They fill a pinata with candies. Kids close their eyes and try to hit it with a stick until it opens and the candies spill everywhere.

China- They usually celebrate their birthdays with their families. The birthday boy or girl eats a bowl of long noodles. They do not bite the noodles slowly, but slurp as soon as possible. Slurping noodles symbolizes a long life.

Canada- The birthday child greases their nose with butter for good luck. They believe that the greasy nose will protect the birthday child from bad luck.

Jamaica- Family members or friends throw flour at the birthday person to express their good wishes. Sometimes they wet the skin first, just to make sure the flour sticks and becomes more difficult to remove! ." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 79)

"A. Basant Panchami means the purity of spring. The festival celebrations take place in North India every year. Most Indians look forward to this colourful festival. Preparations usually start months before the celebrations. 1_____.
Indians are going to celebrate it at the end of January this year."

"B. Yellow is the colour of this festival. Each Indian citizen is going to rush to the shops to buy something yellow and get ready for the festival. Shops are going to sell bouquets of yellow flowers. 2)_____. Farmers are going to harvest mustard flowers. Fathers are going to purchase dozens of kites to make their kids happy. And mothers are going to get kilos of saffron and packets of nuts to cook traditional dishes like saffron rice or laddu. Everybody is going to decorate their doors with yellow flowers to welcome spring.

C. Indians are going to get up early because the festival activities are going to start in the morning. They are going to wear their yellow costumes and go to the festival areas. Most Indians are going to visit the colourful fairs full of clothes, scarves, accessories and kites. Children are going to fly their kites and you can see lots of yellow kites in the sky. They are going to enjoy plates of sweet dishes and have boxes of candies. 3)_____ . They are going to feel on top of the world.

D. This festival is also important for Indian economy. 4)_____. So, India can gain millions of rupees in this period." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 9-B, Shop and Feast: 118-119)

"After we left İzmir, we went to Ephesus. Here we saw the ruins of the Temple of Artemis and the Terrace Houses. It was so magnificent that the other day we decided to go on a day trip to Bodrum to see another wonder -Mausoleum at Halicarnassus... We could only see the ruins of the mausoleum and learnt that they used the stones of the mausoleum to build Bodrum Castle." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 7-A, Artistry Behind The Wonders, 52)

*"Erica:I didn't use to like cultural **tours**, but there are many ancient **theaters** and historic places to visit in Turkey. I really liked Istanbul, Antalya and Izmir. They are incredible.*

...

*Erica: I spent a week in Peru. I went to Machu Picchu. It's an ancient ruin of an old Inca town in the mountains. The Incan people used to live in the **trees** in the mountains.*

...

*Erica: I visited Alhambra. It used to be the old Muslim capitalof Spain. It's an extraordinary old **town** with Muslim palaces and lots of **theme** parks.*

...

Erica: I was in Egypt for a week. I visited the pyramids, and I saw a few mummies. You know, Egyptians used to mummify their dead. And I rode a camel. It was really interesting." (10.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Audio Recording 13: 56-57)

"One type of traditional Japanese clothing is the kimono. The word kimono literally means "thing to wear", and up until the 19th century it was the main form of dress worn by men and women. Authentic women's kimonos are made of silk, and they are more colorful than men's kimonos. Both men's and women's kimonos are full-length dresses with wide sleeves. Men's kimonos have shorter sleeves. Japanese men and women always wear tabi with kimonos. Tabi are traditional Japanese socks. They are ankle-high leather socks with a separation between the big toe and other toes. The traditional dress for an Indian woman is a sari. It is a large piece of cloth. Indian women wrap it around their body in various styles. The most common style of wearing a sari is around the waist, with one end draped over the shoulder. Most women wear a short-sleeved blouse underneath. Traditional clothing for Indian men includes a knee-length jacket. It is called sherwani. The jacket has a collar, and it always stands up. Indian men wear sherwani with tight fitting pants or trousers called churidars. Churidars are trousers that are loose around the hips and thighs, but are tight and gathered around the ankle." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 7, Shopping: 76)

*"**Tourist:** Alright. And, I read that Topkapı Palace was the administrative, educational and art center of the Empire for nearly four hundred years." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 44: 108)*

"It is famous for its massive dome and considered the epitome of Byzantine architecture and is said to have "changed the history of architecture". It remained the world's largest cathedral for nearly a thousand years, until Seville Cathedral was completed in 1520." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 7, Facts From Turkey: 89)

"When a British person invites you for tea, they invite you for a meal, not to sit and drink tea." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 5: 42)

Resim 1'de İngiltere'de yapılması ve yapılmaması gereken şeylerden bahsedilmiştir. Bunlar ana başlıklar halinde incelenecek olursa; sırada beklemek, bir yerden içeriye girerken sadece erkeklerin şapka çıkartmaları, "Lütfen" ve "Teşekkür ederim" ifadelerini kullanmak yapılması gerekenler; insanları öperek selamlamamak, kişisel ve özel sorular sormamak ve sokağa tükürmemek yapılmaması gerekenler olarak özetlenebilir.

LIFE IN BRITAIN

Britain has a variety of cultures. Its difference comes from its tradition, climate and food. So you should be aware of its cultural and social rules before you go to Britain. **Below some suggestions are given. Keep them in mind in case you go to Britain one day.**

DOs and DON'Ts in Britain

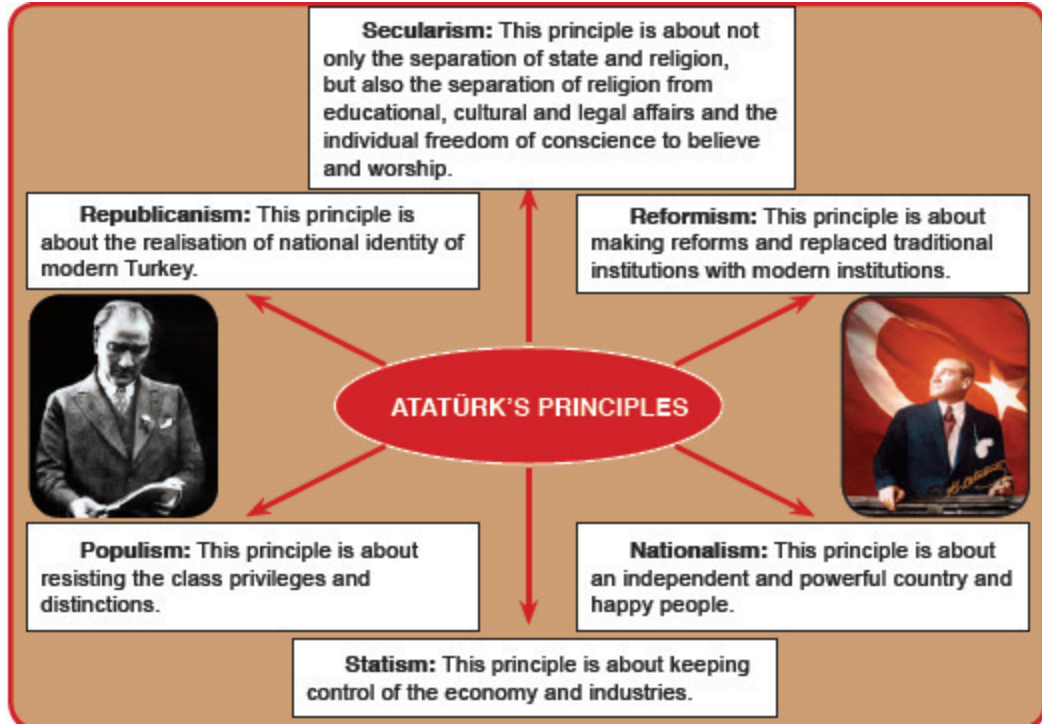
Stand in line:

- In Britain people like to form queues.
- Take your hat off when you go indoors: (men only)**
- It is quite impolite for men to wear a hat indoors including a restaurant or a church.
- Do not greet people with a kiss:**
- They only kiss people who are close friends or relatives.
- Do not ask personal or intimate questions:**
- They absolutely like to keep their **privacy**. Please do not ask questions such as "How much money do you earn?", "How old are you?" or "Why aren't you married?".
- Say "Please and Thank you".**
- They are extremely polite. It is very good manners to say please and thank you when someone helps you. It is very rude if you don't.
- Do not spit.**
- It is very bad manners to spit in the street.

Resim 1. İngiltere'de yapılması ve yapılmaması gereken şeyler. (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Theme 2, Our World: 25)

"...as well as to get to know about Turkish bath and henna night, the Evil Eye Beads, Carpets and kilims, Greased Wrestling, the Whirling Dervishes, the Turkish coffee and the Turkish delight and Kebabs." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Communication: 62)

Resim 2'te (74) Atatürk'ün ilkeleri yer almaktadır. Bu bölümde Atatürk'ün Türk Milleti'ne bıraktığı ilkelere dair bilinç oluşturulmaya çalışılmış, böylece ilkeleresahip çıkmıştır.

Resim 2. Atatürk İlkeleri (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Emotions: 74)

Empati Yapabilme Değeri

"The Hanging Gardens of Babylon were a gift to a queen from her husband, King Nebuchadnezzar II. There were exotic flowers and plants on the climbing terraces. When pretty Amyitis married the king, she started to miss her beautiful green homeland. So, the king ordered his men to build a mountain for her in Babylon." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 7-A, Artistry Behind The Wonders, An Exotic Present: 89)

Resim 3'teki aktivitede görülen kişilerin içinde buldukları durumlar göz önünde bulundurularak, öğrencilerden bu durumdaki insanların ne yapmaları gerektiği resmin hemen altındaki 4 ayrı öneriyle eşleştirmeleri istenmiş ve öğrencilerin empati yapmaları amaçlanmıştır.

Picture 1 (.....)

Picture 2 (.....)

Picture 3 (.....)

Picture 4 (.....)

Resim 3. Farklı Durumlardaki İnsanlar

a. Those children are bullying the new kid at school.

b. I failed from my English final exam!

c. I am so sick today! I can't even speak!

d. You have 5 minutes to school and you still haven't finished your assignment.

a. I should have worn my coat outside.

b. I could have studied more for the exam.

c. You should have done your homework.

d. They could've been nicer to the new student. (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı,

Theme 6, Open Your Heart: 68)

"I can see your point. It must have been really difficult to leave your friends and life there, in your hometown. I'm sure you have been missing every moment of your previous life." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Open Your Heart: 74)

"If I were a seagull, I would be the happiest one, because I would be both in the sky and the sea freely and forever." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism :20)

"While I was diving, I felt myself as a fish and thought that If I were a fish, I would be the happiest and craziest one." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism :20)

İşbirliği Yapabilme ve Yardımseverlik Değeri

"Alex : Excuse me! Can you speak English?"

A girl : Yes, I can. How can I help you?"

Alex : I'm lost. How can I get to the International Art School?"

A girl : Don't worry. It's near here. Go along this street and take the first turning on the right. The school is on your left.

Alex : Oh, thank you very much."

(9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-B, Great to be here, 7: 21)

"In 2014 Zuckerberg donated \$25 million to fight against the ebola virus epidemic in West Africa." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 127)

"He is the most helpful and generous one in the group. He works for various charities voluntarily." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5-B, Your Personality, Your Power, 41)

"Clare: Have you made your plans?"

Danny: Yes, we have already done the arrangement, and you are responsible for the music.

Clare: That's good! I have a great music archive. How about the other tasks? Food and drinks, decorations, invitation cards...

Danny: They're already planned. Helen is organizing the food and drinks. Linda and Steve are arranging the decorations, and Peter is sending the invitations." (10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Video Recording 7: 34)

"I shouted for help, but nobody heard me. Then I heard a boy shouting "It's OK. Don't panic." It was Ahmet. He helped me, and we swam back to the beach together." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 3, Detective Stories: 39)

"Families expect children to contribute in some way to family life. Some children have household chores they are responsible for every day or week. Other children help out when their parents ask them to. Either way, getting children involved benefits everyone." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Unit 6, Helpful Tips: 63)

Vicky: *Good, but I need some advice. What should I do to improve my Turkish?*

ahmet: *The best way to improve your Turkish is to go and live in Turkey for at least a year.*

Vicky: *It would be great, but it's not possible for now.*

ahmet: *It's also a good idea to make a few Turkish friends.*

Vicky: *But you are the only Turkish student here, and you have lots to do.*

ahmet: *That's right. I have lots to do, but it can be useful to make a few online chat friends from Turkey.*

Vicky: *That's a good idea.*

ahmet: *You should also watch Turkish movies and TV channels on satellite. It really contributes to your Turkish a lot.*

Vicky: *I can do that. I really love watching foreign movies.*

ahmet: *And there are lots of ebooks and audiobooks in Turkish on the Net. You can read and listen to them everywhere on your tablet or smartphone.*

Vicky: *These are great ideas. Thank you for your advice, Ahmet.*

ahmet: *You're welcome."* (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips: 69)

"He loved his children much and also helped other children at the orphanages until his death." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 11)

"Tony was lying on the ground while his friends were trying to help him." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2, Hard Times: 23)

"She has two hobbies. First, she likes helping other people. And, she is very good at playing the piano." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Hobbies And Skills: 57)

"She is friendly, helpful, and always fun to be around. She knows how to stand by her friends and help them in any way she can. She is the shoulder you cry on. One time, Janet and I were walking home from school and someone shouted behind us. She looked back and saw it was one of our classmates who fell down and hurt her ankle. Janet ran

to her and helped her all the way home. " (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 54, 131)

"It's not how much we give but how much love we put into giving.' Mother Teresa.

"No one has ever become poor by giving.' Anne Frank" (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 35)

"The main aim of this organization is to protect the rights of children and provide health care and food for them." (12 Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 35)

"UNHCR has started aiding refugees who are forced to run away from their countries because of various reasons... It has provided shelter, food, and medical care since its foundation." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 36)

"Angelina Jolie has worked as a UNCHR Goodwill Ambassador for fourteen years. She has travelled to refugee camps in many countries including Turkey, Tanzania, Cambodia and Thailand and has used her fame to help these people." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 36)

"As a mother , I have always serached new ways to help her ivercome her anxiety and fear until I discovered home schooling." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 42)

"AKUT is a volunteer based search and rescue team... They were so effectie and helpful for the victims during those very difficult days." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1, Tourism: 13)

"MSF has sent trained doctors all over the world to help people who have suffered from disease, war or disaster." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 23)

"...the Queen saw a poor boy begging. The Queen wanted to give the boy some money, but she didn't have any with her. So the boy asked her if she could give him the old chest she had so he could sell it... But on seeing how poor the boy was, she gave it to him." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 8, Art: 63)

Saygı, Nezaket, Eşitlik ve Hoşgörü Değeri

"I give concerts in different places. One day we are in Tokyo with Japanese people and one day we are in New York and another time I find myself in Royal Albert Concert Hall in London. It is really interesting to meet new people from different cultures", she says." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Studying Abroad, Two Birds with One Stone, Road To Success: 19)

"He usually makes friends with local people,talks to them and learns a lot about their culture." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge: 32)

After the Ottomans took over the city, the sultan allowed citizens to stay in the city in their own homes. He promised them that no one would touch them. He was kind and generous towards these people. (11.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 2: 13-14)

"He also delivered a replica of his Nobel medal and certificate to Istanbul University, from which he earned his MD." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)

"At first, some people were against this idea of a working woman, but the contribution of women in the worklife cannot be denied. So, now, more people are used to seeing working women." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 60: 147)

"Secondly I,... also respect for the others." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism: 14)

"After the death Shah Janan went into mourning for two years...decided to pay his tribute to his loving wife and to fulfill her last promise. So he decided to build a monument." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2, Our World: 31)

"It is a time when all the people become friends again although they have quarrels between each other in the past...people in different classes or religions celebrate it together. It's a kind of bridge for the social gap." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script 14: 89)

"Besides, while sharing my ideas, I care about their lives and also consider their comment." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Communication: 59)

"I have been writing about life, unity, peace and human struggle for a long time." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 8, Art: 89)

"It's a part of religion so you don't eat meat in India, and cow standing in the middle of the road and you have to drive around him. " (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2, Our World: 20)

"According to this organization, all people have the right to have medical care regardless of race, religion, creed or political affiliation." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 23)

"Children must learn to respect what daddy says even though they hardly ever like it very much but never forget that one day they will appreciate their father's wisdom." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4, Values: 32)

Sorumluluk ve Sosyal Bilinçlilik Değeri

"Andy : Anyway. It's getting late. Let's do our homework.

...

"Andy : Himm ... You've got so many things in your wardrobe but it's so tidy. My wardrobe is smaller than yours and it's messy all the time." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 8-9: 258)

"Operator: 911. What is your emergency?"

Caller1: There is a car crash here. Two cars have just smashed into each other. (excited)

Operator: OK! What is your location?"

Caller1: I'm in 21 Union Street, just opposite the government building.

Operator: Is anyone injured?"

Caller1: Yes, one woman is hurt. Her head is bleeding.

Operator: Is she unconscious?"

Caller1: I think so.

Operator: We are sending an ambulance. The paramedics will do their best. Please don't hang up the phone." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 52-53 : 271)

"My mother is responsible for doing the laundry. She also vacuums the floors. My father is responsible for fixing up the apartment. He also washes and polishes the

car. I'm responsible for making my bed. I also set the table and put away the dishes." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips: 62)

"You're not allowed to take photos here. Security zone. Entrance forbidden. You must wear your seatbelt while driving. You mustn't cross the street when the man is red. You have to wear a hard hat in this area. You can't park your car here. It's forbidden to light a campfire here. You need to turn off your mobile phone." ." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips: 64)

"Could you please turn off your phone? You mustn't talk on the phone in movie theaters.You had better turn it off." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips: 65)

"He learned "with great power, comes great responsibility". Then he became Spider- Man." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 9, Heroes: 98)

"1. Don't be afraid to say no. 2. Find your productive time.3. Budget your time.4. Get a good night's sleep.5. Create a dedicated study time.6. Make a to-do list every day.7. Keep your work with you." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 1, School Life: 133)

"For instance, when you are making a turn, you must inform those around you what you are doing. If you are turning right, simply stick your right arm straight out pointing right. If you are turning left, stick your left arm straight out pointing left. If you want to stop or slow down, extend your left arm downwards and show your palm backwards." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 6, Helpful Tips :147)

"His family was rich in the beginning but that lasted only for a short time. When Dickens was nine years old, his father was imprisoned because he had a huge debt to the government. As a result, Charles started to work in a factory." (11.Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 1, What A Life: 18)

"They saved me, but the tiger was hurt a bit while the guides were trying to distract it away from me. It was my fault!" (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2, Hard Times :23)

"On the day of the exam, I woke up and saw that it was 11 o'clock in the morning! And the exam was at 8.30! So, while my classmates were taking an exam, I

was sleeping! Can you believe that? And, of course, I failed that class because I missed the exam." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 11: 34)

"I shouldn't have lost my motivation. I could've been more motivated to study." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 36: 88)

"He could've stayed at home, but he chose to go to work." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 36: 88)

"But, I missed so many practices and the coach cut me out. I should have known better." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 8, What If...: 95)

"A lot of horrible events took place, and I made some mistakes which turned out to ruin my life." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4, Back To The Past: 25)

"My friend will pay a fine because she turned in the library books after deadline."

...

"Frank didn't complete his project in time and he disappointed his teacher." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 8, What If...: 44)

"Secondly, I learn how to control and organize myself..." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism: 14)

"For instance, before the camp, I was not a punctual person but now I am a person who goes everywhere on time." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism: 14)

"The keys of deserving it are studying regularly, getting high marks from the exams and being a responsible person." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1, Tourism: 11)

Dürüstlük ve Açıksözlülük Değeri

"I think it is a modern fairy tale with an unrealistic story. It's a romantic story without the romance. Two Oscar winner stars, Robert De Niro and Anne Hathaway, have the lead roles, but the result is just a feel-good movie. This movie is a bomb. You shouldn't waste your time seeing it." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-A, You Are What You Watch, Reading And Writing 2: 41)

"Kate: Let's go to the cinema. Arvin Bradley's new film is really good. It is full of action.

Jake: I like action films but I don't think Arvin is a good actor. I don't enjoy his films.

Kate: I totally disagree with you. He's one of the best actors. Besides, he is the most helpful and generous celebrity I've ever known." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 30-31: 265)

"On my first comic stand-up show at a club, the audience hated me! I wish I hadn't made too many stupid jokes back then. Also, I went to many auditions for movies, but no one hired me! I felt terrible! But now, when I look at those times, I wish I hadn't taken things so seriously. Everything worked out in the end." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 21: 58)

"Dear Diary,

Today, I made a big mistake. I cheated in the Math exam! Do you believe it? It was the first and the last time I swear. Last week, I was very ill, so I couldn't study for the exam. That's why, I made a wrong decision and I tried to cheat. It was a huge mistake! Oh my God! How could I try to deceive my teacher? I can't believe it! My teacher came close and she quietly told me to stop writing and leave the classroom as she saw me cheating. I felt so embarrassed that I couldn't stand up for a while. Then, I handed in my exam paper and left the classroom in tears. I hope nobody saw me. But how can I apologize to my teacher for cheating? I have no idea, dear diary. I am a fool!" ..."I wish I had had the worst grade from Math but hadn't cheated in that exam!" (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4, The Past Behind You: 47)

*"The Angel dived into the river and came up carrying a golden axe. The wood cutter did not accept it. He stated that his axe was made of iron. The Angel was surprised but disappeared again and soon returned with a silver axe. The wood cutter again denied that it was his axe. The Angel once again plunged into the river. She soon reappeared carrying the axe of the wood cutter. The poor man greeted the angel with words of **profuse** thanks and great joy. The Angel was impressed by the man's honesty.*

In the end, she happily presented him with the golden and silver axes in recognition of his truthful nature." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Open Your Heart: 77)

Özgürlük Değeri

"Life then in Athens and other Greek cities was good. The citizens were free to say and do as they liked." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 140)

"Usually, these families used to have dozens of slaves to do the household chores. With the slaves doing all the work, the rich Greek citizens used to have plenty of time for leisure activities." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 140)

"After we started living together again with my parents, this time we had a disagreement about my personal life. They wanted me to marry a girl from our village in India, but I was already seeing an American girl from university. I said no. We had a huge" fight again, but this time, I didn't regret it." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52, 123)

"I am able to say whatever I think freely which people do not find strange on the social network sites." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Communication: 59)

"However, in Western countries such as the United States, Spain parents allow their children to express their emotions because they let kids feel free." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 18: 118)

"With civility and wisdom, you are going to be the most valuable exemplar of humanity and civilization, patriotism and freedom of thought." 12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 6, Emotions: 74)

Aile Birliği Değeri

Susan: *We're moving abroad. My father has got a new job in Siena.*

Laura: *Oh, really? I'm surprised to hear that.*

Susan: *(sighs) It's very surprising for us, too. I love Leeds very much and I don't want to leave actually.*

Laura: *Then, stay here.*

Susan: *But my father thinks our life will be better there.*

Laura: So, keep calm and think about the advantages." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 15-16: 260)

"U%U! Hi, there. I think I'm the oldest fan of yours. I follow you day and night. You're a great son one can ever have. You always find time to visit your parents. Also you make the best out of every situation. Keep going." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5-A, The Crémé de la Crémé: 65)

"Families expect children to contribute in some way to family life. Some children have household chores they are responsible for every day or week. Other children help out when their parents ask them to. Either way, getting children involved benefits everyone." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Unit 6, Helpful Tips: 63)

"Researchers think that it's better not to give children pocket money for doing chores. Try instead to give children the idea that helping out makes you happy and makes them an important part of the family." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Unit 6, Helpful Tips: 63)

"We always have noisy evenings as we have a lot of relatives living in our neighbourhood and they visit our house almost every evening. We are a big family with lots of cousins and grandparents." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4, The Past Behind You: 51)

"I finished university in America, I asked mom and dad to come and live with me. Thank God, they did. So, I made up for my rebellious behavior....We had two children: one boy: Ankur and a girl: Divya. They are very good people. We did a good job raising them. But, sometimes I ask myself what if we had another child? Wouldn't it be merrier? This is one of my regrets. We could have had another kid. I have always loved crowded families." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52, 123)

"I'm sure my family will be very happy! After that, I guess I will get married and have a big family because I love large families. Later on, my husband and I will live abroad and live there with our children." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Future Job: 20)

"The giant with the silver eye was afraid of an event that would cause a terrible condition for her sister." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 8: 55)

"My family and best friends are there to celebrate my birthday, I feel myself important. I don't like involving in an activity, just being together is the most special part for me." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 13: 87)

"Because his wife Jane loves Chinese food and she is used to eating Chinese food every anniversary. So Briann calls a restaurant to make a reservation..." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 8, Art: 94)

Takdir Duygusu Değeri

"Tokyo is a very nice city. It's crowded, but the streets are clean and safe." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Great To Be Here, Reading and Writing: 21)

"The Revenant" is one of the best of 2015 and it's an action thriller. Leonardo Di Caprio is finally an Oscar winner with this movie. It's an excellent film of survival in the wild. It takes place in the 1800's. It has a great cast, especially Leonardo Di Caprio and Tom Hardy. The scenes are breathtaking. I highly recommend this film if you are a real adventure addict. "The Revenant" takes you to another time and place. I mean you don't just watch "The Revenant", you experience it. This film keeps you on the edge of your seat. The director Alejandro G. Innaritu, 'Hollywood's King of Pain', makes everybody believe the impossible... The plot is quite ordinary but I still enjoyed it. I think it is a great movie about friendship. I give it two thumbs up. It makes you both laugh and cry at the same time. If you look for a feel-good movie, I definitely recommend it." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-A, You Are What You Watch, Reading And Writing 2: 40)

"4789fyi I have so much respect for you. You're going on your way and making your own kind of music. You're our hope for this world's music. You're a real legend.

H45gfb This is exactly what we want to see, celebrities helping people from all walks of life. We're extremely proud of you.

&ebru& Congratulations on your success. Your music moves me. I have a large collection of CDs. Please don't get lost in the glitz and glamour you have at the moment.

Don't change your personality. Long live,Brad. All I want is to see you in Turkey as soon as possible.

U%U! Hi, there. I think I'm the oldest fan of yours. I follow you day and night. You're a great son one can ever have. You always find time to visit your parents. Also you make the best out of every situation. Keep going." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5-A, The Crémé de la Crémé: 65)

2. The Japanese know what to do during an earthquake. They are really well organised people. 3. They start educating their children at early ages in schools. Children learn the safety rules against the earthquakes and tsunamis. They regularly practise these rules. And also their government has the best earthquake detection and warning systems in the world. 4. I think all countries must be careful about natural disasters. They must take the subject seriously and find solutions, like the people in Japan." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-A, Allow Nature To Take Its Course, 7: 54)

"Kate: OK. This is more than enough. Arvin is the most helpful, generous, sincere and handsome actor with no doubt. And also, he is a down-to-earth sort of man. Tell me, are we going to the cinema?" (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme-B, Your Personality: 68, 265)

"Andy and Lisa are on holiday. They are in Barcelona. It's a lovely city in Spain. The weather is very good and the people are very friendly. The streets are crowded with tourists." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1-B, Great To Be Here: 13)

"India is amazing and lively with its kind people ." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1-B, Great To Be Here: 13)

"Hello! I'm Viola from Norway. I'm a student at a school of fashion in Paris. This is an amazing city with its beautiful gardens and old architecture and it's very lively. There are always lots of people in the streets, especially tourists. This city is never boring because there are many places to go." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2-B, My Neighbourhood: 19)

"I think Korean people are very welcoming, and the Korean culture is very colorful." (10 Sınıf Öğrenci ve Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 1: 18)

*"His teachers were all idealistic teachers and they received their education in the Village Institutes. Sancar later stated that this was a great **inspiration** to him. His teachers were all idealistic teachers and they received their education in the Village Institutes. Sancar later stated that this was a great **inspiration** to him."* (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)

"I fell in love with your country. Everybody was friendly and welcoming. We went to Ephesus, Olympos and Fethiye. We had a great holiday. History and beautiful nature are blended in your country. You are very lucky! I wish I'd stayed in Turkey for another week." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4, The Past Behind You: 51)

"The show, which was titled "16th Century Genius Matrakci Nasuh", is supported by the Presidency and designed by the İstanbul Intercultural Art Dialogues Association." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 9, My Friends: 107)

12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı'nın 33. sayfasında, Franklin ROOSEVELT, Emnullah HAN, Liman Von SANDERS, Adolf HITLER gibi dönemin ünlü siyasi isimlerinin, Atatürk öldükten sonra onun hakkında söyledikleri, Atatürk'ü takdir ettiklerini belirten sözlere yer verilmiştir. Bu sözler Resim 4'te verilmiştir.

What did they say about ATATÜRK?

"My sorrow is that there is no longer any possibility to fulfil my strong wish to meet this man".

Franklin D. ROOSEVELT

"Atatürk is an elder and the father of the entire Asian continent".

Chinese Press

"He was not only a great man for Turkey, but he was also a great leader for the Eastern People".

Emnullah HAN (Afghan King)

"Mustafa Kemal Bey was born as a leader and he never feared taking responsibility. He had decided by himself to attack the enemy with the 19th division in the morning of 25th April. He had pushed the enemy towards the sea coast and had persistently and steadily resisted all the arduous attacks during a three month period. I can completely trust in his perseverance."

Liman Von SANDERS

"Humanity has lost a personality having the character of a great soldier, genius, and a statesman. A historical personality".

Adolf HITLER

Resim 4. Dönemin Ünlü Siyasi İsimlerinin Atatürk Hakkındaki Görüşleri

"I celebrate our national women's volleyball team, which has achieved a first time success in our history' said the Turkish President." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Communication: 57)

Fedakarlık Değeri

"The first days are really hard for her. There is nobody around her. No family members, no friends... It is a different country with a different culture but she never gives up." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone, Road To Success: 19)

"Can anybody start a journey like this? Maybe yes, but Hasan really needs some unusual abilities because he always lives on the edge. He can cycle long distances in hard weather conditions and he can survive without food or water for a long time. He can fix his bike during his journey. The most difficult thing about his journey is living this hard adventure all by himself." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge, Journey To Dreams: 59)

"We love watching our favourite actors and actresses when they change themselves for their roles. They sometimes put on or lose a lot of weight. And sometimes they even have completely different appearances. They do this to get into the skins of their characters. These great changes show their passion for acting. And also they have a chance to get an Oscar." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 67)

Operator: 911. What is the emergency?

Caller3: I am in the SEF Bank. There is a robbery happening right now. (fearful and low voice)

Operator: What is the address of the bank, sir?

Caller3: I just know that it is in the old town, next to the Star Hotel.

Operator: I have just got the location from your cell phone. Help is on the way. Try to remain calm.

Caller3: I can't. I hear people screaming. The robber is wearing a mask.

Operator: Can you see the robber?

Caller3: Yes. He is wearing a mask and there is a gun in his hand.

Operator: *Alright. Do not move! Please, stay on the line!"* (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 52-53: 271)

"Ed Stafford wants to prove that people can survive in nature and they need nothing. His team leaves him in an area he wants and his adventure starts. He can make fire without matches or lighters. He can catch fish with his hands. Most importantly, he can survive by eating everything in the wild." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge: 33)

"Then, he couldn't attend university because he didn't have money. But, this didn't stop him. He worked hard to save enough money for his university studies. He worked for ten years and saved enough money. After he enrolled in medical department, he went on working part-time to get by." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 11)

"Well, I had a terrible childhood. My family was very poor, so I couldn't finish high school. I wish I'd had money to go to school, but I didn't. So, I started working as a janitor to support my family. So, that was my first job. I went to work every day from 9 to 5." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 21: 58)

"However, I worked really hard in America. I went to school and worked at two different jobs at the same time. I was really lonely. I had no friends and no family. " (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52: 123)

"When Nazlı Çiçek noticed that he died, she said : " He gave himself up for me. No one like him with such a sweet and devoted hearth would come to Kaf Mountain again" and cried and cried." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı: Listening Script Track 8: 55)

"He know this is hard but he wants to get experience in this field while he is having his education." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listenins Script 11: 74)

"Why would a doctor leave a comfortable life and a good salary to join MSF? Because the experience they gain will be a great help in their career." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 23)

"... her father always faced to latos of hardships. Her father raised six childreb including the newborn on his own. " (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4, Values: 32)

"Many reporters risk their lives to bring us the news from theworld's dangerous zones." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5, Communication: 39)

Yaratıcılık ve Hayal Kurma Değeri

"In fact, Sultan Mehmet the Second is one of the innovative leaders in history. Cannons were just one creative idea of his. He also had another creative idea. In fact, he thought outside the box during the attack on Constantinople. Let me give you an example: When his fleet couldn't enter the Golden Horn Gulf, he planned another strategy for his army. He moved some ships from his fleet in Dolmabahçe by ropes on trees to the Golden Horn. (11.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 2: 13-14)

"As a little child, she imagines herself in different countries, meeting new people from different nationalities." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone, Road To Success:19)

"Her motto is 'Nothing is impossible. First believe then hold on to your dreams.' " (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone, Road To Success: 19)

"His ambition is to join the Olympic Games. He tries his hand at different Olympic events and decides on ski jumping... With the help of the coach, Eddie's dream comes true. At the end of the movie, Eddie shows the world 'If you dream it, you can do it.' " (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-B, Do What You Love, :47)

"Hasan Söylemez is a Turkish journalist and an explorer. He is also a dream follower. He tries to make his dreams real, so he travels across the continent of Africa by Sahara, his bike. He plans to see 54 countries including 6 island states and travel nearly 60,000 km in three years. He often shares his experiences on social media during his journey... Hasan doesn't travel only for adventure; he travels to ask people about their dreams. So his journey has a meaningful name: 'Journey to Dreams'.Three years later, we can watch his documentary about dreams in different countries." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge, Journey To Dreams: 58-59)

"The last one is the most unusual of the three. A 38-year-old man from South London, Paul Yarrow, has a weird hobby. He likes appearing on TV. Whenever he sees a news camera in a public place, he runs there and stands still behind the speaker. He says "My biggest dream is to appear on the reality show "Big Brother"." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3-B, Do What You Love: 27)

"In 2100, our lives (1)_____ be much better than today. We (2)_____ live in peace and there (3)_____ be any wars in the world. We (4)_____ start to build cities on Mars and some of us (5)_____ live there. We (6)_____ have any fossil fuels, but scientists (7)_____ find new energy sources. We (8)_____ have any classrooms or schools. Students (9)_____ learn everything online." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 10-A, Digital Dİet: 73)

"I don't think we will have television in the future. We will use a computer instead. We will just tell the computer what type of _____ we like (such as documentaries, TV series, reality shows, etc.) and it will _____ to another computer on the other side of the world. It will search for those programmes and then give us a _____ to choose from. Most probably, mouse will replace with _____. We won't zap the _____ to find our favourite programme." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, 10-B, What's On Tv To Night? : 74)

"Hello! My name is Peter, and I'm going to talk about some of my future plans. In the future, I'm going to be a successful soccer trainer. I'm going to get a driver's license. I'm going to work at a parttime job. I'm going to save money to buy a car. I'm not going to live in this city... Hello! My name is Linda, and I'm going to talk about some of my future plans. In the future, I'm going to be a famous musician. I'm going to give concerts all over the world. I'm going to study music at college. I'm going to learn how to play the violin. I'm not going to move to another city." (10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Audio Recording 5: 28)

"I think tape art is the most unusual one because you use old cassette tapes to create unusual images." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 10, Hobbies: 102)

"My parents didn't want me to leave and wanted me to stay and work on our farm. I didn't. I had bigger dreams. So, I left one day without telling them." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı: Tapescript 52, 123)

"He portrayed events realistically while adhering to the traditional rules of Islamic Art. He also developed a naturalistic style focusing on panoramas... It will run from September 1-8 at the Shibuya Culture Center Owada. The exhibition was previously shown in Sarajevo, Belgrade, Antalya, İstanbul and Vienna. "While exhibiting the virtues of Nasuh, one of the hidden geniuses of our history, the viewer will explore the 16th century of the Ottoman Empire in the artistic, chronological and political sense," the Presidency said in a statement. (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 9, My Friends: 107)

"I have many dreams and plans for the future! First, I will graduate from high school and start university. Then, hopefully, I will have job interviews in different companies and then, I will find a job in a big firm. I hope I will be a successful lawyer." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Future Job: 20)

*"In fact, in the future, he dreams of becoming an **accomplished** scientist."* (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı: Theme 9, My Friends: 49)

"If I had power, I would encourage all the people to climb the cliffs." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 4: 33)

"Before him, people used wooden blocks to press ink onto paper and they could just print 40-50 pages with the old method. Yet, Gutenberg used moveable metal pieces to create pages and his press could print 1000's of pages per a day." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 15: 100)

"During his career, he used more than 25.000 different words which were 10 times more than the normal amount of words that an average writer used to use of that time." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Theme 8, Art : 92)

Eğitime, Gelişmeye Önem Verme ve Açık Fikirlilik Değeri

"Communication can sometimes be difficult. He can speak English fluently, but people in these countries speak Arabic or French, so he is taking French classes in Mauritania." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge, Journey To Dreams: 59)

"We love watching our favourite actors and actresses when they change themselves for their roles. They sometimes put on or lose a lot of weight. And sometimes they even have completely different appearances. They do this to get into the skins of their characters. These great changes show their passion for acting. And also they have a chance to get an Oscar." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 67)

"Liam: Umm, let me think. It is not an addiction, actually. It is a must. My grandmother is 70 and she has just bought a tablet. She follows the news on Twitter. She has found her old school friends on Facebook and they share their selfies on WhatsApp every day. I think in the future every single person will use social media." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Digital Diet, Listening Script Track 61-62: 274)

"His parents hired a computer tutor to work with the young Zuckerberg, but the tutor said that it was difficult for him to teach Mark because he was a genius." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 127)

"My favorite class is Math because I like studying with numbers... My favorite class is Geography because I like learning about the Earth... I like studying English because I like learning about foreign cultures." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 1, School Life:12)

"All classes are interesting, but Science is my favorite." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 1, School Life:15)

"They used to keep written records of everything and carry them in a cylinder seal. So, many people sent their children to school to learn to read and write. The schools were very tough. Only boys could go to school. Girls used to stay home and learned to read and write from their parents or a tutor." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 48)

"His parents were illiterate; however, they put great emphasis on education." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)

*"Together, they founded Carolina Türk Evi, a Turkish Center close to the campus of UNC-CH, which provides graduate housing for four Turkish researchers at UNC-CH, short term guest services for Turkish visiting scholars, and a center for **promoting** Turkish-American interchange." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)*

"Walking & Trekking Vacations : We plan everything from walks in Morocco to real challenges such as climbing Kilimanjaro. If you want to get out and about on foot, we have some ideas for you here.

Short Breaks: Cairo is only about 4 hours flight away from the UK, as is Jordan. Both make excellent and unusual short break destinations. If you fancy something more exotic, we can take you further." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 5, Travel: 56)

"He was very intelligent, so he finished high school as an honor student. Then, he couldn't attend university because he didn't have money. But, this didn't stop him. He worked hard to save enough money for his university studies. He worked for ten years and saved enough money." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Theme 1, What A Life: 11)

"Then, I got accepted to the University of Tennessee on a full scholarship. My department was Communications. I studied really hard back then because it was very important for me to graduate." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı: Tapescript 21: 58)

"Although I was an active climber at the school club, my friends called me a nerdy boy because of my exam results and appearance." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 4: 33)

"UNICEF has concentrated on long term projects such as...providing education for all children since it was founded." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 35)

"His first education was in a monastery and he was an excellent student. He studied medicine education first but he was also interested in physics and mathematics... On the contrary to the traditional belief, Galileo did an experiment at the Learning Tower of Pisa to prove his theory. Instead of throwing an elephant from a bridge, he dropped two round balls-one was very heavy and the other one was light- from the Leaning Tower of Pisa... The result of his experiment made the scientist of that time furious, because of the questioning the traditional views." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans,: 39)

"I believe that I will have a good career because of my academic background. I have a wide range of subjects after school activities." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 28)

Bilime (Teknolojiye), Spora, Sanata Saygı Duyma ve Önem Verme Değeri

*"I'm Jacob and I'm a Canadian actor. I'm here in San Francisco to study dancing at a world-famous school. It is in a **gorgeous** building in the city centre. The instructors are very **talented** people. They are really good dancers." , "Our project partner is a science school. They have got a big laboratory in their school and our group is very busy there all day. There are four chemists and twelve students in the laboratory. Twelve young scientists and a lovely city; there are many things to **chill out** after a tiring day." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone: 17)*

"She loves music and she says "My life is music and music is my life" (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Two Birds with One Stone, Road To Success : 19)

"The Revenant" is one of the best of 2015 and it's an action thriller. Leonardo Di Caprio is finally an Oscar winner with this movie. It's an excellent film of survival in the wild. It takes place in the 1800's. It has a great cast, especially Leonardo Di Caprio and Tom Hardy. The scenes are breathtaking. I highly recommend this film if you are a real adventure addict. "The Revenant" takes you to another time and place. I mean you don't just watch "The Revenant", you experience it. This film keeps you on the edge of your seat. The director Alejandro G. Innaritu, 'Hollywood's King of Pain', makes everybody believe the impossible... The plot is quite ordinary but I still enjoyed it. I think it is a great movie about friendship. I give it two thumbs up. It makes you both laugh and cry at the same time. If you look for a feel-good movie, I definitely recommend it." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-A, You Are What You Watch, Reading And Writing 2: 40)

***Nathan** : What do you do for fun?*

***Jin** : I collect second-hand poetry books.*

***Nathan** : Really? You are keen on poetry! It doesn't sound that much fun.*

***Jin** : I can read poems all day long. People are different, you know. What do you like doing in your free time?*

***Nathan** : I like scuba-diving. I prefer outdoor activities to indoor ones." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3-B, Do What You Love, 7 :45)*

" 1. I tweet important events. 2. I snap my pictures using Snapchat. 3. I use Instagram for my cool shots. 4. I join in groups on Facebook. 5. I challenge my friends

using musical.ly. 6. I check my WhatsApp in every five minutes.7. I watch the latest video clips on YouTube. 8. I send text messages on my friends' birthdays." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5-A, The Crémé de la Crémé: 64)

"Eileen: Look around the café. Nobody is speaking to anyone. Everybody is just sitting and checking their smartphones.

Liam: I totally agree. They aren't even drinking their coffee. But you know it is impossible to live without them. We all download music, send text messages, and use GPS and camera on our phones. Can you live without taking selfies?" (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 61-62: 274)

"Hi, guys! You know I spend too much time online, nearly thirty-five hours a week. When I open my eyes in the morning, I immediately reach for my smartphone and check all my social media accounts. We are a good couple actually-my smartphone and me. We eat together, we shop together and we travel together. It's difficult to breathe without it." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 10-A, Digital Diet: 125)

"When he was at the age of 12, he created a messaging program and his father used it in his dental office... His parents hired a computer tutor to work with the young Zuckerberg, but the tutor said that it was difficult for him to teach Mark because he was a genius... Microsoft wanted Mark to work with them when he was in high school after he created "Synopsis". It was a programme that used artificial intelligence to learn user's music-listening habits." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 127)

"You can see a play at the world famous theatres or go to the concerts. Art is everywhere." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2-B, My Neighbourhood: 19)

"We usually go rock climbing in the morning and canoeing in the afternoon. /After lunch, we sometimes swim in the lake. Some campers go mountain biking every afternoon, but I rarely join them." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4-A, Allow Nature Take Its Course: 30)

"Laura : That's interesting. I didn't know that. I'll be more careful with my steps online. Next question? What can we do to have a good digital footprint?

Mr. Martinez : First, think twice before you share something. Next, try to visit useful websites. They help your learning. And finally, be respectful and use kind words.

In short, show your best side online." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, 10-A, Digital Diet, 72)

"My favorite class is Music because I like playing the violin." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 1, School Life:12)

"My favorite subject is PE. I like doing sports in my free time. Soccer, basketball and tennis are my favorite sports." (10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Audio Recording 4: 22)

"Ancient China

Lasted from about 2100 BC to 221 BC.

Printing, paper-making, the compass and gunpowder are the four great inventions of Ancient China. Ancient Chinese also invented many other things ranging from kites to toilet paper. They used to learn the time from shadow clocks and sundials.

Ancient Egypt

Lasted from about 3150 BC to 31 BC.

The Ancient Egyptians were very good at Math and Architecture, but they were also very good at Medicine, too. Ancient Egyptians had knowledge of anatomy, injuries and practical treatments. They used to eat garlic and onions for good health.

Ancient Greece

Lasted from about 800 BC to 146 BC.

Ancient Greeks were well known for their Architecture, Math and Astrology. They were also very good at literary world, too. Playwright Aeschylus invented "drama". Sophocles invented "irony" as a literary technique. And Euipedes used plays to give social messages. Ancient Greeks used to perform plays in stone theaters.

Maya Civilization

Lasted from about 2000 BC to early 16th Century.

The Mayans were well known for their brilliant astrologists and outstanding mathematicians. They invented the zero and measured the length of a solar year with great accuracy. They also used first scientific methods to produce food. They didn't use to eat much meat. Their favorite drink was chocolate." (10.Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script For Video Recording 15 :, 59-60)

"People established the first cities in Ancient Mesopotamia. They developed a writing system and built monumental buildings... Mesopotamian people were very inventive. They invented the first sailboat and the wheel. They developed the first written language. They used to play the game checkers. They invented and used a system of Math based on the number 60. Today, we still divide an hour into 60 minutes. We still use some Sumerian words today like saffron. Saffron is both the name of a color and a spice." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 48)

"We used to live in the houses, but now, we live in apartment buildings. We used to read more, but now, we spend most of our time on the Net. We used to listen to music on the radio, but now, tablets and smartphones are so popular with teenagers." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 50)

"I prefer tablets over notebooks and desktop PCs because tablets are more compact and portable than the others. You can take it everywhere with you. It's also funnier and easier to use with its touchscreen display." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 8, Digital Era: 82)

"Hello. My name is Gale, and I'm from Boston, the USA. I often use my computer to go online and search the Internet when I'm doing my school projects. I always write the projects on the computer. I'm working on a project about monarch butterflies this month, and I have found very good photos of these fabulous butterflies. I'll include these photos in my project. And, of course, I use my computer to stay in touch with my friends like Jackie. We usually chat online once or twice a week. We share photos, videos and exchange our thoughts about any subject. I also like listening to music and watching movies on my computer."

"Hi. I'm Jackie from Exeter, the UK. I'm usually on my computer from eight until ten o'clock every evening. I use it to chat with my friends like Gale. I use it to play games, to check the latest sports news and to chat about my favorite sports and activities such as basketball, tennis and hiking. I also like sharing photos and videos with my friends. I often write on blogs about sports. Gale is a tennis fan, and I'm interested in tennis, too. We often chat about tennis tournaments and share our ideas about our favorite tennis players." (10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script for Audio Recording 30 : 105-106)

"Ultra HD 3D TVs are today's modern entertainment technology devices. You can enjoy watching 3D movies on them. They have high definition resolution screens. That means they have better picture quality... I often use my smartphone in my daily life. I make video calls, surf the Net, share photos and videos on my smartphone thanks to the 3G technology." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 8, Digital Era: 84)

*"Companies have also noticed the **value** of social networks. As social marketing is effective and has a huge audience, they are using social marketing more... For example, you are able to send instant messages to your family members and friends, so you can easily make plans and programs and organize events with the help of social media." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 8, Digital Era: 86-87)*

"More and more people are speaking to their computers or mobile devices to search for things online. Voice recognition technology means our technology is beginning to understand what we are saying. A technology research company recently found that voice searches on mobile devices have doubled in the past year. The company says that voice search is a lot more popular among teenagers than adults. Researchers interviewed 1,400 Americans and found that 55 percent of teens use voice search at least once a day, compared with 41 percent of adults. Company's vice president explained how important voice search is becoming. He said: "Voice search is a key feature of digital era and is becoming more and more important as people spend more time on their mobile phones." The research found that many teenagers think voice search is a normal part of technology, whereas adults say it makes them feel "tech savvy". Both teens and adults use voice search to multi-task while watching TV or cooking. Researchers say people use voice search for different purposes. One important use for teens is to study. Almost half of the 13 to 18-year-olds say they ask their phones for answers to their homework." (10. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Script For Audio Recording 32: 112-113)

"Hello! My name is Linda, but my nickname on the Net is "bikerLin" because my favorite hobby is mountain biking. I love riding on my bike and seeing nature: seeing mountains, rivers and valleys with friends. It is a fantastic experience! I am also interested in swimming, photography, listening to music, and reading books. I especially

love historical. I also like going trekking with my friends, doing water sports and taking photos. My family has got many different hobbies. My mother enjoys trekking and swimming and making delicious cakes. My father likes swimming, mountain biking and trekking. My brother Timmy is a great sports fan. Playing basketball is a great hobby of his." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 10, Hobbies :103)

"My name is Stefan. I'm interested in competitive sports, and I like doing different things full of adrenalin." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 10, Hobbies, 107)

"My favorite class is PE because I like playing sports. My favorite sport is basketball. I play in the school basketball team... My favorite class is Literature because I like reading. I especially like reading plays. Shakespeare is my favorite playwright... My favorite class is Music because I like listening and making music. I especially like playing the violin. I have violin classes on Wednesdays and Saturdays... I like studying Art because I like drawing and painting. Playing with colors is my favorite free time activity. My favorite artist is Monet... I love playing sports, especially basketball. I'm the tallest player in the school team, and I usually play really well. My coach says one day I can play professional basketball!" (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 1: 126-127)

"Ancient Greece was the first civilization to make a systematic study on subjects like geometry, medicine and philosophy... The ancient Egyptians had a big impact on the world. For example, the ancient Egyptians created systems of math, writing and medicine. "They also made great contributions to science and art. Eratosthenes was among the first to declare that the Earth was round. Other Greek mathematicians like Pythagoras and Archimedes also made priceless contributions to the foundation of modern arithmetic and geometry. The father of modern medicine was a Greek named Hippocrates. Greek people used to like philosophy. Among the great philosophers of the ancient world were Socrates, Plato and Aristotle. They tried to understand abstract ideas such as goodness, knowledge, pleasure and the soul. We can't fully understand some of these ideas even today." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 4, Ancient Civilizations: 140-141)

"My favorite subject at high school was Chemistry and Physics, so I chose Chemistry department of University of Toronto." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 11)

"I am going to be a telesurgeon to operate on patients remotely using robotic arms, a master controller and a sensory system that provides feedback to its user. I'm going to perform surgeries on patients in far off locations." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Future Jobs: 32)

*"I developed an interest in engineering and technology in high school while I was attending the Aerospace Science and Technology program at Rainier Beach High School. During my time in the program, I learned a great deal about the interworking of engines and airfoils. This **convinced** me to apply to the Aerospace Engineering program at WSU. This program allowed me to study many different subjects, including physics, aerodynamics, mathematics, and fluid dynamics." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Future Jobs: 41)*

"He will go on playing football until he can't do sports!... Venus Williams is a famous tennis player. She started playing tennis at the age of four. Her sister, Serena, and she worked hard to become professionals. They didn't play with dolls or toys as they had one aim: Becoming the best in tennis! Venus is gifted in playing tennis. She still wants to develop her skills although people think she is already the best. Being one of the top players in the world is not just a matter of luck for her, it is her blood, sweat and tears which has got her here... Usain Bolt is a famous Jamaican sprinter. He has been the fastest man in the entire human history. He loves doing sports and he is gifted in this branch, running. He has been running since childhood and he says this is how he survives. He can't stop running. He has won several gold medals with world records in olympics. In his teenage years, he played football and cricket but his dream has always been becoming a sprinter and he managed to do it!" (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Hobbies and Skills: 65)

"However, they were so used to doing it that no one ever complained! But now, they use all kinds of technologies, which makes life easier." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 60: 147)

"Shannon loves doing extreme sports in the mountains. She can practice mountainclimbing and paragliding there." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 9 Attention: 150)

"Mahmut took up playing the basketball professionally at the age of 12. Since then, he has participated in many basketball tournaments with his teams. He is very talented and everybody knows that he is gifted in playing this game!" (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5, Hobbies And Skills: 29)

"He is very interested in astrophysics. As a result, he likes to conduct research on topics in this field to learn more about Astrophysics. Actually, right now, he is a/n nominee for a prize for young minds in Physics." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, My Friends:49)

"If I lived in Australia, I would do this sport at weekends and spend amazing time." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism: 20)

"... then finally decided to leave the university and make scientific observations. His interest led a great revolution in the scientific world because he built his own telescope to look at the sky and discover the truth about the universe and the moon." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 39)

"Furthermore, their mobile phones are fixed as extension of their bodies which means without a mobile phone, life is colorless and senseless. On the other hand, they feel lost, alone, naked and breathless without them...So I can not see any point why people make their life harder by ignoring technology." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 16: 104)

"In my opinion, new technologies will bring people closer... Although I am not addicted to social media, I can not think a world without it." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 5, Communication: 59)

"Where would we be without the media? How would we get information about the world?" (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5, Communication: 39)

"Today's communication tools are changing people's daily life day by day... They can get all in need of technology that is not used not only communication but also improve general knowledge." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5, Communication: 40)

Vatanseverlik Değeri

"Being Batman isn't a job to Bruce, it is his life. That's why he gets up in the morning and try to fix Gotham, the city where he lives. The second thing I like about

*Batman is that he never loses his hope. **He** wants to show the people of his beloved Gotham City that **they** can stand up and take control of their city, and not let their lives be run by coward people. He just wants to protect the city and its residents, and make sure no child will ever have to feel the way he did when he watched his parents' death."* (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 9, Heroes: 94)

*"Aziz Sancar **donated** his original Nobel Prize golden medal and certificate to the mausoleum of Mustafa Kemal Atatürk, with a presidential ceremony on 19 May 2016, which is the 97th anniversary of Atatürk, **initiating** the Turkish War of Independence."* (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, What A Life: 16)

"He fought in the Gallipoli wars in 1915. In 1919, Atatürk began a nationalist revolution in Anatolia. He became the chief comander of Turkish Independence War. He invited all turkish patriots to Ankara on 19th March,1920." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2, Our World : 26)

"Go to a football game! If not, do lots of exercise the whole day şifting and then dive into pool... It's healthy and will make you feel stressfree." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 13: 87)

İnisiyatif Kullanma Değeri

"When Bruce lost his parents right in front of him as an 8-year-old child, he felt grief, anger and frustration. If he wanted to, he could easily let this pain become something evil, but instead, he looked past himself and decided to use his pain to be something bigger and to be someone better." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı: Unit 9, Heroes: 94)

"After his uncle's death, he decided to use his powers to fight crime and help people in need." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 9, Heroes: 98)

"He decides to use his special powers to fight against crime and save people in danger." (10. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 9, Heroes: 161)

"The narrator came to an intersection of two different roads while he was walking through a yellow wood. He thought that both roads were equally attractive and traveled. After he had chosen one of the roads, the narrator told himself that he would come back to this place again one day in order to try the other road. However, he realized that it wasn't possible because his decision changed the future options and he

could choose other roads to go on in the future." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 1, What A Life: 10)

"If I had married someone I didn't love, I wouldn't be so happy right now." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 52, 123)

*"In 2014, Kevin decided to quit his singing career. He **launched** a food searching app."* (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 10, Habits: Now and Then: 120)

"Kobe was an enthusiastic player of both basketball and soccer." (11. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2, Hard Times : 16)

"She told me: "I believe in you, Maleek. You have so much potential. Don't waste it on being a bully and hurting other people. You can be so much more than that." I was speechless. It was the first time someone really trusted me and cared about me." (10 Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 10, Habits: Now And Then: 53)

Sağlıklı Beslenme ve Temizlik Değeri

"Only use your own medicine, because what's good for a friend may not be good for you. Also, you must keep your hands away from your face... First, you should consult a nutritionist and ask advice on what you should and shouldn't eat. You should keep up with your diet programme and remember you mustn't eat junk food." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 8-A, Health; The Best Wealth: 101)

"However, I know there are some risks that threaten our beautiful town. We never had any type of pollution before, but now, we're used to pollution, especially air pollution. This has to change. Otherwise, we will not only lose our income source, but also our homes. Therefore, we need to take serious precautions to keep our town clean." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 63: 152)

"For a long time, they were away from the western lifestyle, so they weren't used to consuming much, buying more than necessary and eating unhealthily." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 10, Habits: Now and Then: 125)

"Esra didn't eat healthy food and do enough exercise, so she gained a lot of weight." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4 Attention: 140)

"I got used to doing exercise and eating healthy; that's how I lost weight." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 10 Attention: 152)

"UNICEF has concentrated on long term projects such as reducing malnutrition, controlling of major childhood diseases..." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 35)

"Dr.Stress: Before sleeping, avoid having heavy metals and drinks. Check your diet and blood haemoglobin regularly." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script 19: 122)

Özdenetim ve Davranış Kontrolü Değeri

"He wears the same gray Facebook T-shirt almost every day because he doesn't want to lose time in front of the wardrobe in the morning as he is very busy... He is a vegetarian and once he said he will only eat meat if he kills the animal himself." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 127)

"He is always very careful because he can fall off a high mountain and no one can find him." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge: 32)

"He keeps himself away from negative people. He doesn't get mad easily." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 5-B, Your Personality, Your Power: 41)

"Assess your time: Many students believe that they study a lot. In reality, this is far from the truth. Keep a track for a week and count the hours you spend on eating, traveling, studying, talking on the phone, watching TV, being online, etc. Then you will find out where your time goes.

***Set your priorities:** You must have a good study plan. Each subject is different from the others; Math, English, Science, etc. Decide on your priorities before you make your planner.*

***Make a planner:** After setting your priorities, make a planner. You can use student organizers, diaries and electronic tools such as tablets, computers and smartphones to make your planner. Many students select weekly planners to see the big picture more easily.*

***Use a calendar:** In addition to your weekly planner, use a large monthly wall calendar. Note down all the important dates, deadlines, exams, etc, so they are in front of you as a visual reminder.*

Use review cards: Always keep some review cards with you. When you are traveling or waiting in line at the bus stop or cafeteria, it is a good idea to use these cards to review the subjects.

Plan some time for pleasure: Plan some time to relax, so you can rest and refresh your mind and body. Get enough sleep as well. A sleepy student is not going to perform at his or her best." (10 Öğrenci ve Öğrenci Çalışma Kitabı, Unit 2, Plans: 28)

"And, we were very poor. However, I never quit. Some of my friends with the same conditions quit. They didn't try harder. I wish they hadn't quit. Then, I got accepted to the University of Tennessee on a full scholarship. My department was Communications. I studied really hard back then because it was very important for me to graduate." (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı: Tapescript 21: 58)

"...he can organize his own schedule and this makes his life easier and more convenient. Besides, planning his own schedule is allowing him to control himself. On the other hand, flexible schedule gives him a good opportunity to study his lessons by himself." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 3, Dreams and Plans: 42)

"They need to control their feelings. Because it is a source of pride... For example, Japanese people tend to hide their negative emotions by smiling... They can not shout in matches or slam doors. Besides, they avoid confliction and they always smile and chuckle." (12. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 18: 118)

Misafirperverlik Değeri

"This city is lively and the people are very friendly here." "Our project partner is a science school. They have got a big laboratory in their school and our group is very busy there all day." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-A, Studying Abroad, Two Birds with One Stone: 17)

Tom: Hello Emily. This is Tom. I know I'm late. But I can't find your house.

Emily: Really? Where are you?

Tom: Let me see. There is a supermarket on the left and the Parrot Café is on the right.

Emily: Great! You're almost there. Can you see the hospital on your way?

Tom: Yes, a big blue building.

Emily: *That's it. Turn right just before the hospital and go along the street. Then take the first turning on the right. You will see some houses behind a small park. There is a basketball hoop in my garden.*

Tom: *How nice! Is your garden big or small?*

Emily: *It's small. Come and see. Everybody is here. Hurry up!*

Tom: *Almost there. I can see the park. See you, bye.*

Emily: *Bye"* (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script Track 5, Dialogue 2: 257)

Andy : *Sue, can I come in?*

Sue : *Sure, Andy. Welcome!*

Andy : *It says 'Don't Enter' on the door.*

Sue : *It's not for you Andy; for my parents. Come in and make yourself at home!"* (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 8-9: 258)

"Come and visit me next weekend." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2-A, Can I Come In?, My Little World: 30)

"Laura, why don't you come and visit us! Let me call you and plan it together." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2-B, My Neighbourhood, Reading and Writing 2: 34)

Katie: *Hi, Linda. It's Katie. What are you up to this Sunday?*

Linda: *Nothing much. I am going to study Maths in the morning.*

Katie: *Are you free in the evening?*

Linda: *Yes, I am.*

Katie: *Perfect. The weather is great and we are going to cook some steak and sausages in the garden. Would you like to join us?*

Linda: *I'd love to, thanks. Shall I go shopping before I come?*

Katie: *No, thanks. Andy is going to do the shopping."* (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 56-57: 272)

Daisy: *Hey Mike, this is Daisy calling. Tomorrow my parents are going to throw a party to celebrate me leaving high school. Fancy joining us?*

Mike: *That sounds good. Do I need to bring some food?*

Daisy: *Of course not. My mum is going to cook for us.*" (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 56-57: 272)

Adele: *Hi, Nicky. This is Adele. Listen! My classmates are going to come over tonight. We are going to wear our pyjamas and play board games. Why don't you come along?"* (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script: Track 56-57: 272)

"It's my 18th birthday next Friday. All of my friends are going to come to my grandparents' house for a barbecue party. They have got a big green garden. My father is going to cook burgers and sausages for us." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 9-A, Let's Throw A Party: 66)

"In fact, last year, I visited Turkey and I fell in love with your country. Everybody was friendly and welcoming." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, The Past Behind You: 51)

"You should visit Blacksea region! You will love the adorable nature. This summer, you may visit Rize and I will show you around." (11. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, The Past Behind You: 52)

Doğaya Karşı Saygılı ve Bilinçli Olma Değeri

"They are about 1500 years old and I'm very lucky because it's the cherry blossom time here. The natural landscape is amazing." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-B, Great to be here, Reading and Writing: 21)

"The Norwegian are very friendly and Oslo is a very amazing city, the landscape of the "Northern Lights" and the view of the fjords are stunning." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1-B Great to be here, 7: 24)

"There is a window near my bed. I can see the beautiful garden from my bed." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 2-A, Can I Come In?, My Little World: 29)

"Good afternoon everybody. I'm Jacklyn and this is ALP TV from Manchester. There are people from other countries here. Today's street interview is about natural disasters. Mother Nature sometimes becomes a bit scary and unfortunately we experience disasters. What do you want to say?"

"I'm from Houston, America. Houston is called a bayou city. Bayou is a kind of dirty river. It floods a lot and we get hurricanes there. After heavy rains, you see water in your houses. And those big angry storms! Trees fall down, cars drift away by the

force of heavy water and things fly in the air. Everything seems in an absolute mess. By the way, we give female names to our hurricanes. Do you know the reason behind it?"

"I'm Japanese. Earthquakes are part of our lives. And after the earthquakes, we generally face tsunamis. We start learning the safety rules for these natural disasters in early ages. Children in Japan practise earthquake drills in their schools every month. Also the local fire department regularly brings groups of children to experience earthquake simulation machines."

"I live in Quebec. We have many landslides every year. The soil sometimes moves slowly but often suddenly and quickly. We know that we should stay away from the river banks, trees and electrical wires if we're outdoors. When we are in our houses, we should take shelter under a solid piece of furniture. You need to learn how to live under hard conditions somehow."

"I'm from Naples, Italy. I live very close to Mt. Vesuvius. It's an active volcano, you know. Everybody asks me why people don't leave the city. It is because our soil is rich in mineral. We have geothermal energy and an alive tourism. Every year, lots of tourists visit Naples to see the natural beauty. We never think about the danger of volcanic eruptions. We allow nature to take its course." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 4-A, Allow Nature To Take Its Course: 52, 53)

"Natural disasters affect about 26 million people around the world every year. Avalanches travel at the speed of over 200 miles per hour. Hawaii is the state that has the highest risk for tsunamis with over one a year. In 2004, a 9.0 magnitude earthquake caused the biggest tsunami in history. It killed over 226,000 people in Indonesia, Sri Lanka, India, Thailand and the Maldives. Cyclones, tropical cyclones, hurricanes and typhoons are the same things. People use different names in different parts of the world. In the Atlantic Ocean, they are known as hurricanes, in the tropics, they are known as tropical cyclones, in the Indian Ocean, they are known as cyclones and in the Pacific Ocean, they are known as typhoons. About 20% of all volcanoes are under water. Japan has 10% of the world's active volcanoes. Flooding is the world's most costly type of natural disaster because the damage can be so extensive. A volcanic eruption in Indonesia is the loudest natural disaster on record." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 55)

"Are you tired of being indoors? Do you want to work with animals? Then, you can be a good zookeeper. You can play games, swim and jump with animals while taking care of them. You will watch, feed and clean them regularly. And of course care for these lovely creatures when they are ill. You need good speaking skills to talk to visitors politely." (9. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Listening Script, Track 24-25: 263)

"He is a vegetarian and once he said he will only eat meat if he kills the animal himself." (9. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Wise Up: 127)

"I'm a nature lover. I love the silence under the sea. I just get out of the city and go into the deep blue sea." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 3-B, Do What You Love: 26)

"He sometimes _____ the small animals in nature with his own hands because he loves them a lot." (9. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 4-B, Live On The Edge: 32)

"My name is Melanie. I like being in the nature. I really love discovering and experiencing new things and places." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 10, Hobbies : 107)

"I'm Dave. Gardening is a great hobby of mine. I like working with trees and flowers. It's really relaxing." (10. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Unit 10, Hobbies : 107)

"I'm very concerned about the environment. I wish the generations before us hadn't been this careless. I wish they had cared about the nature more. I am really sad about water pollution. Fish are dying and oceans are dying, too. We cannot live without water. I wish grown ups could see that!" (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 25: 64)

"I'm 9 years old and I love being in nature. My hobby is watching the stars, but in the city, there are too many lights. Lights in the streets, lights from cars, from apartments, and billboards. I wish my parents hadn't moved to a big city, years ago. I'd rather live in a small town because when I look up at the sky, I want to see the stars. Here, I can't see any stars! It's always a very dark sky! Also, deforestation is an important problem. I wish people hadn't destroyed all of those beautiful forests. Trees give us life. Why did the grown-ups forget about this?" (11. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Tapescript 25: 64)

"You feel yourself so relaxed and happy because of the amazing nature and scenery. Birds' song wakes you up before the camp alarm and curious insects teach you how to share this world. " (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 1, Tourism: 14)

"... I am a big fan of all things about nature... I have been describing nature in my poems for a long time. I have been trying to explain the importance of nature in our life from my point of view. My duty is to raise consciousness for the kingdom of nature..." (12. Sınıf Öğrenci Ders Kitabı, Theme 8, Art: 89)

" The government says that people cannot kill kiwis. New Zealanders want their highly kiwis to live." (12. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitabı, Theme 2, Our World: 18)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Oğuz BAL

Doğum Yeri ve Tarihi : Antalya, 10.10.1983

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Erciyes Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (Çok İyi), Almanca (Orta)

Bilimsel Faaliyetleri : Erasmus Personel Değişim Hareketliliği- Romanya, Brasov Üniversitesi 2016

ICES 2018, Bildiri Sunumu

İş Deneyimi

Stajlar : -

Projeler : -

Çalıştığı Kurumlar : Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Akseki Meslek Yüksekokulu

İletişim

E-Posta Adresi : oguz.bal@alanya.edu.tr

Tarih :

İNTİHAL RAPORU

9,10,11,12. SINIF İNGİLİZCE DERSİ ÖĞRENCİ KİTAPLARI,
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARI VE ÖĞRETMEN
KİTAPLARINDA YER ALAN DEĞERLER

ORJİNALLİK RAPORU

%3	%3	%2	%1
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	sgb.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	%1
2	ded.dem.org.tr İnternet Kaynağı	<%1
3	megep.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1
4	ARIKAN, Kalender and TURAN, Salih Levent. "Ortaöğretim Biyoloji Öğretimi Programının Yaban Hayatı Bileşenleri Açısından Değerlendirilmesi", Hacettepe Üniversitesi, 2015. Yayın	<%1
5	mevzuat.meb.gov.tr İnternet kaynağı	<%1
6	www.etimesgutokuloncesi.com İnternet Kaynağı	<%1

Prof. Dr. Feri Öktem

[Signature]